

**ZAKŁADY TŁUSZCZOWE
„KRUSZWICA” S.A.
KRUSZWICA, UL. NIEPODLEGŁOŚCI 42**

**SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2016**

**WRAZ
Z OPINIĄ BIEGŁEGO REWIDENTA
I
RAPORTEM Z BADANIA**

SPIS TREŚCI

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA.....	3
RAPORT Z BADANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO SPÓŁKI ZAKŁADY TŁUSZCZOWE „KRUSZWICA” S.A. ZA ROK OBROTOWY 2016	6
I. INFORMACJE OGÓLNE	6
1. Dane identyfikujące badaną Spółkę	6
2. Informacje o sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy.....	6
3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie.....	7
4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa Spółki.....	7
II. SYTUACJA MAJĄTKOWA I FINANSOWA SPÓŁKI	8
III. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE.....	9
1. Ocena systemu rachunkowości.....	9
2. Informacje identyfikujące badane sprawozdanie finansowe.....	9
3. Informacje o wybranych istotnych pozycjach sprawozdania finansowego	9
4. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności Spółki.....	10
IV. UWAGI KOŃCOWE	11

SPRAWOZDANIE FINANSOWE SPÓŁKI ZA ROK OBROTOWY 2016

1. Sprawozdanie z sytuacji finansowej
2. Sprawozdanie z całkowitych dochodów
3. Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym
4. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych
5. Informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości oraz inne informacje objaśniające

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI ZA ROK OBROTOWY 2016

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A.

Sprawozdanie z badania sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego Spółki Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A. z siedzibą w Kruszwicy przy ulicy Niepodległości 42 (dalej „Spółka”), na które składają się: sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku, sprawozdanie z całkowitych dochodów, sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku oraz informacje dodatkowe obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające.

Odpowiedzialność kierownika Spółki i osób sprawujących nadzór za sprawozdanie finansowe

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa. Zarząd Spółki jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia sprawozdania finansowego nie zawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Ustawą o rachunkowości”, Zarząd Spółki oraz członkowie jej Rady Nadzorczej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Jesteśmy odpowiedzialni za wyrażenie opinii o tym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego przez nas badania.

Badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień rozdziału 7 Ustawy o rachunkowości oraz zgodnie z Krajowymi Standardami Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 roku z późniejszymi zmianami. Standardy te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę działanie kontroli wewnętrznej w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Spółkę sprawozdania finansowego w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii o skuteczności kontroli wewnętrznej Spółki. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez Zarząd Spółki wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji sprawozdania finansowego.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia opinii z badania.

Opinia o sprawozdaniu finansowym

Naszym zdaniem załączone sprawozdanie finansowe:

- przekazuje rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku, jak też jej wynik finansowy i przepływy pieniężne za rok obrotowy od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Spółkę przepisami prawa oraz postanowieniami statutu Spółki.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia z badania sprawozdania finansowego nie obejmuje sprawozdania z działalności.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności zgodnie z Ustawą o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny Zarząd Spółki. Ponadto Zarząd Spółki oraz członkowie Rady Nadzorczej jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem było, w związku z przeprowadzonym badaniem sprawozdania finansowego, zapoznanie się z treścią sprawozdania z działalności i wskazanie czy informacje w nim zawarte uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami) i są zgodne z informacjami zawartymi w załączonym sprawozdaniu finansowym. Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Spółce i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotne zniekształcenia.

Naszym zdaniem informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi

zmianami) i są zgodne z informacjami zawartymi w załączonym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, w świetle wiedzy o Spółce i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności istotnych zniekształceń.

Oświadczenie jednostki o stosowaniu ładu korporacyjnego

W związku z przeprowadzonym badaniem sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem było również zapoznanie się z oświadczeniem Spółki o stosowaniu ładu korporacyjnego stanowiącym wyodrębnioną część sprawozdania z działalności Spółki. Naszym zdaniem w oświadczeniu tym Spółka zawarła informacje wymagane zgodnie z zakresem określonym w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz spółkach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1639 z późniejszymi zmianami) lub regulaminach wydanych na podstawie art. 61 tej ustawy. Informacje te są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym.

Piotr Sokołowski
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie
nr ewidencyjny 9752

W imieniu Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wpisanego na listę podmiotów uprawnionych prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Piotr Sokołowski – Wiceprezes Zarządu Deloitte Polska Sp. z o.o. – komplementariusza Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.

Warszawa, 14 marca 2017 roku

**RAPORT Z BADANIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO
SPÓŁKI ZAKŁADY TŁUSZCZOWE „KRUSZWICA” S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2016**

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikujące badaną Spółkę

Spółka działa pod firmą Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A. (dalej „Spółka”). Siedzibą Spółki jest Kruszwica, ul. Niepodległości 42.

Spółka prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej. Spółka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000019414.

Spółka działa na podstawie przepisów Kodeksu spółek handlowych.

Kapitał zakładowy Spółki według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił 171.942 tys. zł i dzielił się na 22.986.949 akcji o wartości nominalnej 7,48 zł każda.

W badanym okresie Spółka prowadziła działalność głównie w zakresie:

- skupu i przetwórstwa nasion roślin oleistych,
- produkcji rafinowanych olejów i tłuszczów oraz margaryn i podobnych tłuszczów jadalnych,
- działalności handlowej (eksport i import) w zakresie przedmiotu przedsiębiorstwa Spółki,
- produktów ubocznych przetwarzanych nasion i pozostałych surowców, artykułów spożywczych.

W skład Zarządu Spółki na dzień wydania opinii wchodziło:

- Wojciech Jachimczyk	- Prezes Zarządu,
- Tomasz Wika	- Członek Zarządu,
- Piotr Piotrowski	- Członek Zarządu,
- Marcin Brodowski	- Członek Zarządu,
- Wojciech Bauman	- Członek Zarządu,
- Jacek Michałak	- Członek Zarządu,
- Dariusz Szymański	- Członek Zarządu.

W badanym okresie oraz do dnia wydania opinii nie wystąpiły zmiany w składzie Zarządu Spółki.

2. Informacje o sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy

Działalność Spółki w 2015 roku zamknęła się zyskiem netto w wysokości 95.215 tys. zł. Sprawozdanie finansowe Spółki za rok obrotowy 2015 podlegało badaniu przez biegłego rewidenta. Badanie zostało przeprowadzone przez podmiot uprawniony Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. Biegły rewident wydał o tym sprawozdaniu opinię bez zastrzeżeń.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zatwierdzające sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2015 odbyło się w dniu 8 czerwca 2016 roku. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy postanowiło o następującym podziale zysku netto za rok 2015:

- dywidendy dla akcjonariuszy	- 47.813 tys. zł,
- kapitał rezerwowy	- 47.402 tys. zł.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2015 zostało złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 17 czerwca 2016 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2015 zostało złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 17 czerwca 2016 roku.

3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie

Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza. Badanie sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone na podstawie umowy z dnia 22 marca 2016 roku, zawartej pomiędzy Spółką a firmą Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. z siedzibą w Warszawie, al. Jana Pawła II 22, wpisaną na prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 73. W imieniu podmiotu uprawnionego badanie sprawozdania finansowego Spółki zostało przeprowadzone pod nadzorem kluczowego biegłego rewidenta Piotra Sokołowskiego (nr ewidencyjny 9752) w dniach od 10 do 21 października 2016 roku, od 9 do 27 stycznia 2017 roku oraz poza siedzibą Spółki do dnia wydania niniejszej opinii.

Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. oraz kluczowy biegły rewident przeprowadzający badanie potwierdzają, iż są uprawnieni do badania sprawozdań finansowych oraz spełniają warunki określone w art. 56 ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1000 z późniejszymi zmianami) do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o sprawozdaniu finansowym Spółki.

4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa Spółki

Nie wystąpiły ograniczenia zakresu naszego badania.

Podmiotowi uprawnionemu i kluczowemu biegłemu rewidentowi w trakcie badania udostępniono żądane dokumenty i dane, jak również udzielono wyczerpujących informacji i wyjaśnień, co między innymi zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem Zarządu Spółki z dnia 14 marca 2017 roku.

II. SYTUACJA MAJĄTKOWA I FINANSOWA SPÓŁKI

Poniżej zaprezentowane są podstawowe wielkości ze sprawozdania z całkowitych dochodów, sprawozdania z sytuacji finansowej oraz wskaźniki finansowe opisujące wynik finansowy Spółki, jej sytuację finansową i majątkową w porównaniu do analogicznych wielkości za rok ubiegły.

<u>Podstawowe dane finansowe pochodzące z rachunku zysków i strat (w tys. zł)</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
Przychody ze sprzedaży	2.386.509	2.348.922
Koszty działalności operacyjnej	(2.313.337)	(2.241.753)
Wynik na działalności operacyjnej	81.252	116.486
Zysk netto	65.336	95.215

Podstawowe dane finansowe pochodzące z sprawozdania z sytuacji finansowej (w tys. zł)

Zapasy	356.932	268.342
Należności z tytułu dostaw i usług	96.207	93.329
Aktywa obrotowe	653.342	660.977
Suma aktywów	997.766	997.141
Kapitał (fundusz) własny	653.000	835.290
Zobowiązania krótkoterminowe (w tym krótkoterminowe rezerwy i rozliczenia międzyokresowe bierne)	337.833	155.077
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	279.166	113.474
Suma zobowiązań i rezerw	344.766	161.851

<u>Wskaźniki rentowności i efektywności</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
- rentowność sprzedaży	3%	5%
- rentowność netto kapitału własnego	11%	13%
- wskaźnik rotacji majątku	2,39	2,36
- wskaźnik rotacji należności w dniach	14	14
- wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach	31	18
- wskaźnik rotacji zapasów w dniach	49	48

Płynność/Kapitał obrotowy netto

- stopa zadłużenia	35%	16%
- stopień pokrycia majątku kapitałem własnym	65%	84%
- kapitał obrotowy netto (w tys. zł)	315.509	505.900
- wskaźnik płynności	1,93	4,26
- wskaźnik podwyższonej płynności	0,88	2,53

Analiza powyższych wielkości i wskaźników wskazuje na wystąpienie w roku 2016 następujących tendencji:

- spadek wskaźników rentowności sprzedaży i rentowności netto kapitału własnego,
- wzrost wskaźnika rotacji majątku,
- wydłużenie rotacji zobowiązań i zapasów,
- wzrost stopy zadłużenia Spółki,
- spadek wskaźników płynności,
- spadek kapitału obrotowego netto.

III. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

1. Ocena systemu rachunkowości

Spółka posiada dokumentację opisującą przyjęte zasady rachunkowości, zgodną we wszystkich istotnych aspektach z wymaganiami art. 10 Ustawy o rachunkowości. Zasady te były stosowane w sposób ciągły i nie uległy one zmianie w stosunku do zasad stosowanych w roku poprzednim. Bilans otwarcia wynika z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy i został on prawidłowo wprowadzony do ksiąg rachunkowych badanego okresu.

Na bazie testów przeprowadzonych w ramach procedur badania sprawozdania finansowego dokonaliśmy weryfikacji stosowanego systemu rachunkowości i nie stwierdziliśmy nieprawidłowości, które miałyby wpływ na sporządzone sprawozdania finansowe. Stosowany przez Spółkę system rachunkowości nie był jednak całościowo przedmiotem naszego badania.

Spółka przeprowadziła inwentaryzację aktywów, kapitałów własnych i zobowiązań w zakresie niezbędnym do potwierdzenia istnienia prezentowanych aktywów, kapitałów własnych i zobowiązań.

2. Informacje identyfikujące badane sprawozdanie finansowe

Badane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku i obejmuje:

- sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2016 roku, które po stronie aktywów oraz po stronie kapitałów własnych i zobowiązań wykazuje sumę 997.766 tys. zł,
- sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zysk netto w kwocie 65.336 tys. zł oraz całkowity dochód ogółem w kwocie 65.510 tys. zł,
- sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zmniejszenie kapitału własnego o kwotę 182.290 tys. zł,
- sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku wykazujące zmniejszenie stanu środków pieniężnych o kwotę 94.472 tys. zł,
- informacje dodatkowe, obejmujące informacje o przyjętej polityce rachunkowości i inne informacje objaśniające.

3. Informacje o wybranych istotnych pozycjach sprawozdania finansowego

Struktura aktywów, kapitałów własnych i zobowiązań oraz pozycji kształtujących wynik finansowy została przedstawiona w sprawozdaniu finansowym.

Rzeczowe aktywa trwałe

Na pozycję rzeczowych aktywów trwałych w Spółce składają się:

- środki trwałe w kwocie 168.140 tys. zł,
- środki trwałe w budowie w kwocie 42.051 tys. zł,
- zaliczki na środki trwałe w budowie w kwocie 2.243 tys. zł.

Informacje dodatkowe prawidłowo opisują zmiany stanu środków trwałych oraz środków trwałych w budowie, łącznie z ujawnieniem ewentualnych odpisów aktualizujących powyższe składniki majątkowe.

Inwestycje długoterminowe

Do pozycji inwestycji długoterminowych w Spółce zaliczono:

- udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych w kwocie 28.637 tys. zł,
- udzielone pożyczki w kwocie 10 tys. zł.

Zapasy

Struktura zapasów oraz związanych z nimi odpisów aktualizujących została prawidłowo przedstawiona w nocie objaśniającej tę pozycję sprawozdania z sytuacji finansowej.

Należności

Struktura wiekowa należności handlowych została prawidłowo przedstawiona w nocie objaśniającej tę pozycję sprawozdania z sytuacji finansowej, łącznie z dotyczącymi ich odpisami aktualizującymi.

Zobowiązania

Struktura wiekowa zobowiązań handlowych została ujawniona w nocie objaśniającej tę pozycję sprawozdania z sytuacji finansowej.

Rozliczenia międzyokresowe i rezerwy na zobowiązania

Struktura czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych oraz rezerw na zobowiązania została ujawniona w notach objaśniających.

4. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności Spółki

Spółka potwierdziła zasadność zastosowania zasady kontynuacji działalności przy sporządzaniu sprawozdania finansowego. Zasady wyceny aktywów, kapitału własnego i zobowiązań, pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego zostały prawidłowo i kompletnie opisane w dodatkowych informacjach i objaśnieniach do sprawozdania finansowego.

Dodatkowe informacje i objaśnienia do sprawozdania finansowego w sposób prawidłowy i kompletny opisują istotne pozycje sprawozdawcze oraz jasno prezentują pozostałe istotne informacje wymagane przez MSSF.

Zarząd sporządził i załączył do sprawozdania finansowego sprawozdanie z działalności Spółki w roku obrotowym 2016. Sprawozdanie z działalności zawiera informacje wymagane art. 49 ust. 2 Ustawy o rachunkowości oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r. poz. 133 z późniejszymi zmianami). Dokonaliśmy sprawdzenia tego sprawozdania w zakresie ujawnionych w nim informacji, których bezpośrednim źródłem jest zbadane sprawozdanie finansowe.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Oświadczenia Zarządu

Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. oraz kluczowy biegły rewident otrzymali od Zarządu Spółki pisemne oświadczenie, w którym Zarząd stwierdził, iż w badanym okresie Spółka przestrzegała przepisów prawa.

Piotr Sokołowski
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie
nr ewidencyjny 9752

W imieniu Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. – podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wpisanego na listę podmiotów uprawnionych prowadzoną przez KRBR pod nr. ewidencyjnym 73:

Piotr Sokołowski – Wiceprezes Zarządu Deloitte Polska Sp. z o.o. – komplementariusza Deloitte Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.

Warszawa, 14 marca 2017 roku

Szanowni Akcjonariusze,

W imieniu Zarządu mam przyjemność przedłożyć Państwu sprawozdanie finansowe Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A. (Spółka) za okres 12 miesięcy, kończący się w dniu 31 grudnia 2016 roku.

Wynik działalności Spółki w 2016 roku zdeterminowany były konsekwencją niskich zbiorów rzepaku w Polsce w sezonie 2015/2016, niższych zbiorów rzepaku w Europie w sezonie 2016/2017 oraz kontynuacją trendów na rynkach konsumenckich.

Niskie zbiory rzepaku w sezonie 2015/2016 roku sprawiły, że w pierwszej połowie 2016 krajowa branża przetwórstwa nasion oleistych musiała zmierzyć się ze znacznie niższą dostępnością nasion rzepaku. Konsekwencją tej sytuacji był znaczny wzrost lokalnych cen rzepaku zarówno w wartości bezwzględnej jak i w relacji do europejskich cen rynkowych. Wzrost cen surowca nie został skompensowany wzrostem cen produktów – oleju i śruty. W efekcie zarówno wolumen przerobu rzepaku jak i marże realizowane na przerobie były istotnie niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Sytuacja uległa dalszemu pogorszeniu w sezonie 2016/2017. W wyniku wiosennych przymrozków nieodwracalnemu zniszczeniu uległo około 15% wszystkich plantacji rzepaku w Polsce, w efekcie czego produkcja nasion rzepaku w 2016 roku uległa spadkowi do około 2,1 miliona ton (2015: 2,9 miliona ton, 2014: 3,2 miliona ton). Również w całej Europie odnotowano spadek produkcji rzepaku do poziomu 19,8 milionów ton w porównaniu do 21,8 miliona ton w sezonie poprzednim. Sytuacja ta spowodowała że polski rzepak stał się pożądanym surowcem dla przetwórci rzepaku zlokalizowanych we wschodnich Niemczech, co stworzyło dogodne warunki do dalszego wzrostu lokalnych cen rzepaku zarówno w wyniku wzrostu cen rynkowych w całej Europie jak i wzrostu lokalnej premii (różnicy pomiędzy finalną ceną sprzedaży a ceną wynikającą z notowań na rynku europejskim), która miała powstrzymać eksport nasion z Polski. W tej sytuacji atrakcyjnym stał się import nasion rzepaku z Europy południowo-wschodniej, kierunku do tej pory niekonkurencyjnego. W rezultacie powyższych czynników marże na przerobie rzepaku uległy znacznemu obniżeniu zarówno w kraju jak i całej Europie. Po stronie sprzedaży produktów obserwowaliśmy postępujący spadek zapotrzebowania na śrutę rzepakową, wynikającą z dalszego spadku pogłowia trzody.

Jedynie sytuacja rynkowa oleju uległa poprawie. O ile jeszcze w pierwszej połowie 2016 roku branża olejarska odczuwała dotkliwie skutki z powodu malwersacji na podatku VAT w obrocie surowym olejem rzepakowym, to sytuacja uległa znacznej poprawie w drugiej połowie roku skutkując wzrostem zapotrzebowania na olej surowy jak i wzrostem lokalnych premii. Trudno jednak w tych warunkach rynkowych było osiągnąć zadowalające wyniki finansowe w segmencie Agri. Ostatecznie zrealizowany zysk operacyjny segmentu Agri osiągnął poziom 11,1 miliona złotych w stosunku do 45,8 miliona złotych w roku poprzednim.

Rok 2016 był kolejnym, w którym wielkość rynku margaryn konsumenckich uległa zmniejszeniu o ca 7%. Spowodowane to było w dużej mierze przez 10% wzrost spożycia masła, przy jednoczesnym spadku wartości rynku masła o 1%. Równocześnie nadal spadał udział rynkowy margaryn konsumenckich pod markami własnymi sieci handlowych. W konsekwencji, wolumen sprzedaży margaryn konsumenckich Spółki w 2016 roku spadł o 8 tys. ton, w stosunku do roku poprzedniego. Spółka utrzymała wartościowy udział w rynku z roku 2015 na poziomie 25,9%, przy nieznacznym spadku udziału ilościowego, do poziomu 26,7%. Sprzedaż produktów profesjonalnych (tłuszczów i margaryn) osiągnęła poziom 66 tys. ton, przy 1% wzroście na rynku krajowym i analogicznym do roku poprzedniego poziomie sprzedaży eksportowej.

Rynek olejów konsumenckich odnotował w 2016 roku spadek ilościowy o 4% i wartościowy o 7%. W 2016 roku Spółka sprzedała łącznie 106 tys. ton olejów konfekcjonowanych, ok. 5% mniej niż w roku ubiegłym. Pomimo spadku wolumenu olejów konfekcjonowanych wartość sprzedaży tej kategorii produktów wzrosła o blisko 3%. Biorąc pod uwagę cały rok 2016, udział w rynku olejów pod markami Spółki wzrósł ilościowo do poziomu 35,7%, przy podobnej wielkości udziału wartościowego. W konsekwencji powyższych czynników, zysk operacyjny segmentu Food w 2016 roku osiągnął poziom 70,2 mln zł w stosunku do 70,7 mln zł w roku poprzednim.

Ostatecznie, łączny zysk netto osiągnięty przez Spółkę w 2016 roku wyniósł 65,3 mln zł, dając tym samym Akcjonariuszom zwrot na kapitałach na poziomie 9,0%.

W związku z tym, że dzięki sprawnemu zarządzaniu majątkiem obrotowym i przepływami finansowymi, przez ostatnie lata Spółka wypracowała znaczące nadwyżki finansowe, zarząd Spółki zarekomendował zaliczkową wypłatę dywidendy w wysokości blisko 200 mln zł, co zostało zrealizowane w grudniu 2016 roku.

W 2016 roku Spółka kontynuowała działania nakierowane zarówno na tworzenie i rozwój nowych produktów jak i na ciągłą poprawę efektywności procesów produkcyjnych. W kategorii olejów konfekcjonowanych działania Spółki koncentrowały się na rozwoju dwóch głównych marek: Olej Kujawski i Oliwier. Rozszerzyliśmy gamę olejów pod marką Olej Kujawski wprowadzając na rynek nowe cztery warianty olejów tłoczonych na zimno. Z kolei gama produktów pod marką Oliwier została wzbogacona o linię olejów egzotycznych. W kategorii margaryn konsumenckich działania skupiały się głównie na strategicznych markach z portfela Spółki. Cała gama produktów pod marką Smakowita została zrewitalizowana poprzez ulepszenie receptur, zmianę szaty graficznej opakowań i wsparta komunikacją o korzystnych atrybutach produktu. Oferta margaryn prozdrowotnych Spółki pod marką Optima została wzbogacona o nowy wariant Optimy Cardio Potas+. Ponadto, kontynuowaliśmy budowę marek Finuu i Naturima, będących odpowiedzią na potrzeby konsumentów poszukujących żywności naturalnej, jak najmniej przetworzonej. Dzięki dobrej współpracy ze znaczącymi klientami, istotnie poszerzono dystrybucję produktów pod marką Słynne MR, co przyczyniło się do ponad 12% wzrostu wolumenu sprzedaży tej marki. Ponadto, w celu dalszej optymalizacji kosztów produkcji, na podstawie pozytywnych doświadczeń z ostatnich lat, w 2016 roku podjęto decyzję o relokacji produkcji margaryn w kostkach z zakładu produkcyjnego w Brzegu do zakładu w Karczewie należącego do spółki Bunge Polska sp. z o.o. Tym samym, od 2017 roku, całość produkcji margaryn konsumenckich dla spółki ZT Kruszwica SA będzie odbywała się na zasadach produkcji zleconej, wykonywanej przez spółkę Bunge Polska sp. z o.o. Spółka kontynuowała działania mające na celu umacnianie pozycji preferowanego dostawcy produktów tłuszczowych dla sektora rzemiosła cukierniczego rozwijając program dedykowany środowisku cukierniczo-piekarskiemu – Akademia Mistrza. Ponadto, wprowadzono do sprzedaży produkty oparte o nowe receptury, odpowiadające na zmiany w trendach żywieniowych i oczekiwania odbiorców. Spółka rozwija również sprzedaż w kanale HoReCa (hotele, restauracje, catering), uzupełniając w roku 2016 ofertę specjalistyczną tłuszczów do smażenia o 4 nowe pozycje dla restauratorów.

W naszych działaniach kierujemy się zasadą zrównoważonego rozwoju uwzględniając dobro konsumentów, potrzeby społeczności lokalnych, a także troski o środowisko naturalne. Spółka stale angażuje się w projekty podnoszące jakość życia lokalnych społeczności w miejscach, w których prowadzi swoją działalność. W ramach tych działań Spółka sponsorowała wydarzenie kulturalne i edukacyjne organizowane przez władze samorządowe, wspierała funkcjonowanie młodzieżowych sekcji lokalnych klubów sportowych, a także udzielała wsparcia finansowego akcjom charytatywnym współorganizowanym przez pracowników. Będąc producentem żywności spółka nie zapomina o najbardziej potrzebujących, przekazując regularnie swoje produkty do lokalnych Banków Żywności. Kolejny rok z rzędu Spółka prowadziła program „Z Kujawskim Pomagamy Pszczołom”, który inspirowa lokalne społeczności do podejmowania długofalowych działań na rzecz poprawy warunków życia pszczółowatych w Polsce.

Patrząc w przyszłość należy się spodziewać, że początek roku będzie trudny dla branży przerobu nasion rzepaku z powodu niskiej dostępności i wysokich cen surowca, przy równocześnie niskich cenach oleju i śrutu rzepakowej. Sytuacja ta powinna ulec znaczącej poprawie w drugiej połowie roku, biorąc pod uwagę optymistyczne prognozy wielkości zbiorów nasion rzepaku w sezonie 2017/2018. Jednak ostatecznie wyniki segmentu Agri w drugiej połowie roku zostaną zdeterminowane poziomem cen na rynkach śrut i olejów roślinnych. W segmencie Food nie oczekujemy istotnych zmian trendów czy warunków rynkowych. Pozytywnym czynnikiem jest widoczne spowolnienie dynamiki spadku konsumpcji margaryn konsumenckich w ostatnich miesiącach oraz prognozy wysokich cen masła, co łącznie powinno skutkować poprawie rentowności sprzedaży margaryn konsumenckich. Kategorie olejów konsumenckich i produktów profesjonalnych powinny rozwijać się z dynamiką zbliżoną do obserwowanej w ostatnich latach.

W takich warunkach, w segmencie Agri nasze działania będą skupione na maksymalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych i jak najlepszym wykorzystaniu okazji do poprawy rentowności, które mogą się pojawić w związku z krótkookresowymi wahaniami cen surowca i produktów kompleksu rzepakowego. Liczymy, że w drugiej połowie roku, z nastaniem nowych zbiorów sytuacja rynkowa ulegnie znacznej poprawie co powinno wspierać wzrost rentowności segmentu. W segmencie Food w dalszym ciągu będziemy się skupiać na innowacjach produktowych i rozwoju współpracy z czołowymi odbiorcami. Zarówno na rynku krajowym jak i rozwijając działalność eksportową.

Przekazując ten raport, w imieniu własnym i całego Zarządu, chciałbym podziękować Akcjonariuszom za zaufanie jakim obdarzają nas od wielu lat oraz Radzie Nadzorczej za merytoryczną współpracę i nadzór nad działalnością Spółki.

Jak zawsze, w tym miejscu pragnę wyróżnić wspaniały zespół ludzi z którym mam przyjemność i zaszczyt na co dzień współpracować, a który stanowią wszyscy pracownicy naszej Spółki. Sukcesy, które udaje nam się osiągać były i są efektem ciężkiej pracy grupowej naszego profesjonalnego i zaangażowanego zespołu.

14 marca, 2017

Prezes Zarządu
Wojciech Jachimczyk

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Wojciech Jachimczyk', written in a cursive style. The signature is positioned below the printed name and title.

ROCZNE JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE FINANSOWE

**Zakładów Tłuszczowych
„Kruszwica” Spółka Akcyjna**

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku

ZAWARTOŚĆ:

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU ZAKŁADÓW TŁUSZCZOWYCH „KRUSZWICA” SPÓŁKA AKCYJNA	3
WYBRANE DANE FINANSOWE.....	4
SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	7
SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŃWÓW PIENIĘŻNYCH	8
1. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	9
2. PLATFORMA ZASTOSOWANYCH MSSF ORAZ STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI.....	10
3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I TOWARÓW.....	22
4. SEGMENTY OPERACYJNE	23
5. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU.....	28
6. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	28
7. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	29
8. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE	29
9. ZYSKI/(STRATY) Z TYTUŁU WYCENY NIEZREALIZOWANYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I NIEZREALIZOWANYCH RÓŻNIC KURSOWYCH.....	29
10. WYNIK NA SPRZEDAŻY ŚRODKÓW TRWAŁYCH I INNE KOSZTY ZWIĄZANE ZE ŚRODKAMI TRWAŁYMI ORAZ WARTOŚCIAMI NIEMATERIALNYMI	30
11. PODATEK DOCHODOWY	30
12. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	33
13. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	34
14. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE.....	35
15. WARTOŚĆ FIRMY	36
16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE	37
17. AKTYWA FINANSOWE.....	38
18. ZAPASY	39
19. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	39
20. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	41
21. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	41
22. KAPITAŁ PODSTAWOWY	41
23. KAPITAŁY REZERWOWE	42
24. POZOSTAŁE KAPITAŁY	43
25. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM.....	43
26. DYWIDENDY.....	43
27. KREDYTY I POŻYCZKI.....	44
28. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (KRÓTKOTERMINOWE)...	45
29. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE.....	45
30. REZERWY.....	47
31. LEASING OPERACYJNY	48
32. PLANOWANE TRANSAKCJE	49
33. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI	50
34. WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE	56
35. TOWAROWE INSTRUMENTY POCHODNE	62
36. CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ SPÓŁKI.....	65
37. ZMIANA ZOBOWIĄZAŃ WARUNKOWYCH LUB AKTYWÓW WARUNKOWYCH	76
38. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ	76
39. ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE.....	77
40. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU	77

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU ZAKŁADÓW TŁUSZCZOWYCH „KRUSZWICA” SPÓŁKA AKCYJNA

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014r. poz. 133, z późniejszymi zmianami do rozporządzenia) par. 91 ust.1 pkt 5 i 6, Zarząd Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” Spółka Akcyjna (dalej „Spółka”) w składzie:

Wojciech Jachimczyk	– Prezes Zarządu
Wojciech Bauman	– Członek Zarządu
Marcin Brodowski	– Członek Zarządu
Jacek Michalak	– Członek Zarządu
Piotr Piotrowski	– Członek Zarządu
Dariusz Szymański	– Członek Zarządu
Tomasz Wika	– Członek Zarządu

oświadcza, że:

wedle ich najlepszej wiedzy, roczne sprawozdanie finansowe i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Spółki oraz jej wynik finansowy, oraz że roczne sprawozdanie z działalności Spółki zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji Spółki, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka; oraz

podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego sprawozdania finansowego, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten oraz biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i standardami zawodowymi.

Podpisy Członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu

Wojciech Bauman – Członek Zarządu

Marcin Brodowski – Członek Zarządu

Jacek Michalak – Członek Zarządu

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu

Dariusz Szymański – Członek Zarządu

Tomasz Wika – Członek Zarządu

WYBRANE DANE FINANSOWE

(dane prezentowane są w tysiącach złotych/Euro, z wyjątkiem danych dotyczących liczby akcji oraz zysku na jedną akcję)

	Za okres 12 miesiący zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesiący zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesiący zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesiący zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	EUR'000	EUR'000
Przychody ze sprzedaży produktów i towarów	2 386 509	2 348 922	545 401	561 392
Zysk / (strata) operacyjny	81 252	116 486	18 569	27 840
Zysk / (strata) przed opodatkowaniem	82 400	117 760	18 831	28 145
Zysk / (strata) netto	65 336	95 215	14 932	22 756
Ilość akcji (w szt.)	22 986 949	22 986 949	22 986 949	22 986 949
Zysk / (strata) na jedną akcję zwykłą (w PLN/EUR)	2,84	4,14	0,65	0,99
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	179 194	199 012	40 952	47 564
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(30 507)	(19 534)	(6 972)	(4 669)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(243 159)	(62 741)	(55 570)	(14 995)
Przepływy pieniężne netto, razem	(94 472)	116 737	(21 590)	27 900
	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	EUR'000	EUR'000
Aktywa trwałe	344 424	336 164	77 854	78 884
Aktywa obrotowe	653 342	660 977	147 681	155 104
Aktywa razem	997 766	997 141	225 535	233 988
Zobowiązania długoterminowe	6 933	6 774	1 567	1 590
Zobowiązania krótkoterminowe	337 833	155 077	76 364	36 390
Kapitał własny	653 000	835 290	147 604	196 008
Kapitał podstawowy	185 076	185 076	41 835	43 430

Kursy EURO przyjęte do przeliczenia "wybranych danych finansowych":

Poszczególne pozycje aktywów i pasywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej Spółki na dzień 31 grudnia 2016 oraz na dzień 31 grudnia 2015 zostały przeliczone według średniego kursu NBP, obowiązującego dla Euro w tych dniach.

Poszczególne pozycje ze sprawozdań z całkowitych dochodów, ze zmian w kapitale własnym oraz z przepływów pieniężnych przeliczono według kursu stanowiącego średnią arytmetyczną ze średnich kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca, objętego prezentowanym okresem.

Wyszczególnienie kursów walutowych użytych do przeliczenia „wybranych danych finansowych” zawierają poniższe tabele:

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
Sprawozdanie z sytuacji finansowej	4,4240	4,2615
Sprawozdanie z całkowitych dochodów		
Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	4,3757	4,1841
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych		

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

(dane prezentowane są w tysiącach złotych, z wyjątkiem danych dotyczących liczby akcji oraz zysku na jedną akcję)

	Nota	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Działalność kontynuowana			
Przychody			
Przychody ze sprzedaży produktów	3	2 225 619	2 244 367
Przychody ze sprzedaży towarów	3	160 890	104 555
Pozostałe przychody operacyjne	6	24 874	22 512
Przychody ogółem		2 411 383	2 371 434
Koszty			
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów	5	1 977 191	1 933 842
Koszty sprzedanych towarów		143 734	94 079
Koszty sprzedaży	5	143 196	167 436
Koszty ogólnego zarządu	5	39 659	40 796
(Zyski)/straty z wyceny niezrealizowanych instrumentów pochodnych oraz niezrealizowanych różnic kursowych	9	4 069	5 994
(Zyski)/straty na sprzedaży środków trwałych i inne koszty związane ze środkami trwałymi	10	5 488	(394)
Pozostałe koszty operacyjne	7	16 794	13 195
Koszty ogółem		2 330 131	2 254 948
Zysk/(Strata) operacyjny		81 252	116 486
Przychody finansowe	8	4 712	4 539
Koszty finansowe	8	3 564	3 266
Zysk/(Strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem		82 400	117 759
Podatek dochodowy		17 064	22 544
część bieżąca	11	17 365	25 195
część odroczone	11	(301)	(2 651)
Zysk/(Strata) netto		65 336	95 215
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków, w tym:			
Rachunkowość zabezpieczeń		(105)	3 583
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów		65	(740)
		(40)	2 843
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty, w tym:			
Zyski / (straty) z wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych		264	(639)
Podatek dochodowy dotyczący innych składników całkowitych dochodów		(50)	121
		214	(518)
Całkowite dochody ogółem		65 510	97 540
Podstawowy i rozwodniony zysk/(strata) na jedną akcję	12	2,84	4,14
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		22 986 949	22 986 949

SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	Koniec okresu 31/12/2016 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2015 PLN'000
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	13	212 434	200 892
Nieruchomości inwestycyjne	14	825	890
Wartość firmy	15	83 793	83 793
Wartości niematerialne	16	12 485	16 163
Długoterminowe aktywa finansowe	17	28 647	28 727
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	11	5 560	5 244
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	21	237	455
Długoterminowe należności pozostałe	19	443	-
		344 424	336 164
Aktywa obrotowe			
Rzeczowe aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	13	9 958	16 100
Zapasy	18	356 932	268 342
Należności z tytułu dostaw i usług	19	96 207	93 329
Należności z tytułu podatku dochodowego	19	-	-
Należności pozostałe	19	6 119	16 261
Krótkoterminowe aktywa finansowe	17	22 087	10 305
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	20	161 370	255 842
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	21	669	798
		653 342	660 977
Aktywa razem		997 766	997 141
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	22	185 076	185 076
Nadwyżka ze sprzedaży akcji	24	245 401	245 401
Kapitał rezerwowý	23	130 420	282 831
Zyski zatrzymane	24	92 103	121 982
		653 000	835 290
Zobowiązania długoterminowe			
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	11	-	-
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	29	5 767	5 608
Pozostałe rezerwy	30	1 166	1 166
		6 933	6 774
Zobowiązania krótkoterminowe			
Rezerwy	30	679	679
Krótkoterminowe kredyty i pożyczki	27	8 022	-
Zobowiązania finansowe	28	29 175	19 784
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	29	12 563	17 528
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	28	279 166	113 474
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	28	3 867	2 520
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	28	4 361	1 092
		337 833	155 077
Pasywa razem		997 766	997 141

SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji	Kapitał rezerwowowy	Kapitał rezerwowowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Kapitał rezerwowowy z aktualizacji wyceny emerytalnych i rentowych	Zyski zatrzymane	Razem kapitały własne
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Kapitał własny na dzień 01/01/2015	185 076	245 401	223 378	(2 798)	(490)	147 867	798 434
Całkowite dochody netto za okres	-	-	-	2 843	(518)	95 215	97 540
Wyplacona dywidenda	-	-	-	-	-	(60 686)	(60 686)
Przeznaczenie zysku na pozostały kapitał rezerwowowy	-	-	60 415	-	-	(60 415)	-
Zaokrąglenia	-	-	-	1	-	1	2
Kapitał własny na dzień 31/12/2015	185 076	245 401	283 793	46	(1 008)	121 982	835 290
Kapitał własny na dzień 01/01/2016	185 076	245 401	283 793	46	(1 008)	121 982	835 290
Całkowite dochody netto za okres	-	-	-	(40)	214	65 336	65 296
Wyplacona dywidenda	-	-	(199 987)	-	-	(47 813)	(247 800)
Przeznaczenie zysku na pozostały kapitał rezerwowowy	-	-	47 403	-	-	(47 403)	-
Zaokrąglenia	-	-	(1)	-	-	1	-
Kapitał własny na dzień 31/12/2016	185 076	245 401	131 208	6	(794)	92 103	653 000

SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
Zysk/(Strata) netto	65 336	95 215
Korekty razem	113 858	103 797
Amortyzacja	29 039	33 202
Zyski/straty z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	(2 506)	10 181
Odsetki	(1 403)	3 121
Zyski/strata na sprzedaży lub likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	5 488	(769)
Zmiana stanu rezerw	159	500
Zmiana stanu zapasów	(88 590)	62 933
Zmiana stanu należności	6 058	(922)
Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	163 956	(1 368)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	348	242
Podatek dochodowy naliczony	17 064	22 544
Podatek dochodowy zapłacony	(16 019)	(25 350)
Pozostałe korekty	264	(517)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	179 194	199 012
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	2 045	3 125
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(35 183)	(16 167)
Odsetki	4 795	-
(Udzielone)/spłacone pożyczki długoterminowe	16	87
Udzielone zaliczki na zakup środków trwałych	(2 243)	(6 571)
Nabycie aktywów finansowych	-	(8)
Inne wpływy z aktywów finansowych	63	-
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(30 507)	(19 534)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
(Udzielone) / spłacone pożyczki krótkoterminowe	10	1 064
Otrzymane pożyczki krótkoterminowe	8 000	-
Odsetki	(3 370)	(3 119)
Wypłacona dywidenda	(247 799)	(60 686)
	-	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(243 159)	(62 741)
Przepływy pieniężne netto, razem	(94 472)	116 737
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(94 472)	116 737
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu	255 842	139 105
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	161 370	255 842

1. INFORMACJA DODATKOWA DO ROCZNEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

INFORMACJE OGÓLNE

Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” Spółka Akcyjna (zwane dalej Spółką lub ZT „Kruszwica” S.A.) prowadzą działalność na terenie Polski na podstawie wpisu do Rejestru Handlowego, w Dziale B, pod numerem 3698, na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy - VIII Wydział Gospodarczy z dnia 21 grudnia 1995 roku.

W dniu 12 czerwca 2001 roku Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy, XIII Wydział KRS, pod numerem KRS 0000019414.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest przetwórstwo nasion oleistych, produkcja olejów butelkowanych, produkcja margaryn i tłuszczów jadalnych. Spółka jest częścią Grupy Bunge, światowego lidera w przetwórstwie nasion oleistych i produkcji butelkowanych olejów roślinnych.

Akcje Spółki w ilości 22.986.949 szt. znajdują się w publicznym obrocie i notowane są na rynku podstawowym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

Skonsolidowane dane finansowe Grupy kapitałowej Kruszwica, obejmującej Spółkę oraz ZTK Property Management sp. z o.o. zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2016.

Skład organów zarządczych i nadzorujących Spółki

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących Spółki jest następujący:

Zarząd Spółki:

1. Wojciech Jachimczyk	– Prezes Zarządu
2. Wojciech Bauman	– Członek Zarządu
3. Marcin Brodowski	– Członek Zarządu
4. Jacek Michalak	– Członek Zarządu
5. Piotr Piotrowski	– Członek Zarządu
6. Dariusz Szymański	– Członek Zarządu
7. Tomasz Wika	– Członek Zarządu

Rada Nadzorcza:

1. Tommy Jensen	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
2. Vesselina Shaleva	- Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
3. George Allard	- Członek Rady Nadzorczej
4. William Dujardin	- Członek Rady Nadzorczej
5. Roman Górný	- Członek Rady Nadzorczej
6. Sławomir Ludwikowski	- Członek Rady Nadzorczej
7. Jerzy Rajski	- Członek Rady Nadzorczej
8. Andrzej Różycki	- Członek Rady Nadzorczej
9. Markus Walter Sieger	- Członek Rady Nadzorczej
10. Mariusz Szeliga	- Członek Rady Nadzorczej

2. PLATFORMA ZASTOSOWANYCH MSSF ORAZ STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Oświadczenie o zgodności

Prezentowane Roczne Sprawozdanie Finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowym Standardem Rachunkowości (MSR) 1 – Prezentacja sprawozdań finansowych oraz zgodnie z odpowiednimi Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), mającymi zastosowanie do rocznej sprawozdawczości finansowej, zaakceptowanymi przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) i Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC), w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską i obowiązującym na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Pod pojęciem MSSF mieszczą się przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB):

- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
- Interpretacje opracowane przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC) lub przez istniejący wcześniej Stały Komitet ds. Interpretacji (SKI), które zostały przyjęte przez IASB

Roczne sprawozdanie finansowe zawiera dane za następujące okresy:

- sprawozdanie z sytuacji finansowej na koniec bieżącego roku obrotowego oraz sprawozdanie porównawcze na koniec poprzedniego roku obrotowego,
- sprawozdanie z całkowitych dochodów za bieżący rok obrotowy wraz z porównawczym sprawozdaniem z całkowitych dochodów za poprzedni rok obrotowy,
- sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym przedstawiające zmiany w kapitale własnym za bieżący rok obrotowy, wraz z porównawczym sprawozdaniem za poprzedni rok obrotowy,
- sprawozdanie z przepływów pieniężnych za bieżący rok obrotowy wraz z porównawczym sprawozdaniem za poprzedni rok obrotowy.

Zmiany do istniejących standardów zastosowane po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Spółki za 2016 rok

Następujące zmiany do istniejących standardów wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzi w życie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym Spółki za 2016 rok:

- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Jednostki inwestycyjne: zastosowanie zwolnienia z konsolidacji - zatwierdzone w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”** – Rozliczanie nabycia udziałów we wspólnych operacjach - zatwierdzone w UE w dniu 24 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień - zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 38 „Aktywa niematerialne”** – Wyjaśnienia na temat akceptowalnych metod amortyzacyjnych - zatwierdzone w UE w dniu 2 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” oraz MSR 41 „Rolnictwo”** – Uprawy roślinne - zatwierdzone w UE w dniu 23 listopada 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”** – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze - zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”** – Metoda praw własności w jednostkowych sprawozdaniach finansowych - zatwierdzone w UE w dniu 18 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie).

- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF 13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa – zatwierdzone w UE w dniu 17 grudnia 2014 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2012-2014)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa - zatwierdzone w UE w dniu 15 grudnia 2015 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 lub po tej dacie).

W/w zmiany do istniejących standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki za 2016 rok.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe, następujące nowe standardy oraz zmiany do standardów zostały wydane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE przy czym nie weszły jeszcze w życie:

- **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** - zatwierdzony w UE w dniu 22 listopada 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** oraz zmiany do MSSF 15 „Data wejścia w życie MSSF 15” - zatwierdzone w UE w dniu 22 września 2016 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji wydanych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych nowych standardów, zmian do standardów oraz nowej interpretacji, które według stanu na dzień 14 marca 2017 roku nie zostały jeszcze zatwierdzone do stosowania w UE.

- **MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,
- **MSSF 16 „Leasing”** (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji”** – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”** – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),
- **Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),
- **Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie),

- **Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, a zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- **Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

Według szacunków Spółki, w/w nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, za wyjątkiem MSSF16 Leasing”, nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Spółkę na dzień bilansowy. Spółka przeanalizuje wpływ nowego standardu „MSSF16 Leasing” na główne pozycje wykazane w sprawozdaniu finansowym w późniejszym terminie.

MSSF 9 wymaga wprowadzenia nowego modelu rachunkowości zabezpieczeń, wymagający rozbudowanych ujawnień w zakresie zarządzania ryzykiem i dlatego ocena wpływu zmian na sprawozdanie finansowe z uwagi na duży zakres zmian jest przedmiotem dalszej analizy.

MSSF 15 wymaga ujawniania w sprawozdaniach finansowych znacznie większej ilości informacji o sprzedaży i przychodach. Ocena wpływu MSSF 15 na sprawozdanie finansowe z uwagi na duży zakres zmian jest przedmiotem dalszej analizy.

Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków Spółki, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według **MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”** nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe jest sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny instrumentów pochodnych oraz pozycji zabezpieczanych, ujętych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, które są wyceniane według wartości godziwej.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Spółkę w okresie najbliższych 12 miesięcy po dniu bilansowym. Zarząd Spółki uważa, iż nie istnieje zagrożenie kontynuowania działalności w tym okresie.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych. Polski złoty jest walutą funkcjonalną Spółki, której denominowane są operacje gospodarcze. Dane liczbowe podane są w tysiącach złotych, stosując zasadę, iż kwoty wynoszące mniej niż 500 PLN pomija się, a kwoty wynoszące 500 PLN i więcej podwyższa się do pełnego tysiąca złotych. W przypadku prezentowania danych w innych walutach lub jednostkach, stosowna informacja jest podana.

Podstawowe osądy rachunkowe oraz podstawy szacowania niepewności

W procesie stosowania zasad rachunkowości obowiązujących w Spółce, zarząd musi dokonywać osądów, szacunków i przyjmować założenia dotyczące wartości bilansowej aktywów i zobowiązań, której nie da się określić wykorzystując dostępne źródła. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Rzeczywiste wyniki mogą odbiegać od przyjętych wartości szacunkowych. Szacunki, jak i przyjęte założenia, podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wartości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy również okresów przyszłych.

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym okresie sprawozdawczym, jak również przedstawiono zagadnienia, dla których największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

Utrata wartości aktywów (z wyłączeniem wartości firmy)

Corocznie Spółka analizuje, czy nie wystąpiły przesłanki utraty wartości aktywów trwałych, będące podstawą do przeprowadzenia testu na utratę ich wartości. Na koniec 2016 roku Spółka nie stwierdziła istnienia przesłanek wskazujących na konieczność przeprowadzenia testu na utratę wartości. Zidentyfikowane w 2016 roku utraty wartości poszczególnych aktywów zostały ujęte w księgach Spółki.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego i niematerialnego majątku trwałego. Spółka corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków kierownictwa.

Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu odpraw emerytalno – rentowych oraz nagród jubileuszowych zostały oszacowane przez aktuarium metodami aktuarialnymi. Przyjęte do wyceny założenia zostały przedstawione w notcie „Świadczenia pracownicze”.

Wycena rezerwy na rekultywację terenu opiera się na najlepszych szacunkach kierownictwa opartych na obecnym poziomie kosztów, koniecznych do poniesienia w celu przywrócenia wartości użytkowych i przyrodniczych zanieczyszczonych gruntów. Zarząd nie przewiduje znacznego zwiększenia poziomu tych kosztów w przyszłości, które mogłyby w sposób znaczący wpłynąć na zmianę wartości tej rezerwy.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Spółka rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy (dochód) pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość firmy

Wartość firmy prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wyceniona jest według kosztu nabycia pomniejszonego o skumulowany odpis z tytułu utraty wartości. Spółka corocznie testuje wartość firmy. Opis przyjętych zasad przeprowadzonego testu w 2016 roku znajduje się w notcie nr 15. Przeprowadzone dotychczasowe testy wartości firmy nie wykazały konieczności dokonywania odpisu aktualizującego.

Zasady rachunkowości

Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez Spółkę przedstawione zostały poniżej.

Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcie będących poza kontrolą spółki jednostek i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą nabycia. Koszt połączenia wycenia się w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, poniesionych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez jednostkę dominującą w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Dające się zidentyfikować aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej spełniające warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3 „Połączenie jednostek gospodarczych” ujmuje się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z wyjątkiem aktywów trwałych (lub grup do zbycia) sklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Udziały mniejszościowe w jednostce przejmowanej są początkowo wyceniane jako proporcja (udział) udziałów mniejszościowych w wartości godziwej netto ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych lub w wartości godziwej na dzień nabycia.

Udziały własne w przejmowanych jednostkach wyceniane są według kosztu ustalonego jako wartość godziwa na dzień nabycia.

Wartość firmy

Wartość firmy powstająca przy przejęciu wynika z wystąpienia na dzień przejęcia nadwyżki sumy przekazanej płatności, wartości udziałów niesprawujących kontroli i wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów w jednostce nabywanej nad udziałem Spółki w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki ujmowanych na dzień przejęcia.

W przypadku wystąpienia wartości ujemnej, Spółka dokonuje ponownego przeglądu ustalenia wartości godziwych poszczególnych składników nabywanych aktywów netto. Jeżeli w wyniku przeglądu nadal wartość jest ujemna ujmuje się ją niezwłocznie w wyniku finansowym.

Wartość firmy ujmuje się początkowo jako składnik aktywów po koszcie, a następnie wycenia według kosztu pomniejszonego o skumulowaną stratę z tytułu utraty wartości.

Dla celów testowania utraty wartości wartość firmy, przejęta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, zostaje przypisana do poszczególnych ośrodków lub zespołów ośrodków wypracowujących środki pieniężne jednostki przejmującej, które zgodnie z oczekiwaniami powinny odnieść korzyści z synergii będących efektem połączenia, bez względu na to, czy zostały do nich przypisane także inne składniki aktywów lub zobowiązań jednostki przejmowanej.

Każdy ośrodek lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy, powinien:

- 1) odpowiadać najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze, oraz
- 2) nie być większy niż segment operacyjny.

W chwili zbycia jednostki zależnej lub podlegającej wspólnej kontroli przypadającą na nią część wartości firmy uwzględnia się przy obliczaniu zysku/straty z tytułu zbycia.

W pewnych okolicznościach wartości godziwe ujmowanych aktywów i zobowiązań można na dzień połączenia ująć jedynie tymczasowo (pro wizorycznie). W takim przypadku Spółka rozlicza nabycie stosując ustalone tymczasowe wartości. Wszelkie ewentualne korekty tych wartości są ustalane w ciągu 12 miesięcy od dnia nabycia i ujmowane z mocą wsteczną na dzień nabycia.

Spółka testuje wartość firmy pod względem utraty wartości raz w roku lub częściej, jeśli można wiarygodnie przypuszczać, że utrata wartości wystąpiła. Jeśli w wyniku testu okaże się, że wartość odzyskiwalna jednostki generującej przepływy pieniężne jest mniejsza od jej wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości firmy alokuje się najpierw do kwoty bilansowej wartości firmy, a następnie do pozostałych aktywów, proporcjonalnie do ich wartości bilansowej. Strata z tytułu utraty wartości ujęta dla wartości firmy nie podlega odwróceniu w następnym okresie.

Aktywa trwale przeznaczone do zbycia

Aktywa trwale (i grupy aktywów netto przeznaczonych do zbycia) zaklasyfikowane jako przeznaczone do zbycia wyceniane są po niższej z dwóch wartości: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonych o koszty związane ze sprzedażą.

Aktywa trwale i grupy aktywów netto klasyfikowane są jako przeznaczone do zbycia, jeżeli ich wartość bilansowa będzie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego ciągłego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa aktywów netto przeznaczonych do zbycia) jest dostępny w swoim obecnym stanie do natychmiastowej sprzedaży. Zaklasyfikowanie składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Spółki do zakończenia transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Przychody z działalności

Spółka nie wyodrębnia segmentów geograficznych w swojej działalności. Działalność produkcyjna zlokalizowana jest w dwóch zakładach: w Kruszwicy i Brzegu. Zdecydowana większość sprzedaży (90%) kierowana jest na rynek krajowy (struktura terytorialna sprzedaży produktów i struktura produktowa – patrz: nota nr 3 „Przychody ze sprzedaży”).

Ujmowanie przychodów

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności netto (bez podatku VAT) za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty wypłacone lub odroczone w zapłacie oraz o wartość usług, o charakterze promocyjnym lub logistycznym, świadczonych na rzecz Spółki przez jej klientów. Zdecydowana większość rabatów jest udzielana w stosunku do wartości lub ilości sprzedaży.

Przychody z tytułu umów o świadczenie usług ujmuje się poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji danej umowy. Przychody z umów rozliczanych na podstawie faktycznego nakładu czasu i pracy ujmuje się według stawek umownych, w oparciu o przepracowane roboczogodziny i poniesione koszty bezpośrednie.

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu.

Koszty wytworzenia wyrobów gotowych obejmują:

- a) koszty materiałów wycenionych w cenie ewidencyjnej skorygowane o odchylenia, tj.
  - Koszty surowców,
  - Koszty opakowań bezpośrednich i pośrednich (kartonów) wyrobów gotowych,
  - Koszty pozostałych materiałów bezpośrednio wykorzystywanych do produkcji (tj. energia, chemikalia, materiały pomocnicze),
- b) część kosztów stałych o charakterze pośrednio produkcyjnym (koszty wydziałowe), odpowiadających poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Koszty Sprzedaży

Koszty sprzedaży obejmują wydatki ponoszone w związku z realizacją sprzedaży. Zalicza się do nich:

Koszty bezpośrednie sprzedaży

- Koszty transportu,
- Koszty przeładunków,
- Koszty składowania,
- Koszty wynagrodzeń agentów,
- Prowizje od sprzedaży.

Koszty pośrednie sprzedaży

- Koszty personelu zewnętrznego,
- Koszty biura obsługi klienta
- Koszty promocji i reklamy,
- Pozostałe koszty związane z obsługą kanału sprzedaży.

Koszty Ogólnego Zarządu

Koszty Ogólnego Zarządu obejmują pozostałe koszty stałe, ponoszone w ramach działalności operacyjnej spółki, które nie są przypisane do kosztów wytworzenia oraz do kosztów sprzedaży. Zalicza się do nich:

- Wynagrodzenia wraz z ubezpieczeniami oraz inne koszty ponoszone na pracowników nie bezpośrednio produkcyjnych,
- Koszty usług menedżerskich,
- Czynsze za wynajem lokali, urządzeń i samochodów,
- Usługi informatyczne,
- Usługi doradztwa, prawne,
- Koszty transportu niedotyczącego sprzedaży,
- Amortyzacja środków trwałych niewykorzystywanych bezpośrednio w procesie produkcji,
- Ubezpieczenia samochodów i nieruchomości,
- Inne koszty stałe.

Leasing

Leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, gdy warunki umowy przenoszą zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z bycia właścicielem na leasingobiorcę. Wszystkie pozostałe rodzaje leasingu są traktowane jako leasing operacyjny.

Na dzień bilansowy Spółka nie jest stroną istotnych umów spełniających kryteria leasingu finansowego.

Płatności z tytułu leasingu operacyjnego są odnoszone na wynik finansowy przy zastosowaniu metody liniowej w okresie wynikającym z umowy. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w kosztach w okresie ich poniesienia.

W przypadku wystąpienia specjalnych zachęt motywujących do zawarcia umowy leasingu operacyjnego, ujmuje się je jako zobowiązania. Zagregowane korzyści z tytułu takich zachęt ujmuje się jako pomniejszenie kosztów wynajmu metodą liniową.

Waluty obce

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż polski złoty (PLN) są ujmowane w księgach po średnim kursie NBP, ogłaszanym w dniu poprzedzającym realizację transakcji. Na dzień bilansowy, aktywa i pasywa pieniężne denominowane w walutach obcych są przeliczane według średniego kursu Europejskiego Banku Centralnego, obowiązującego na ten dzień. Aktywa i pasywa niepieniężne wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się według kursu obowiązującego w dniu ustalenia wartości godziwej.

Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut ujmowane są w wyniku za wyjątkiem wyceny instrumentów finansowych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń, w przypadku których zmiany wartości godziwej, po spełnieniu kryteriów efektywności zabezpieczenia, odnosi się bezpośrednio na kapitał własny lub na zmianę wartości godziwej pozycji zabezpieczanej (zob. poniżej zasady rachunkowości stosowane w odniesieniu do pochodnych instrumentów finansowych)

Koszty finansowania zewnętrznego

Spółka kapitalizuje istotne koszty finansowania zewnętrznego, przyporządkowane dostosowywanym składnikom aktywów.

Koszt odsetek liczony jest na bazie średniorocznego kosztu finansowania działalności Spółki i wartości zaangażowanych środków pieniężnych na zakup dostosowywanych aktywów.

Spółka nie kapitalizuje kosztów finansowania zewnętrznego zapasów nasion rzepaku, przyjmując, że aktywa te służą do produkcji wyrobów gotowych w dużych ilościach w sposób powtarzalny.

W 2016 i 2015 roku nie występowały koszty finansowania zewnętrznego podlegające aktywowaniu.

Zysk na działalności gospodarczej

Zysk na działalności gospodarczej (operacyjnej) kalkulowany jest przed uwzględnieniem kosztów i przychodów finansowych.

Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek dochodowy bieżący (CIT) oraz podatek dochodowy odroczony.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie dochodu (zysku podatkowego) danego roku obrotowego. Dochód (strata podatkowa) różni się od księgowego zysku (straty) brutto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych lub poprzednich oraz pozycji przychodów/kosztów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu/ nie będą kosztem podatkowym. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłacie lub zwrotowi w przyszłości. Podstawą naliczenia podatku odroczonego jest wartość różnic przejściowych pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi, wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy podatku bieżącego.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast aktywa z tytułu podatku odroczonego są rozpoznawane do wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe dochody (zyski podatkowe) o rozpoznane ujemne różnice przejściowe.

Pozycja aktywów lub zobowiązanie podatkowe nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy. W przypadku gdy spodziewane przyszłe dochody nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje odpis aktywa podatkowego.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne, zgodnie ze stanem prawnym, istniejącym na dzień bilansowy.

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego, wykazując je per saldo w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania.

Spółka dokonuje kompensaty należności z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku dochodowego, jeżeli ma tytuł prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz ma możliwości zapłaty podatku lub uzyskania zwrotu podatku w kwocie netto.

W przypadku połączenia jednostek gospodarczych, konsekwencje podatkowe uwzględnia się przy obliczaniu wartości firmy lub określaniu wartości udziału jednostki przejmującej w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przewyższającej koszt przejęcia.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości kosztu historycznego (cena nabycia) pomniejszonego o dokonane skumulowane umorzenie oraz zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości narastająco.. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria ich ujmowania.

Wartość operacyjnego oprogramowania komputerów zwiększa ich wartość i wykazywana jest łącznie w środkach trwałych w grupie pozostałe środki trwałe.

Środki trwałe w budowie prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, powiększonego o istotne koszty finansowania zewnętrznego i pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość środków trwałych w budowie zawiera również kwoty udzielonych zaliczek na poczet budowy środków trwałych.

Prawa wieczystego użytkowania gruntów wykazane są pozabilansowo jako zobowiązanie z tytułu leasingu operacyjnego, z wyjątkiem nabytych praw wieczystego użytkowania, które stanowią pozycję bilansową oraz podlegają umorzeniu przez przewidywany okres ich użytkowania, nie dłuższy niż okres przysługiwania tych praw.

Środki trwałe, z pominięciem gruntów oraz środków trwałych w budowie, amortyzuje się metodą liniową przez przewidywany okres ich użytkowania. Amortyzację rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia użytkowania środka trwałego.

Dana pozycja aktywów trwałych może zostać usunięta ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z użytkowania lub sprzedaży takiego składnika aktywów.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są prezentowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodach w pozycji (Zyski) / straty na sprzedaży środków trwałych i inne koszty związane ze środkami trwałymi i są ujmowane w okresie, w którym dokonano takiego wyksięgowania.

Wartość końcowa i okres użytkowania składników aktywów trwałych podlega weryfikacji, i ewentualnej korekcie, na koniec każdego roku obrotowego.

Zyski lub straty ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania pozycji rzeczowego majątku trwałego określa się jako różnicę między przychodami ze sprzedaży a wartością bilansową tych pozycji i ujmuje się je w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Nieruchomości inwestycyjne

Za nieruchomości inwestycyjne Spółka uznaje nieruchomości, które traktowane są jako źródło przychodów z tytułu ich wynajmu lub jest utrzymywana w posiadaniu, ze względu na potencjalny przyrost jej wartości.

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są na dzień bilansowy w cenie nabycia pomniejszonej o skumulowaną na dzień bilansowy amortyzację oraz odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne podlegają amortyzacji przez okres ekonomicznej użyteczności przy zastosowaniu metody liniowej.

Spółka wybrała dla wyceny nieruchomości inwestycyjnych model wyceny oparty na cenie nabycia. Na koniec każdego roku Spółka dokonuje oceny przesłanek utraty wartości i weryfikacji okresu użytkowania i w razie konieczności dokonuje koniecznych korekt.

Nieruchomości inwestycyjne usuwane są z bilansu w przypadku ich zbycia lub likwidacji lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z likwidacji lub sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej są ujmowane w wyniku w okresie, w którym zdarzenie to miało miejsce.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.

Wartości niematerialne przejęte przy połączeniu jednostek gospodarczych identyfikuje się i ujmuje odrębnie od wartości firmy, jeśli spełniają one definicję wartości niematerialnych. Cena nabycia takich aktywów jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia.

Po początkowym ujęciu wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne są amortyzowane przez okres użytkowania metodą liniową oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy zaistnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres amortyzacji jest weryfikowany na koniec każdego roku obrotowego.

Znaki towarowe i prawa autorskie ujmowane są w bilansie w cenie nabycia pomniejszonej o dokonane umorzenie przy użyciu metody liniowej przez okres ich użytkowania.

Oprogramowanie komputerowe prezentowane jest łącznie z wartością komputerów w rzeczowych aktywach trwałych.

Utrata wartości rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych, oprócz wartości firmy

Na koniec rocznego okresu sprawozdawczego, za który Spółka sporządza pełne sprawozdanie finansowe, Spółka dokonuje przeglądu wartości rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. W przypadku wystąpienia takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależnymi od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów.

Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako kwota wyższa z dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego aktywa.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości księgowej netto składnika aktywów (lub grupy aktywów), wartość księgowa jest pomniejszana do wartości odzyskiwalnej. Strata z tytułu utraty wartości jest ujmowana jako koszt w okresie, w którym wystąpiła.

W momencie gdy utrata wartości ulega odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub grupy aktywów) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nie wyższej jednak od wartości netto tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby utrata wartości nie została rozpoznana w poprzednich latach. Odwrócenie utraty wartości ujmowane jest w pozostałych przychodach.

Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika aktywów jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

Zapasy

Spółka wycenia materiały i towary według cen nabycia. Cenę nabycia stanowi cena zakupu bez podlegającemu odliczeniu podatku od towarów i usług, obniżona o rabaty, opusty i inne zmniejszenia, a powiększona o cło oraz koszty związane bezpośrednio z zakupem i przystosowaniem materiału do stanu zdatnego do używania, tj. koszty transportu do miejsca docelowego, koszty załadunku i wyładunku, koszty ubezpieczenia materiału podczas transportu.

Wartość zapasów obejmuje również korektę z tytułu wyceny zapasu, jako pozycji zabezpieczonej, do wartości godziwej, w ramach stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Wyroby gotowe wyceniane są według kosztu wytworzenia, natomiast produkty uboczne w cenie sprzedaży netto.

Na koszty wytworzenia składają się koszty materiałów, tj. surowców, opakowań, koszty pozostałych materiałów bezpośrednio wykorzystywanych do produkcji (tj. energia, chemikalia, materiały pomocnicze) oraz część kosztów stałych o charakterze bezpośrednio i ogólnoprodukcyjnym, odpowiadających poziomowi tych kosztów przy normalnym wykorzystaniu zdolności produkcyjnych.

Aktywa finansowe

Spółka kwalifikuje aktywa finansowe do następujących kategorii:

- aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy,
- inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności
- pożyczki i należności.
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Klasyfikacja do określonej kategorii zależy od charakteru i przeznaczenia aktywów finansowych, a określa się ją w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do tej kategorii Spółka kwalifikuje instrumenty pochodne (kontrakty forward, futures lub swap) oraz kontrakty zakupu (surowców) z wbudowanym instrumentem finansowym, wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, za wyjątkiem tych, które spełniają kryteria efektywności zabezpieczenia w ramach stosowanej rachunkowości zabezpieczeń. Wartość godziwą ww. instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu Spółki ustala się w oparciu o kursy walutowe Europejskiego Banku Centralnego oraz ceny rynkowe aktualne na dzień bilansowy lub moment rozliczenia instrumentu pochodnego.

Pożyczki i należności

Należności z tytułu dostaw i usług, pożyczki i pozostałe należności o stałych lub nienegocjowalnych warunkach płatności niebędące przedmiotem obrotu na aktywnym rynku klasyfikuje się jako „pożyczki i należności”.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są instrumentem generującym odsetki i wyceniane są w księgach w wartości nominalnej (wymagającej zapłaty) skorygowanej o odpowiednie odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych.

Udzielone pożyczki ujmowane są według zamortyzowanego kosztu ustalonego z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem przypadków kiedy wartość nominalna jest zbliżona do wartości zamortyzowanego kosztu, wówczas aktywa te prezentuje się w bilansie w kwocie wymagającej zapłaty na dzień bilansowy.

Dochód odsetkowy ujmuje się przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej z wyjątkiem należności krótkoterminowych, gdzie ujęcie odsetek byłoby nieistotne.

W latach 2015-2016 Spółka nie posiadała instrumentów finansowych kwalifikowanych do inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, oraz do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Inwestycje w jednostkach zależnych, jednostkach współkontrolowanych i jednostkach stowarzyszonych

Spółka sporządzając jednostkowe sprawozdanie finansowe, inwestycje w jednostkach zależnych, jednostkach współkontrolowanych i jednostkach stowarzyszonych ujmuje, zgodnie z MSR 27, w cenie nabycia.

Utrata wartości aktywów finansowych

Aktywa finansowe, oprócz tych wycenianych w wartości godziwej poprzez wynik finansowy, ocenia się pod względem utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Aktywa finansowe tracą wartość, gdy istnieją obiektywne przesłanki, że zdarzenia, które wystąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów wpłynęły niekorzystnie na związane z nim szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne.

Wartość bilansową składnika aktywów finansowych pomniejsza się o odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości.

Spółka tworzy odpisy aktualizujące na należności przeterminowane według następującej reguły:

Należności przeterminowane (w dniach)	Wysokość odpisu (w %)
60-89	50
90+	100

Spółka tworzy również odpisy aktualizujące na:

- niepokryte gwarancjami lub ubezpieczeniem:
  - należności skierowane na drogę postępowania sądowego,
  - należności od dłużników w stosunku, do których zostało wszczęte postępowanie układowe lub ugody bankowej,
  - należności od dłużników postawionych w stan likwidacji lub w stan upadłości,
  - należności od dłużnika skreślonego z ewidencji działalności gospodarczej,
  - należności w przypadku śmierci dłużnika,
- należności od dłużników w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości, jeżeli majątek dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego – w pełnej wysokości należności,
- należności stanowiące równowartość kwot podwyższających należność w stosunku do których uprzednio dokonano odpisu aktualizującego – w wysokości całości tych kwot do czasu ich otrzymania lub odpisania jako nieściągalne,
- odsetki za zwłokę w zapłacie należności – w wysokości 100 % naliczonych.

Zmiany wartości odpisów ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Do składników środków pieniężnych i ich ekwiwalentów zaliczane są środki pieniężne na rachunkach bankowych oraz inne krótkoterminowe inwestycje o wysokiej płynności, takie jak obligacje, papiery dłużne, etc.

Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe Spółka klasyfikuje do następujących kategorii:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy,
- pozostałe zobowiązania (w tym pożyczki i kredyty)

Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe są klasyfikowane w zależności od ich treści ekonomicznej wynikającej z zawartych umów.

Spółka zaprzestaje ujmowania zobowiązań finansowych wyłącznie wówczas, gdy zostaną wykonane, unieważnione lub gdy wygasną.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej poprzez wynik finansowy

Do tej kategorii Spółka kwalifikuje instrumenty pochodne (kontrakty forward, futures lub swap) oraz kontrakty zakupu (surowców) z wbudowanym instrumentem finansowym, wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, za wyjątkiem tych, które spełniają kryteria efektywności zabezpieczenia w ramach stosowanej rachunkowości zabezpieczeń. Wartość godziwą ww. instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu Spółki ustala się w oparciu o kursy walutowe oraz ceny rynkowe aktualne na dzień bilansowy lub moment rozliczenia instrumentu pochodnego.

Pozostałe zobowiązania finansowe

Kredyty i pożyczki ujmowane są w wartości uzyskanych wpływów pomniejszonych o koszty bezpośrednie pozyskania środków. Koszty finansowe, łącznie z prowizjami płatnymi w momencie spłaty lub umorzenia oraz kosztami bezpośrednimi zaciągnięcia kredytów, ujmowane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i zwiększają wartość księgową instrumentu z uwzględnieniem spłat dokonanych w bieżącym okresie, za wyjątkiem przypadków, kiedy wartość nominalna zobowiązania jest zbliżona do wartości zamortyzowanego kosztu; wówczas takie zobowiązania prezentuje się w bilansie w kwocie wymagającej zapłaty na dzień bilansowy.

Kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty o nieokreślonym okresie spłaty wyceniane są według wartości wymagającej zapłaty na dzień bilansowy tj. wraz z odsetkami należnymi na dzień bilansowy.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są instrumentem odsetkowym i wykazywane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości nominalnej.

Instrumenty pochodne

Spółka wykorzystuje instrumenty pochodne dla zabezpieczenia dwóch istotnych rodzajów ryzyka występujących w toku prowadzonej działalności – ryzyka kursowego oraz ryzyka zmian cen towarów. Dla zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami i sprzedażą, wyrażonych lub denominowanych w walutach obcych, jak również sald należności i zobowiązań, wykorzystywane są walutowe kontrakty terminowe typu forward. Dla ograniczenia wpływu zmienności cen towarów na wynik finansowy Spółka stosuje kontrakty towarowe typu futures.

Spółka nie wykorzystuje instrumentów pochodnych dla celów spekulacyjnych.

Wykorzystywane przez spółkę instrumenty pochodne zaliczane są do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy, za wyjątkiem tych, które spełniają kryteria efektywności zabezpieczenia w ramach stosowanej rachunkowości zabezpieczeń. Spółka ujmuje instrumenty pochodne na dzień zawarcia w wartości godziwej, która jest równa zero, a następnie wycenia je na dzień rozliczenia, nie później jednak niż na dzień bilansowy, w wartości godziwej, bez pomniejszania o ewentualne koszty transakcji.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do aktualnych kursów terminowych, natomiast wartość godziwą kontraktów towarowych ustala się poprzez odniesienie do bieżących cen towarów. W wyniku wyceny kontraktu terminowego do wartości godziwej mogą powstać aktywa lub zobowiązania finansowe. Aktywa finansowe stanowią dodatnią wycenę do wartości godziwej instrumentu, natomiast ujemna wartość godziwa instrumentu stanowi zobowiązanie finansowe. Oszacowane w ten sposób wartości aktywów lub zobowiązań finansowych stanowią wartości możliwe do uzyskania lub konieczne do zapłaty na dzień bilansowy.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, za wyjątkiem tych, które stanowią pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, są bezpośrednio odnoszone do rachunku zysków i strat okresu, w którym powstały.

Aktywa finansowe są wyłączone z bilansu, gdy wygasły prawa do przepływów pieniężnych z określonego składnika aktywów, natomiast zobowiązanie finansowe jest usuwane z bilansu, gdy wygasa, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe lub umowy nie będące instrumentami finansowymi traktowane są jako oddzielne instrumenty pochodne, jeżeli charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi i jeżeli umowy zasadnicze nie są wyceniane według wartości godziwej, której zmiany są ujmowane w rachunku wyników.

Rachunkowość zabezpieczeń

Spółka stosuje dwa rodzaje rachunkowości zabezpieczeń – zabezpieczenia przepływów pieniężnych (oraz zabezpieczenia wartości godziwej).

Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego Spółka dokumentuje relację między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających. Spółka dokumentuje również efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

Z dniem 20 stycznia 2016 roku Spółka zaprzestała wyznaczać walutowe instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, ze względu na brak istotnych fluktuacji wyniku finansowego tytułem zmian w kursach walut oraz wysokie nakłady pracy, niewspółmierne wobec osiąganych korzyści, na przygotowanie dokumentacji niezbędnej do stosowania rachunkowości zabezpieczającej.

Skumulowane zyski i straty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach a osiągnięte na instrumentach pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń do dnia 20 stycznia 2016 roku, dalej stanowią odrębną pozycję w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanych (zabezpieczanych) transakcji lub do momentu, kiedy zaprzestanie się oczekiwać ich realizacji.

Zabezpieczenia przepływów pieniężnych

Przedmiotem zabezpieczenia są przepływy pieniężne wyrażone w walutach obcych wynikające z planowanych transakcji lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań (firm commitment). Celem zabezpieczeń jest ograniczenie ryzyka zmian wartości godziwej przepływów pieniężnych w wyniku zmian kursów walutowych. Pozycję zabezpieczaną stanowią głównie transakcje zakupu surowców lub sprzedaży nasion rzepaku, oleju lub śrut. Przyszła transakcja jest zabezpieczana od momentu zawarcia kontraktu (tj. ustalenia ilości, ceny, terminów dostawy) do daty sprzedaży/zakupu. Instrumentami zabezpieczającymi są instrumenty pochodne typu forward.

Wycena pozycji zabezpieczanych i zabezpieczających oraz pomiar efektywności zabezpieczenia następuje na każdy dzień bilansowy, tj. na koniec każdego miesiąca. Część efektywna zabezpieczenia ujęta jest w kapitale z aktualizacji wyceny wraz z efektem w podatku odroczonego, natomiast część nieefektywna zabezpieczenia odnoszona jest bezpośrednio do wyniku finansowego.

W momencie realizacji pozycji zabezpieczanej, tj. wykonania transakcji sprzedaży lub zakupu, efektywna część zabezpieczenia przenoszona jest z kapitału z aktualizacji wyceny:

- do wyniku finansowego i koryguje wartość przychodów ze sprzedaży (w przypadku transakcji sprzedaży) lub
- do bilansu i koryguje w pierwszym ujęciu wartość aktywa powstałego w wyniku realizacji pozycji zabezpieczanej, tj. wartość zapasów (w przypadku transakcji zakupu), a następnie koszt wytworzenia produktów.

Zabezpieczenia wartości godziwej

Zabezpieczenie ryzyka cen towarów związanych zarówno z istniejącymi w bilansie stanami zapasów nasion rzepaku jak i z uprawdopodobnionymi przyszłymi zobowiązaniami wynikającymi z zawartych kontraktów na zakup nasion, kwalifikowane jest jako zabezpieczenie wartości godziwej.

Spółka zawiera kontrakty zabezpieczające typu futures w celu ograniczenia ryzyka zmian wartości godziwej surowców. Celem transakcji zabezpieczających jest dostosowanie wartości zakupionego rzepaku w możliwie dużym stopniu do ceny rynkowej, jaka będzie się kształtować na rynku w określonym czasie w przyszłości.

Stosowane instrumenty zabezpieczające prowadzą do osiągnięcia wysokiej kompensaty pomiędzy zmianą wartości pozycji zabezpieczanej (zapas nasion rzepaku lub firm commitment – kontraktów na dostawy rzepaku z określoną ceną zakupu) oraz instrumentu zabezpieczającego. Stosowane zabezpieczenie przekłada się na dopasowanie wartości zapasu, nabytego po ustalonej wcześniej cenie stałej, do cen rynkowych.

Spółka wdrożyła rachunkowość zabezpieczeń z wykorzystaniem opisanych powyżej instrumentów pochodnych, wyznaczonych na zabezpieczenie wartości godziwej określonych pozycji zapasów, które są źródłem ryzyka towarowego. Zabezpieczenie wartości godziwej jest to ograniczenie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej ujętego w bilansie składnika aktywów lub zobowiązań wynikających z określonego ryzyka lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane są, równoległe ze zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej, w wyniku finansowym.

Spółka przestaje stosować rachunkowość zabezpieczeń, jeżeli nastąpi rozwiązanie powiązania zabezpieczającego, instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, zakończony lub zrealizowany, lub nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń.

Rezerwy

Rezerwy tworzy się w przypadku wystąpienia w jednostce bieżących zobowiązań (prawnych lub zwyczajowo oczekiwanych), będących konsekwencją zdarzeń z przeszłości, których konieczność uregulowania (wyływ ze Spółki środków zawierających korzyści ekonomiczne) przez Spółkę jest prawdopodobna, a wielkość tych zobowiązań może być wiarygodnie wyceniona.

Ujmowana wartość rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów.

Restrukturyzacja

Rezerwa na koszty restrukturyzacji ujmowana jest tylko wtedy, gdy Spółka opracowała szczegółowy i formalny plan restrukturyzacji i ogłosiła wszystkim zainteresowanym stronom zamiar jego realizacji lub jego główne założenia. Wycena rezerwy restrukturyzacyjnej obejmuje wyłącznie bezpośrednie koszty restrukturyzacji, czyli kwoty niezbędne do przeprowadzenia restrukturyzacji i nie związane z bieżącą działalnością Spółki.

Koszty świadczeń emerytalnych i rentowych

Rezerwa z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych prezentowana w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wyceniana jest w wartości godziwej zobowiązań z tytułu przyszłych świadczeń emerytalnych i rentowych. Zobowiązanie to kalkulowane jest metodami aktuarialnymi. Zyski i straty aktuarialne są ujmowane w kapitale rezerwowym Spółki.

3. PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW I TOWARÓW

Przychody ze sprzedaży Spółki prezentują się następująco:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Zmiana %
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody ze sprzedaży produktów			
Oleje luzem	756 553	740 998	2,1%
Śruta rzepakowa	392 203	443 845	-11,6%
Oleje konfekcjonowane	486 428	474 457	2,5%
Margaryny konsumenckie	310 228	322 835	-3,9%
Margaryny profesjonalne	105 413	104 282	1,1%
Tłuszcze cukiernicze	162 927	145 896	11,7%
Pozostałe	11 867	12 054	-1,6%
Sprzedaż produktów	2 225 619	2 244 367	-0,8%
Przychody ze sprzedaży towarów			
Oleje luzem	58 569	455	12772,3%
Śruta rzepakowa	1 249	-	0,0%
Oleje konfekcjonowane	22 156	21 212	4,5%
Margaryny konsumenckie	74 419	74 863	-0,6%
Nasiona rzepaku	1 670	680	145,6%
Pozostałe	2 827	7 345	-61,5%
Sprzedaż towarów	160 890	104 555	53,9%
Sprzedaż razem	2 386 509	2 348 922	1,6%

Struktura terytorialna sprzedaży produktów i towarów:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Zmiana %
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody ze sprzedaży produktów			
Kraj	1 999 729	1 951 418	2,5%
Eksport	225 890	292 949	-22,9%
Sprzedaż produktów	2 225 619	2 244 367	-0,8%
Przychody ze sprzedaży towarów			
Kraj	146 338	86 731	68,7%
Eksport	14 552	17 824	-18,4%
Sprzedaż towarów	160 890	104 555	53,9%
Sprzedaż razem	2 386 509	2 348 922	1,6%

Struktura przychodów Spółki nie uległa istotnym zmianom w stosunku do roku ubiegłego.

Znaczna część przychodów (52%) ze sprzedaży produktów uzyskiwana jest ze sprzedaży produktów masowych, tj. olejów luzem (rzepakowego surowego i rafinowanego) oraz śruty rzepakowej – produktu ubocznego powstającego w procesie pozyskiwania oleju z nasion rzepaku.

Sprzedaż produktów konsumenckich (36%) to przede wszystkim oleje konfekcjonowane i margaryny konsumenckie.

W 2016 roku, pomimo wzrostu wolumenów sprzedaży, w stosunku do roku 2015, wartość sprzedaży ogółem wykazała wzrost o 1,6%, będący wynikiem przede wszystkim wyższych cen sprzedaży głównych grup produktów Spółki.

4. SEGMENTY OPERACYJNE

Rozpoznane Segmenty Operacyjne

Zidentyfikowane i ujawnione w ramach działalności operacyjnej Spółki segmenty operacyjne są pochodną podziałów dokonywanych dla wewnętrznych celów zarządczych Spółki, jak i dla potrzeb konsolidacji z grupą Bunge. Spółka rozpoznała dwa podstawowe segmenty działalności:

- Segment Produktów Masowych (Agri)
- Segment Produktów Spożywczych (Food)

Segment Produktów Masowych (Agri) obejmuje działalność:

- w zakresie przerobu nasion rzepaku - działalność od zakupu nasion do sprzedaży rzepakowego oleju surowego/odszlamionego, śruty rzepakowej, ewentualnie odsprzedaży nasion rzepaku do podmiotów zewnętrznych lub do segmentu Food
- w zakresie pozostałych olejów - działalność od zakupu od stron trzecich pozostałych olejów (również rzepakowego) w stanie surowym lub rafinowanym, do sprzedaży ich do podmiotów zewnętrznych lub do segmentu Food.

Segment Produktów Spożywczych (Food) - obejmuje działalność od zakupu od segmentu Agri olejów surowych i rafinowanych, pochodzących z zakupu od stron trzecich, do sprzedaży do stron trzecich: olejów rafinowanych, olejów butelkowanych, margaryn konsumenckich i profesjonalnych, tłuszczów cukierniczych. Segment Food nie dokonuje transakcji sprzedaży do segmentu Agri.

Ustalenie wielkości, wartości i kosztu obrotów wewnętrznych pomiędzy segmentami

Tak zdefiniowana działalność segmentów powoduje konieczność realizacji obrotu wewnętrznego pomiędzy nimi, w zakresie sprzedaży z segmentu Agri do segmentu Food oleju rzepakowego surowego.

Wolumen obrotów wewnętrznych, określany na każdy dzień bilansowy, kalkulowany jest jako ekwiwalent produkcji sprzedanej, tj. jako ilość oleju rzepakowego surowego potrzebnego do wyprodukowania ilości wyrobów gotowych segmentu Food, sprzedanej w danym okresie sprawozdawczym.

Ceny realizacji sprzedaży między segmentami (ceny transferowe) oleju rzepakowego surowego są cenami rynkowymi, określonymi na podstawie notowań giełdowych ustalanych na różne okresy obowiązywania dla różnych asortymentów wyrobów gotowych segmentu Food.

Dla rzepakowego oleju rafinowanego sprzedanego do stron trzecich, cena sprzedaży z segmentu Agri do segmentu Food ustalana jest poprzez odjęcie od rzeczywistej ceny realizacji sprzedaży do stron trzecich, stałej premii rafinacyjnej, ustalonej na dany okres na bazie rynkowych premii rafinacyjnych (różnica pomiędzy rynkową ceną oleju rafinowanego a ceną oleju surowego).

Koszt własny sprzedanych wyrobów/surowców w ramach obrotu między segmentami ustalany jest w wysokości:

- dla sprzedaży oleju rzepakowego surowego z produkcji własnej – w wysokości bieżącej ceny standardowej nasion rzepaku, korygowanej o aktualne uzyski produkcyjne i cenę sprzedaży śruty rzepakowej (podstawowy produkt uboczny przy produkcji oleju surowego,
- dla sprzedaży pozostałych surowców – w wysokości historycznych kosztów nabycia.

Podział pozostałych elementów części operacyjnej rachunku wyników

Koszty produkcji – koszty bezpośrednio produkcyjne (wydziałów produkcyjnych) alokowane są do segmentów zgodnie z alokacją rodzajów produkowanych produktów; koszty pośrednio produkcyjne (wydziały pomocnicze i administracja zakładów produkcyjnych) alokowane są do segmentów na podstawie ustalonych na dany rok obrotowy stałych współczynników alokacji określonych na bazie planowanego zaangażowania poszczególnych działów w produkcję dla poszczególnych segmentów.

Koszty sprzedaży alokowane są do segmentów analogicznie jak sama sprzedaż. Wszystkie koszty związane z transakcjami sprzedaży dotyczące produktów i towarów kwalifikowanych do segmentu Agri są przypisywane temu segmentowi. Analogicznie, wszystkie koszty sprzedaży związane z transakcjami sprzedaży produktów i towarów kwalifikowanych do segmentu Food są przypisywane do segmentu Food.

Koszty ogólnego zarządu podlegają podziałowi na zasadzie przypisania poszczególnych działów operacyjnych do danego segmentu. Kryterium przypisania stanowi rodzaj wykonywanych zadań w ramach danego działu. Koszty działów ogólnoadministracyjnych, zarządzających obiema sferami działalności, przypisane są do obydwu segmentów w proporcji 1/1.

Różnice kursowe:

Różnice powstałe na instrumentach finansowych alokowane są do segmentu Agri w zakresie:

- całość niezrealizowanych wyników na instrumentach pochodnych,
- część zrealizowanych wyników na instrumentach pochodnych związana z realizacją zabezpieczeń dotyczących działalności segmentu Agri i dla których prowadzona jest rachunkowość zabezpieczeń,
- całość zrealizowanych różnic kursowych na instrumentach pochodnych nie ujętych w rachunkowości zabezpieczeń.

Część zrealizowanych wyników na transakcjach zabezpieczających, ujętych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dotyczących zabezpieczenia wartości wpływów ze sprzedaży oleju rafinowanego luzem alokowana jest do segmentu Produktów Spożywczych.

Pozostałe różnice kursowe (powstałe na wycenie pozycji bilansowych lub wynikające z realizacji zapłat i otrzymanych płatności w walucie obcej) alokowane są do segmentu Agri. Spółka alokuje do poszczególnych segmentów pozycje ze sprawozdania z całkowitych dochodów tylko do poziomu zysku operacyjnego.

Podział Bilansu

Zapasy

Kryterium podziału zapasów jest zbieżne z kryteriami stosowanymi przy wyróżnieniu obrotów segmentu, co pozwala na szczegółową identyfikację zapasów przyporządkowanych do danego segmentu.

Rozrachunki z dostawcami/klientami

Zarówno dostawcy, jak i klienci, zostali przyporządkowani do danego segmentu na podstawie kryterium rodzaju, odpowiednio, nabywanego materiału/towaru, sprzedawanego produktu/towaru. Umożliwia to identyfikację wszystkich zobowiązań/należności dla danego segmentu. Przegląd poprawności tych alokacji dokonywany jest raz w roku.

Środki trwałe

Kryterium alokacji środków trwałych do segmentów jest, analogicznie jak dla alokacji kosztów, przypisanie poszczególnych działów operacyjnych do danego segmentu.

Środki trwałe w budowie

Wszelkie zwiększenia wartości majątku trwałego w ramach segmentu Agri dokonywane są wyłącznie w momencie przyjęcia środka trwałego do używania. Całość nakładów na środki trwałe w budowie wykazywana jest w ramach segmentu Food.

Wartości niematerialne

Alokacja wartości niematerialnych do poszczególnych segmentów oparta jest na szczegółowej identyfikacji tych aktywów do danego segmentu.

Wartość firmy

Wartość firmy powstała w wyniku połączenia, które miało miejsce 13 grudnia 2006 roku. Wartość firmy została wyliczona w oparciu o wartość godziwą aktywów netto poszczególnych przejętych spółek.

Spółka przypisała wartość firmy do obydwu wyodrębnionych segmentów, które odpowiadają definicji najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze. Alokacja wartości firmy do obydwu segmentów została dokonana wg struktury segmentowej nadwyżki przekazanych płatności nad udziałem Spółki w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów i zobowiązań jednostek przejmowanych na dzień przejęcia.

Wartość firmy została następująco przypisana do segmentów:

	Segment Agri	Segment Food	Razem
Wartość firmy (PLN'000)	28.544	55.249	83.793
Wartość firmy (%)	34,1%	65,9%	100%

Zadłużenie

Zadłużenie alokowane jest do segmentów wg struktury aktywów netto.

Pozostałe pozycje bilansowe

Wszelkie nieuwzględnione w ramach podstawowego rozdziału elementy bilansu są a priori przyporządkowywane do segmentu Food. Wiąże się to z założeniem, iż w ramach tego segmentu wykazywane są wszelkie rozliczenia ze stronami trzecimi, nie będące konsekwencją takich operacji jak sprzedaż i zakupy.

Podstawowe miary i kryteria oceny wyników działalności segmentów biznesowych

Spółka stosuje dwie zasadnicze miary dla oceny swoich segmentów biznesowych:

- Wynik operacyjny (EBIT), rozumiany jako zysk operacyjny, tj, przed opodatkowaniem i kosztami/przychodami finansowymi
- Zwrot na aktywach netto (RONA)

Zwrot na aktywach netto ustalany jest wyłącznie wobec aktywów pracujących, czyli po eliminacji z majątku trwałego wartości środków trwałych w budowie. Jest to istotne założenie, gdyż w ten sposób eliminowany jest fakt wykazywania w ramach segmentu Food nakładów, które ostatecznie częściowo zwiększą również wartość majątku trwałego segmentu Agri.

Poniżej przedstawione zostały podstawowe informacje finansowe dotyczące segmentów operacyjnych.

Aktywa i zobowiązania segmentów

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Aktywa						
Aktywa trwałe	125 804	120 760	218 620	215 404	344 424	336 164
Aktywa obrotowe	342 519	252 051	310 823	408 926	653 342	660 977
Aktywa ogółem	468 323	372 811	529 443	624 330	997 766	997 141
Zobowiązania długoterminowe	2 213	2 160	4 720	4 614	6 933	6 774
Zobowiązania krótkoterminowe (bez kredytów i pożyczek)	188 264	51 669	141 547	103 408	329 811	155 077
Zobowiązania ogółem (bez kredytów i pożyczek)	190 477	53 829	146 267	108 022	336 744	161 851
Aktywa netto (aktywa ogółem pomniejszone o zobowiązania ogółem, bez kredytów i pożyczek)	277 846	318 982	383 176	516 308	661 022	835 290
Zadłużenie	3 366	-	4 656	-	8 022	-

Przychody i wyniki segmentów oraz pozostałe informacje

	AGRI		FOOD		WYŁĄCZENIA		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody								
Sprzedaż do stron trzecich	919 347	909 040	1 492 036	1 462 394	-	-	2 411 383	2 371 434
Sprzedaż między segmentami	663 843	629 849	-	-	(663 843)	(629 849)	-	-
Przychody ogółem	1 583 190	1 538 889	1 492 036	1 462 394	(663 843)	(629 849)	2 411 383	2 371 434
Zysk operacyjny (EBIT)	11 068	45 772	70 184	70 714	-	-	81 252	116 486
Pozostałe informacje								
Nakłady inwestycyjne (w tym zmiana stanu zaliczek na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych)	(3 748)	10 867	41 215	11 760	-	-	37 467	22 627
Amortyzacja środków trwałych	10 326	15 368	14 980	13 674	-	-	25 306	29 042
Amortyzacja wartości niematerialnych	2	265	3 666	3 830	-	-	3 668	4 095
Amortyzacja nieruchomości inwestycyjnych	-	-	65	65	-	-	65	65
Odpis z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	936	1 929	5 034	(18)	-	-	5 970	1 911

Przychody ze sprzedaży głównych produktów i usług (bez transakcji międzysegmentowych)

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Przychody ze sprzedaży produktów						
Oleje luzem	456 023	450 134	300 530	290 864	756 553	740 998
Śruta rzepakowa	392 203	443 845	-	-	392 203	443 845
Oleje konfekcjonowane	-	-	486 428	474 457	486 428	474 457
Margaryny konsumenckie	-	-	310 228	322 835	310 228	322 835
Margaryny profesjonalne	-	-	105 413	104 282	105 413	104 282
Tłuszcze cukiernicze	-	-	162 927	145 896	162 927	145 896
Pozostałe	2 398	1 880	9 469	10 174	11 867	12 054
Sprzedaż produktów	850 624	895 859	1 374 995	1 348 508	2 225 619	2 244 367
Przychody ze sprzedaży towarów						
Oleje luzem	57 965	-	604	455	58 569	455
Śruta rzepakowa	1 249	-	-	-	1 249	-
Oleje konfekcjonowane	-	-	22 156	21 212	22 156	21 212
Margaryny konsumenckie	-	-	74 419	74 863	74 419	74 863
Nasiona rzepaku	1 670	680	-	-	1 670	680
Pozostałe	-	-	2 827	7 345	2 827	7 345
Sprzedaż towarów	60 884	680	100 006	103 875	160 890	104 555
Sprzedaż razem	911 508	896 539	1 475 001	1 452 383	2 386 509	2 348 922

Zwrot na aktywach netto

	AGRI		FOOD		RAZEM	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
średni stan aktywów	403 544	401 676	565 252	558 554	968 796	960 230
średni stan zobowiązań (bez kredytów i pożyczek)	122 154	47 618	127 145	111 438	249 299	159 056
średni stan aktywów netto	281 390	354 058	438 107	447 116	719 497	801 174
Zysk/(Strata) operacyjny	11 068	45 772	71 800	70 714	82 868	116 486
Podatek dochodowy (od zysku operacyjnego)	(2 103)	(8 697)	(13 642)	(13 436)	(15 745)	(22 131)
Zysk/(Strata) operacyjny pomniejszony o podatek	8 965	37 075	58 158	57 278	67 123	94 355
Zwrot na aktywach netto	3,2%	10,5%	13,3%	12,8%	9,3%	11,8%

Informacje o wiodących klientach

W Spółce nie występuje koncentracja przychodów ze sprzedaży do zewnętrznego pojedynczego klienta, które stanowiłyby co najmniej 10 procent łącznych przychodów Spółki w prezentowanym okresie.

5. KOSZTY WEDŁUG RODZAJU

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Amortyzacja	28 812	33 127
Zużycie materiałów i energii	1 869 477	1 830 597
Usługi obce	159 909	182 681
Podatki i opłaty	7 452	8 091
Wynagrodzenia	65 069	70 367
Ubezpieczenia społeczne	11 380	11 451
Inne koszty pracownicze	7 264	7 238
Pozostałe koszty rodzajowe (delegacje, koszty utrzymania obiektów socjalnych i inne)	2 611	2 526
Razem koszty rodzajowe	2 151 974	2 146 078
Zmiana stanu zapasów, produktów i rozliczeń międzyokresowych	8 072	(4 004)
Koszty sprzedaży	(143 196)	(167 436)
Koszty ogólnego zarządu	(39 659)	(40 796)
Koszty wytworzenia sprzedanych produktów	1 977 191	1 933 842

W celu doprowadzenia do porównywalności danych za 2015 rok, Spółka dokonała korekty prezentacyjnej kosztów firm pośrednictwa pracy, w wysokości 3.675 tys. PLN, ujętych w nocie Koszty według rodzaju, w pozycji wynagrodzenia do pozycji usługi obce.

6. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE

	Za okres 12 miesięcy zakończonych 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończonych 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Sprzedaż usług	9 939	12 518
Należne kary umowne	739	3 314
Odwrocenie odpisu aktualizującego należności	3 658	296
Uzyskane odszkodowanie z tyt. awarii	560	4 212
Nadpłata składki wypadkowej ZUS za lata ubiegłe	1 064	-
Nadpłata podatku od nieruchomości za lata 2010-2015	1 696	-
Rozwiązanie rezerwy z tytułu wypowiedzenia umowy na przechowanie nasion	-	184
Sprzedaż certyfikatów energetycznych PME F	6 283	218
Przychód ze sprzedaży działalności socjalnej	-	475
Odwrocenie odpisu aktualizującego wartość zapasów	247	1 095
Pozostałe przychody	688	200
	24 874	22 512

7. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Koszt sprzedanych usług	5 752	4 919
Koszty zakupu kontraktu produkcyjnego na oleje jadalne	219	219
Koszty sprzedaży certyfikatów energetycznych	1 377	-
Odpis aktualizujący wartość należności	1 674	3 990
Nadpłata składki wypadkowej ZUS - koszty	585	-
Odsetki od zobowiązań podatkowych VAT (import oleju słonecznikowego)	1 091	-
Likwidacja opakowań	393	-
Koszty sprzedaży zakupionych materiałów	381	118
Rezerwa na sprawy sporne	50	105
Koszty awarii - Rafineria	705	-
Koszty utrzymania - zlikwidowany zakład w Gdańsku	1 463	1 376
Koszty utrzymania wynajmowanych budynków	227	-
Usługi doradztwa prawnego - dot. zwrotu podatku od nieruchomości	142	-
Koszt sprzedaży usług marketingowych	782	-
Darowizny	465	1 323
Inne koszty	1 488	1 145
	16 794	13 195

8. PRZYCHODY I KOSZTY FINANSOWE

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Przychody finansowe		
Otrzymane odsetki za zwłokę	67	270
Otrzymane odsetki od udzielonych pożyczek	6	324
Odsetki od środków pieniężnych, lokaty	4 639	3 945
	4 712	4 539
Koszty finansowe		
Koszty odsetek - kredyty i pożyczki	305	75
Zapłacone odsetki za zwłokę	41	155
Koszty faktoringu	3 218	3 036
	3 564	3 266

9. ZYSKI/(STRATY) Z TYTUŁU WYCENY NIEZREALIZOWANYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I NIEZREALIZOWANYCH RÓŻNIC KURSOWYCH

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Niezrealizowany wynik na walutowych instrumentach pochodnych		
- zyski	13 637	7 184
- straty	9 321	9 905
Niezrealizowany wynik na towarowych instrumentach pochodnych poza rachunkowością zabezpieczeń		
- zyski	1 261	155
- straty	19 646	6 959
Niezrealizowany wynik na towarowych instrumentach zabezpieczających ujętych w rachunkowości zabezpieczeń		
- zyski	7 026	454
- straty	44	772

Rozliczone zyski/straty na towarowych instrumentach pochodnych ujętych w rachunkowości zabezpieczeń, zabezpieczających niezrealizowane pozycje zabezpieczone *		
- zyski	323	3 468
- straty	3 713	3 323
Niezrealizowany wynik na pozycji zabezpieczanej ujęty jako korekta zapasów		
- zyski	3 894	2 920
- straty	800	3 431
Różnice kursowe niezrealizowane		
- zyski	6 164	5 488
- straty	2 850	1 273
	(4 069)	(5 994)

* niezrealizowane pozycje zabezpieczone – pozycje nadal ujęte w aktywach Spółki (zapasy)

10. WYNIK NA SPRZEDAŻY ŚRODKÓW TRWAŁYCH I INNE KOSZTY ZWIĄZANE ZE ŚRODKAMI TRWAŁYMI ORAZ WARTOŚCIAMI NIEMATERIALNYMI

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Likwidacja i demontaż	(801)	(285)
Zysk na sprzedaży	1 283	2 590
Odpis z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	(5 970)	(1 911)
	(5 488)	394

11. PODATEK DOCHODOWY

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Podatek dochodowy ujęty w sprawozdaniu z całkowitych dochodów		
Podatek bieżący:		
Podatek dochodowy bieżący	17 503	29 833
Korekty lat ubiegłych	(138)	(4 638)
Razem podatek bieżący	17 365	25 195
Podatek odroczony:		
Podatek dochodowy odroczony	(301)	(2 968)
Korekta lat ubiegłych	-	317
Razem podatek odroczony	(301)	(2 651)
Razem podatek dochodowy	17 064	22 544

Podatek dochodowy został skalkulowany wg obowiązującej w 2016 roku stawki 19% (rok 2015: 19%).

Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej		
Zysk (strata) brutto	82 400	117 759
Ustawowa stawka podatkowa (średnioważona)	19,00%	19,00%
Podatek według ustawowej stawki	15 963	22 374
Efekt podatkowy różnic pomiędzy zyskiem / stratą przed opodatkowaniem a podstawą opodatkowania	1 239	4 808
Wykorzystanie strat podatkowych z poprzednich okresów	-	-
Rozpoznanie aktywa na podatek odroczonego od strat podatkowych z poprzedniego okresu	-	-
Ujęcie korekty w podatku bieżącym i odroczonym z poprzedniego okresu	(138)	(4 638)
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	17 064	22 544
Bieżący podatek dochodowy	17 365	25 195
Odroczony podatek dochodowy	(301)	(2 651)
Efektywna stawka podatkowa	20,71%	19,14%

Zmiana stanu rezerwy/aktywa netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Stan na początek okresu	5 244	3 212
Podatek odroczonego ujęty w rachunku zysków i strat	301	2 651
Podatek odroczonego ujęty w innych całkowitych dochodach (z tytułu stosowania rachunkowości zabezpieczeń)	65	(740)
Podatek odroczonego ujęty w innych całkowitych dochodach (z tytułu wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych)	(50)	121
	5 560	5 244

Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2016 wynika z następujących pozycji:

	Koniec okresu 31/12/2016	Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Obciążenie (+) / uznanie (-) kapitału
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:			
Różnicy wartości bilansowych i podatkowych majątku trwałego	7 352	(1 955)	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu		(3)	-
Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych			
Razem rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	7 352	(1 958)	-

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:

Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	760	1 206	(65)
Odpisów aktualizujących wartość należności nieściągalnych	36	622	-
Rezerw	1 924	(74)	50
Biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych kosztów odroczonego w czasie	10 054	(487)	-
Naliczone, nieotrzymane/niezapłacone odsetki od depozytów i faktoringu	34	(34)	-
Pozostałe	104	424	-
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	12 912	1 657	(15)

Obciążenie/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego (301) (15)

Per saldo

Rezerwy z tytułu podatku

Aktywa z tytułu podatku

5 560

Odroczony podatek dochodowy na dzień 31 grudnia 2015 wynika z następujących pozycji:

	Koniec okresu 31/12/2015	Obciążenie (+) / uznanie (-) wyniku	Obciążenie (+) / uznanie (-) kapitału
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:			
Różnicy wartości bilansowych i podatkowych majątku trwałego	9 307	1 703	-
Naliczonych, nieotrzymanych/niezapłaconych odsetek od depozytów i faktoringu	3	(142)	121
Razem rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	9 310	1 561	121

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, z tytułu:

Aktualizacji wartości godziwej kontraktów walutowych - instrumentów finansowych	1 901	1 773	(740)
Odpisów aktualizujących wartość należności nieściągalnych	658	(136)	-
Rezerw	1 900	(70)	-
Biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i pozostałych kosztów odroczonego w czasie	9 567	(633)	-
Pozostałe	528	156	-
Razem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	14 554	1 090	(740)

(Obciążenie)/korzyść z tytułu odroczonego podatku dochodowego 2 651 (619)

Per saldo

Rezerwy z tytułu podatku

Aktywa z tytułu podatku

5 244

Spółka nie posiada niewykorzystanych ulg podatkowych, możliwych do odliczenia w przyszłości.

Spółka nie posiada zobowiązań podatkowych od dodatnich różnic przejściowych, związanych z inwestycjami w jednostki zależne, oddziały, jednostki stowarzyszone czy w udziały we wspólnych przedsięwzięciach.

12. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Wyliczenie zysku na jedną akcję zostało oparte na następujących informacjach:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Zyski		
Zysk netto dla celów wyliczenia zysku na jedną akcję	65 336	95 215
Liczba wyemitowanych akcji		
Średnia ważona liczba akcji wykazana dla potrzeb wyliczenia wartości zysku zwykłego na jedną akcję	22 986 949	22 986 949
Zysk na akcję		
Zysk przypadający na jedną akcję	2,84	4,14

W Spółce nie występuje zjawisko rozwodnienia zysku.

13. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

	<i>Grunty, budynki i budowle</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Razem</i>
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
WARTOŚĆ POCZĄTKOWA					
Na dzień 1/1/2015	194 511	14 818	301 008	25 896	536 233
Zwiększenia	5 301	16 323	7 761	1 393	30 778
Zmniejszenia	(715)	(14 567)	(5 677)	(2 657)	(23 616)
Reklasyfikacje - ST przeznaczonych do sprzedaży	12	-	2 211	342	2 565
Na dzień 31/12/2015	199 109	16 574	305 303	24 974	545 960
Na dzień 1/1/2016	199 109	16 574	305 303	24 974	545 960
Zwiększenia	2 979	41 794	11 870	535	57 178
Zmniejszenia	(113)	(16 317)	(612)	(353)	(17 395)
Reklasyfikacje - ST przeznaczonych do sprzedaży	75	-	826	82	983
Na dzień 31/12/2016	202 050	42 051	317 387	25 238	586 726
UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI					
Na dzień 1/1/2015	82 876	16	227 257	19 578	329 727
Amortyzacja za okres	9 077	-	18 427	1 546	29 050
Utrata wartości	-	(16)	(22)	17	(21)
Zmniejszenia z tytułu likwidacji lub sprzedaży	(216)	-	(5 529)	(2 599)	(8 344)
Reklasyfikacje - ST przeznaczonych do sprzedaży	(711)	-	1 637	301	1 227
Na dzień 31/12/2015	91 026	-	241 770	18 843	351 639
Na dzień 1/1/2016	91 026	-	241 770	18 843	351 639
Amortyzacja za okres	8 952	-	14 946	1 408	25 306
Utrata wartości	-	-	95	27	122
Zmniejszenia z tytułu likwidacji lub sprzedaży	(113)	-	(612)	(353)	(1 078)
Reklasyfikacje - ST przeznaczonych do sprzedaży	30	-	491	25	546
Na dzień 31/12/2016	99 895	-	256 690	19 950	376 535
WARTOŚĆ NETTO					
Na dzień 31/12/2015	108 083	16 574	63 533	6 131	194 321
Udzielone zaliczki		6 571			6 571
					200 892
Na dzień 31/12/2016	102 155	42 051	60 697	5 288	210 191
Udzielone zaliczki		2 243			2 243
					212 434

Okres użytkowania środków trwałych w Spółce został określony następująco:

Budynki – od 25 do 40 lat
Maszyny i urządzenia – od 3 do 20 lat
Pozostałe środki trwałe – od 4 do 12 lat.

Środki trwałe amortyzowane są metodą liniową. Rzeczowe aktywa trwałe nie są objęte ograniczeniami dotyczącymi tytułu prawnego Spółki.

Spółka dokonuje corocznej oceny ekonomicznego zużycia środków trwałych dla celów bilansowych, celem weryfikacji ewidencyjnego odzwierciedlenia osiągniętych przez Spółkę korzyści ekonomicznych z tegoż majątku.

W przypadkach gdy Spółka nie przewiduje osiągnięcia przyszłych korzyści ekonomicznych z dalszego użytkowania składników rzeczowego majątku trwałego, dokonuje odpisów z tytułu utraty wartości..

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY

Decyzją Zarządu Spółki w listopadzie 2014 roku, rzeczowe aktywa trwałe znajdujące się w zamkniętym zakładzie produkcyjnym w Gdańsku zakwalifikowane zostały jako dostępne do sprzedaży.

	<i>Grunty, budynki i budowle</i>	<i>Maszyny i urządzenia</i>	<i>Pozostałe środki trwałe</i>	<i>Razem</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Wartość początkowa	24 480	12 153	447	37 080
Umorzenie i utrata wartości	(11 757)	(8 832)	(391)	(20 980)
Na dzień 31/12/2015	12 723	3 321	56	16 100
Na dzień 01/01/2016	12 723	3 321	56	16 100
Zwiększenia	-	-	-	-
Umorzenie i utrata wartości	-	(4 914)	-	(4 914)
Sprzedaż i likwidacja	-	(791)	-	(791)
Reklasyfikacje	-	(437)	-	(437)
Na dzień 31/12/2016	12 723	(2 821)	56	9 958

14. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

PLN'000

WARTOŚĆ POCZĄTKOWA

Na dzień 1/1/2015	1 637
Zwiększenia	-
Zmniejszenia	-
Na dzień 31/12/2015	1 637
Na dzień 1/1/2016	1 637
Zwiększenia	-
Zmniejszenia	-
Na dzień 31/12/2016	1 637

UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI

Na dzień 1/1/2015	682
Amortyzacja za okres	65
Zmniejszenia	-
Na dzień 31/12/2015	747
Na dzień 1/1/2016	747
Amortyzacja za okres	65
Zmniejszenia	-
Na dzień 31/12/2016	812

WARTOŚĆ NETTO

Na dzień 31/12/2015	890
---------------------	-----

Na dzień 31/12/2016

825

Informacje o przychodach oraz o należnych wpływach z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych znajdują się w nocie nr 31 „Leasing operacyjny”.

Nieruchomości amortyzowane są metodą liniową. Przyjęte stawki amortyzacji są następujące:

- budynki – 2,5%
- budowle – 4%
- urządzenia techniczne – 8,5%
- maszyny i urządzenia pozostałe – 4%.

Spółka nie dokonała wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych wymaganych przez MSR 40, ze względu na małą istotność tej pozycji w aktywach ogółem Spółki. Koszty oszacowania wartości godziwej byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do korzyści płynących z tego dla sprawozdania finansowego.

15. WARTOŚĆ FIRMY

Wartość firmy powstała w wyniku połączenia z „Ewico” sp. z o.o., ZPT Olvit sp. z o.o. i Olvit-pro sp. z o.o., które miało miejsce 13 grudnia 2006 roku. Wartości firmy została wyliczona w oparciu o wartość godziwą aktywów netto poszczególnych przejętych spółek.

	PLN'000
Stan na dzień 31 grudnia 2015	
Cena przejęcia	277 218
Koszty przejęcia	311
Wartość godziwa aktywów przejętych	(193 736)
	<u>83 793</u>
Stan na dzień 31 grudnia 2016	
Cena przejęcia	277 218
Koszty przejęcia	311
Wartość godziwa aktywów przejętych	(193 736)
	<u>83 793</u>

Wartość firmy pierwotnie nie była przypisana do żadnego segmentu działalności Spółki. W 2009 roku, w związku ze zmianą MSR nr 36, Spółka przypisała wartość firmy do obydwu wyodrębnionych segmentów, które odpowiadają definicji najniższemu poziomowi, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze. Alokacja wartości firmy do obydwu segmentów została dokonana wg struktury segmentowej nadwyżki przekazanych płatności nad udziałem Spółki w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów i zobowiązań jednostek przejmowanych na dzień przejęcia. Szczegółowy opis alokacji wartości firmy w Spółce ujęty został w nocie nr 4 Segmenty operacyjne.

Testowanie utraty wartości „wartości firmy”.

Na koniec 2016 roku Spółka przeprowadziła testy wartości firmy dla obydwu segmentów pod kątem utraty wartości. Testy nie wykazały konieczności dokonania odpisów aktualizujących.

Testy przeprowadzone zostały metodą dyskontowania wolnych przepływów gotówkowych, z przyjęciem następujących założeń:

- 5-letni okres prognozy (2017- 2021);
- W segmencie Food – w całym okresie prognozy stałe marże, na poziomie budżetu 2017 roku ;W segmencie Agri – w całym okresie prognozy stałe marże na przerobie nasion, przy rosnącym wolumenie przerobu w okresie przerobu o ca 6% w.;
- Średni ważony koszt kapitału (WACC) – 6,50% (po opodatkowaniu);
- Stopa wzrostu – 0%;
- Trzy scenariusze testu: optymistyczny, realistyczny i pesymistyczny;
- Dla obydwu segmentów w oparciu o wyżej wymienione założenia, test na utratę wartości wykazał nadwyżkę wartości odzyskiwalnej.

Kluczowe założenia do wyceny wartości odzyskiwalnej segmentów działalności Spółki zostały przyjęte do przedmiotowych testów na racjonalnych założeniach, odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa Spółki odnośnie całokształtu warunków gospodarczych, spodziewanych podczas pozostałego okresu użytkowania składników aktywów.

W ocenie kierownictwa Spółki brak jest uzasadnienia do zmian założeń, w wyniku których wartość odzyskiwalna przedmiotowych składników aktywów byłaby poniżej ich wartości bilansowej.

16. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

	Znaki towarowe	Prawa autorskie	Inne prawa	Razem
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
WARTOŚĆ POCZĄTKOWA				
Na dzień 1/1/2015	34 446	622	8 866	43 934
Zwiększenia	-	37	-	37
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	-	-	-	-
Reklasyfikacje	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2015	34 446	659	8 866	43 971
Na dzień 1/1/2016	34 446	659	8 866	43 971
Zwiększenia	-	-	-	-
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	(1 193)	(140)	-	(1 333)
Reklasyfikacje	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2016	33 253	519	8 866	42 638
UMORZENIE I UTRATA WARTOŚCI				
Na dzień 1/1/2015	17 713	445	3 630	21 788
Amortyzacja za okres	2 721	38	1 336	4 095
Utrata wartości	-	-	1 925	1 925
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	-	-	-	-
Reklasyfikacje	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2015	20 434	483	6 891	27 808
Na dzień 1/1/2016	20 434	483	6 891	27 808
Amortyzacja za okres	2 557	38	1 073	3 668
Utrata wartości	-	-	-	-
Zmniejszenia z tytułu likwidacji	(1 193)	(130)	-	(1 323)
Reklasyfikacje	-	-	-	-
Na dzień 31/12/2016	21 798	391	7 964	30 153
WARTOŚĆ NETTO				
Na dzień 31/12/2015	14 012	176	1 975	16 163
Na dzień 31/12/2016	11 455	128	902	12 485

Wszystkie aktywa niematerialne mają określone okresy użytkowania i są amortyzowane metodą liniową. Amortyzacja aktywów niematerialnych jest ujęta w następujących pozycjach sprawozdania z całkowitych dochodów:

- a) koszty sprzedaży,
- b) koszty ogólnego zarządu,
- c) pozostałe koszty operacyjne.

W pozycji wartości niematerialne Spółka wykazała znaki towarowe przejętych marek w ramach połączenia z Zakładami Tłuszczowymi w Warszawie w lutym 2009 roku.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku dwie główne pozycje wchodzące w skład znaków towarowych to znak „Smakowita” o wartości bilansowej netto 5.264 tys. PLN oraz pozostałym okresie amortyzacji wynoszącym 5 lat, oraz znak towarowy „Masło Roślinne” o wartości bilansowej netto 6.004 tys. PLN i okresie amortyzacji 5 lat.

17. AKTYWA FINANSOWE

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Wartość godziwa niezrealizowanych walutowych instrumentów pochodnych	13 793	9 679
Wartość godziwa niezrealizowanych towarowych instrumentów pochodnych	8 287	609
Udzielone pożyczki	17	44
Akcje i udziały	28 637	28 700
Aktywa finansowe razem	50 734	39 032
w podziale na okresy:		
- krótkoterminowe	22 087	10 305
- długoterminowe	28 647	28 727
	50 734	39 032

Wartość godziwą instrumentów pochodnych ustala się w oparciu o bieżące kursy walutowe (kontrakty walutowe) i o bieżące ceny produktów (kontrakty towarowe). Instrumenty pochodne stanowią aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy, z wyjątkiem tych instrumentów pochodnych, które są wyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń. W przypadku tych ostatnich efektywna część zmiany wartości godziwej ujęta jest w kapitale rezerwowym z aktualizacji wyceny lub koryguje wartość pozycji zabezpieczanej (patrz również noty „Walutowe instrumenty pochodne” i „Towarowe instrumenty pochodne”).

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość godziwa instrumentów pochodnych posiadanych przez Spółkę wykazywała aktywa na kwotę 22.080 tys. PLN i zobowiązania o wartości 29.175 tys. PLN (31/12/2015: aktywa 10.288 tys. PLN, zobowiązania 19.784 tys. PLN). Zobowiązania finansowe – patrz: nota „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania”.

Pożyczki udzielone wykazane są w wartościach wymagających zapłaty, które nie różnią się znacząco od ich skorygowanych cen nabycia.

W pozycji „Akcje i udziały” Spółka wykazała udziały w następujących podmiotach zależnych:

ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie, ul. 17 stycznia 45 B, wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem 0000485163 („ZTK Property Management”)

W dniu 1 kwietnia 2014 roku Spółka nabyła 100 udziałów w kapitale zakładowym Burgos sp. z o.o. za cenę 11 tys. PLN. Na dzień przejęcia udziałów w Burgos sp. z o.o., Spółka rozpoznała wartość firmy w wysokości 6 tys. PLN, jednakże ze względu na nieistotność powyższej kwoty, odniesiono ją bezpośrednio w koszty okresu sprawozdawczego.

W dniu 11 listopada 2014 roku Spółka nabyła 1.898 udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Burgos sp. z o.o. za cenę 95 tys. PLN.

W dniu 10 grudnia 2014 roku Burgos sp. z o.o. zmieniła nazwę na ZTK Property Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

W dniu 28 października 2015 roku Spółka nabyła dwa udziały w kapitale zakładowym spółki ZTK Property Management o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 100,00 zł. W wyniku powyższej transakcji Spółka jest jedynym współnikiem ZTK Property Management, posiadającym 100% udziałów w kapitale zakładowym spółki.

W dniu 28 października 2015 roku pomiędzy Spółką, jako zbywcą, a ZTK Property Management, jako nabywcą, zawarta została umowa przeniesienia udziałów tytułem wniesienia wkładu niepieniężnego na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego ZTK Property Management („Umowa”). Zgodnie z Umową, w zamian za udziały objęte przez Spółkę w podwyższonym kapitale zakładowym ZTK Property Management, Spółka przeniosła na rzecz ZTK Property Management 1.207.042 udziałów w kapitale zakładowym spółki pod firmą Mauresa Consulting spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji („Mauresa Consulting”), o wartości nominalnej 50,00 zł każdy i o łącznej wartości nominalnej 60.352.100,00

zł, stanowiących 100% udziałów w kapitale zakładowym Mauresa Consulting, uprawniających do 100% głosów na Zgromadzeniu Wspólników Mauresa Consulting („Udziały Mauresa Consulting”).

Wartość Udziałów Mauresa Consulting ustalona została na kwotę 75.317.000,00 zł. W zamian za przeniesienie Udziałów Mauresa Consulting, Spółka objęła w kapitale zakładowym ZTK Property Management udziały o wartości nominalnej odpowiadającej wartości Udziałów Mauresa Consulting.

ZTK PM jest spółką w pełni zależną od Spółki (Spółka jest jedynym wspólnikiem ZTK PM).

Na dzień bilansowy posiadane przez Spółkę udziały ZTK Property Management wykazują wartość księgową 28.637 tys. PLN.

18. ZAPASY

Wartość zapasów Spółki przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Materiały i surowce	260 405	175 335
Półprodukty i wyroby gotowe	93 339	90 324
Towary	3 188	2 683
Zapasy ogółem, po uwzględnieniu odpisów z tytułu utraty wartości	356 932	268 342

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów do poziomu cen sprzedaży netto

Stan na początek okresu	1 278	2 508
Utworzenie odpisu na:	4 670	7 993
- materiały pomocnicze i opakowania	58	-
- wartość śruty rzepakowej	1 332	-
- wyroby gotowe	3 280	7 993
Wykorzystanie odpisu z tytułu:	5 006	9 223
- likwidacji palet	-	-
- likwidacji lub sprzedaży wyrobów gotowych	3 857	9 185
- likwidacji części zamiennych	-	18
- likwidacji materiałów pomocniczych i opakowań	58	20
- aktualizacji wyceny śruty rzepakowej	1 091	-
Stan na koniec okresu	942	1 278

19. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności są nieoprocentowane. Średni okres kredytowania odbiorców, liczony relacją należności i przychodów ze sprzedaży przemnożoną przez 365 dni, wynosi 14 dni. Spółka nalicza odsetki karne od należności przeterminowanych po dokonaniu osądu słuszności naliczenia odsetek wobec konkretnych klientów, biorąc pod uwagę dotychczasową współpracę, ilość dni zwłoki, przyczyny mogące powodować opóźnienia w płatnościach oraz plany dotyczące dalszych kontaktów z danymi klientami.

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Należności z tytułu dostaw i usług od podmiotów powiązanych	12 722	9 375
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych podmiotów	83 485	83 954
Pozostałe należności	6 562	16 261
- krótkoterminowe	6 119	16 261
- długoterminowe	443	-
	102 769	109 590

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawiony znajduje się w notcie nr 33 „Transakcje z podmiotami powiązаныmi”.

Należności zaległe na dzień bilansowy, zgodnie z polityką rachunkowości Spółki, zostały objęte odpisem aktualizującym z tytułu utraty wartości, za wyjątkiem kwot pokrytych gwarancjami lub zabezpieczeniem.

Oszacowana wartość odpisów aktualizujących od należności handlowych uznanych za nieściągalne na dzień 31 grudnia 2016 wynosi 3.636 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2015: 7.598 tys. PLN).

Zarząd Spółki uważa, że wartość księgowa netto należności jest zbliżona do ich wartości godziwej.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2016	<i>Koniec okresu</i> 31/12/2015
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Stan na początek okresu	7 598	5 007
Utworzenie odpisu na:	99	3 543
należności z tytułu dostaw i usług	-	3 353
odsetki za zwłokę	15	143
należności dochodzone na drodze sądowej, w postępowaniu upadłościowym i układowym	80	-
koszty sądowe	4	47
Wykorzystanie odpisu z tytułu zapłaty:	66	544
odsetek	60	246
należności dochodzonych na drodze sądowej, w postępowaniu upadłościowym i układowym	6	17
należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych	-	281
Wykorzystanie odpisu z tytułu umorzenia:	3 995	408
odsetek	314	80
należności dochodzonych na drodze sądowej, w postępowaniu upadłościowym i układowym	5	328
rozwiązania rezerwy na należności z tyt. dostaw i usług z 2015r.	3 676	-
Stan na koniec okresu	3 636	7 598

W 2016 roku Spółka nie dokonała żadnych odpisów utraty wartości dla przychodów z aktywów finansowych.

W dniu 14 grudnia 2011 roku, Spółka zawarła umowę faktoringową z Pekaو FAKTORING Sp. z o.o., z siedzibą w Lublinie, ul. Lubartowska 74 A (dalej, odpowiednio: „Umowa” i „Faktor”).

Umowa została zawarta na okres 12 miesięcy, z opcją przedłużenia o kolejne 12 miesięcy. Jako zabezpieczenie wykonania postanowień Umowy Spółka zobowiązała się do wystawienia weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz do dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej zawartej z Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce. Faktorowi przysługuje wynagrodzenie nie odbiegające od wysokości wynagrodzeń występujących na rynku usług faktoringowych, obejmujących prowizje operacyjne i koszt finansowania oparty o rynkowe stopy procentowe plus uzgodniona marża.

Na podstawie aneksu nr 11 z dnia 29 grudnia 2016 roku, maksymalny limit zaangażowania Faktora w finansowanie Spółki został ustalony na kwotę 160.000.000 PLN.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku Spółka pozostawała stroną w/w umowy faktoringowej.

Wartość należności wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki nie obejmuje wierzytelności objętych faktoringiem pełnym (bez regresu ryzyka do zbywcy). Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku, łączna wartość sprzedanych wierzytelności wyniosła 158.582 tys. PLN, z czego w walucie PLN: 156.358 tys. PLN i w walucie EUR: 504 tys., tj. 2.224 tys. PLN. Na dzień bilansowy 31 grudnia 2015 roku, łączna wartość sprzedanych wierzytelności wyniosła 138.462 tys. PLN, z czego w walucie PLN: 136.471 tys. PLN i w walucie EUR: 466 tys., tj. 1.991 tys. PLN.

20. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, posiadane przez Spółkę na dzień bilansowy, to środki pieniężne zgromadzone na bieżących rachunkach bankowych.

Wartość księgową środków pieniężnych odpowiada ich wartości godziwej.

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Środki pieniężne w kasie	-	-
Środki pieniężne na rachunkach bankowych	161 370	255 842
Krótkoterminowe depozyty bankowe	-	-
Środki pieniężne w drodze	-	-
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych razem	161 370	255 842

21. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
rozliczenie kosztów zakupu kontraktu na sprzedaż olejów	237	455
	237	455
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe		
ubezpieczenia majątkowe	5	41
rozliczenie kosztów zakupu kontraktu na sprzedaż olejów	219	219
ubezpieczenie należności	350	350
pozostałe	95	188
	669	798

22. KAPITAŁ PODSTAWOWY

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Kapitał akcyjny wyemitowany i opłacony:		
22.986.949 akcji zwykłych o wartości nominalnej 7,48 zł każda	171 942	171 942
Korekta hiperinflacyjna	13 134	13 134
Kapitał podstawowy razem	185 076	185 076

Ze względu na hiperinflację istniejącą w Polsce do końca 1996 roku, w Spółce przeszacowaniu uległ kapitał własny za 1996 rok tj. za okres od kiedy Spółka była spółką akcyjną (przekształcenie w spółkę kapitałową nastąpiło 21 grudnia 1995 roku) do końca 1996 roku. Przeszacowanie jest dokonane stopą inflacji za 1996 rok, wynoszącą 19,9%. Efekt przeliczenia kapitału wskaźnikami inflacji został ujęty w niepodzielonym wyniku finansowym lat ubiegłych. Wartość kapitału podstawowego na 31 grudnia 1996 w bilansie spółki wynosiła 66.000 tys. PLN, wartość po przeszacowaniu 79.134 tys. PLN, co oznacza wzrost wartości o kwotę 13.134 tys. PLN.

Kapitał zakładowy Spółki, na dzień bilansowy 31.12.2016 roku wynosi 171.942 tys. PLN i dzieli się na 22.986.949 akcji o wartości nominalnej 7,48 PLN każda. Wszystkie wyemitowane akcje są akcjami zwykłymi, bez żadnego uprzywilejowania co do uczestnictwa w podziale zysku. Każda akcja daje prawo do jednego głosu, co daje łącznie 22.986.949 głosów na Walnym Zgromadzeniu.

Głównym akcjonariuszem Spółki jest podmiot prawa holenderskiego – Koninklijke Bunge Besloten Vennootschap (KBBV) z siedzibą w Rotterdamie, Holandia, który posiada (na podstawie zaświadczenia na WZA w dniu 11.06.2014r.) bezpośrednio 14.763.313 akcji, co stanowi 64,22% jej kapitału zakładowego oraz tyle samo uprawnień do wykonywania 64,22% głosów na WZ. Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV, posiadającym 100% akcji i głosów na walnym zgromadzeniu, jest Bunge Europe S.A. z siedzibą w Luksemburgu. Podmiotem dominującym wobec Bunge Europe S.A., posiadającym bezpośrednio i pośrednio 100% akcji i głosów na walnym zgromadzeniu, jest Bunge Ltd. z siedzibą na Bermudach i głównym biurem w White Plains, w stanie Nowy York, w Stanach Zjednoczonych.

Kolejnym znaczącym akcjonariuszem Spółki jest Windstorm Trading & Investments Limited, spółka zależna od Pana Jerzego Staraka, zawiązana na Cyprze z siedzibą rejestrową Thasou 3, DADLAW House, P.C. 1520 Nikozja, Cypr, która posiada (na podstawie zaświadczenia na WZA w dniu 11.06.2014r.) 5.805.485 akcji, stanowiących 25,26% kapitału zakładowego Spółki i uprawniających do wykonywania 25,26% głosów na WZA.

W dniu 30 sierpnia 2016 roku Spółka otrzymała zawiadomienie od ALTUS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. (dalej: ALTUS TFI S.A.), działającego w imieniu funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez ALTUS TFI S.A., zgodnie z którym, fundusze zarządzane przez ALTUS TFI S.A. przekroczyły próg 5% głosów w ogólnej liczbie głosów w ZT "Kruszwica" S.A.

Fundusze inwestycyjne zarządzane przez ALTUS TFI S.A. posiadają łącznie 1.151.325 akcji Spółki, stanowiących 5,01% kapitału zakładowego Spółki, uprawniających do wykonywania 1.151.325 głosów w Spółce, co stanowi 5,01% w ogólnej liczbie głosów w Spółce.

23. KAPITAŁY REZERWOWE

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<u>PLN'000</u>	<u>PLN'000</u>
Kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy	131 208	283 793
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	6	46
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych	(794)	(1 008)
Kapitały rezerwowe razem	130 420	282 831

Spółka tworzy kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy. W 2016 roku kapitał rezerwowy został zwiększony o kwotę 47.402 tys. PLN z podziału zysku za 2015 rok. W 2015 roku kapitał rezerwowy został zwiększony o kwotę 60.415 tys. PLN z podziału zysku za 2014 rok.

W dniu 24 listopada 2016 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie ZT „Kruszwica” S.A. upoważniło Zarząd Spółki do wykorzystania kapitału rezerwowego utworzonego z zysku na wypłatę zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2016 (dalej „Zaliczka Dywidendowa”).

W dniu 09 grudnia 2016 roku nastąpiła wypłata Zaliczki Dywidendowej akcjonariuszom Spółki w łącznej wysokości 199 986 456,30 zł, poprzez obniżenie kapitału rezerwowego Spółki.

Ponadto Spółka tworzy kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny, na którym gromadzona jest efektywna część zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych (walutowych) wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń oraz kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny aktuarialnej odpraw emerytalnych i rentowych.

Kapitał rezerwowy przeznaczony na wypłatę dywidendy podlega podziałowi.

Kapitały rezerwowe z aktualizacji wyceny nie podlegają podziałowi.

24. POZOSTAŁE KAPITAŁY

Pozostałe kapitały obejmują wynik roku bieżącego oraz kapitał zapasowy.

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Kapitał zapasowy	271 352	271 352
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	816	816
Zysk roku bieżącego	65 336	95 215
Pozostałe kapitały razem	337 504	367 383

Na kapitał zapasowy składają się:

- zatrzymane zyski lat ubiegłych w kwocie 25.951 tys. PLN,
- nadwyżka ceny sprzedaży wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną (agio emisyjne) w kwocie 245.401 tys. PLN, która uwzględnia koszty emisji akcji.

Agio emisyjne nie podlega podziałowi.

Zysk roku bieżącego podlega podziałowi.

25. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM

Zarządzanie kapitałem ma na celu zapewnienie zdolności Spółki do zabezpieczenia działalności operacyjnej, utrzymanie ratingu kredytowego oraz zapewnienie stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału akcjonariuszy.

W ramach polityki zarządzania kapitałem Spółka stosuje zasadę utrzymania wielkości kapitału własnego w wartości pokrywającej wartość aktywów trwałych.

Spółka monitoruje poziom i strukturę kapitału analizując następujące wskaźniki:

1. Zwrot na kapitale własnym (ROE)
2. Wskaźnik udziału kapitału własnego w finansowaniu majątku

Spółka nie podlega zewnętrznym wymogom kapitałowym

26. DYWIDENDY

Decyzją WZA Spółki z dnia 8 czerwca 2016 roku, zysk netto za rok obrotowy 2015 w wysokości 95.215 tys. PLN został przeznaczony na wypłatę dywidendy w kwocie 47.813 tys. PLN oraz na kapitał rezerwowy w kwocie 47.402 tys. PLN.

Dzień ustalenia prawa do dywidendy przypadał na 22 lipca 2016 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 09 sierpnia 2016 roku.

Rok obrotowy	Zysk netto	Wyplacona dywidenda za rok obrotowy	Wyplacona dywidenda na jedną akcję	Data wypłaty dywidendy
	PLN'000	PLN'000		
2014	121 100	60 686	2,64	10/08/2015
2015	95 215	47 813	2,08	09/08/2016

W dniu 09 grudnia 2016 roku, po spełnieniu się warunków określonych w uchwale Zarządu Spółki z dnia 28 października 2016 roku w sprawie warunkowej wypłaty zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2016, nastąpiła wypłata dla akcjonariuszy Spółki zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy 2016 (dalej „Zaliczka Dywidendowa”). Kwota przeznaczona na wypłatę Zaliczki Dywidendowej wyniosła 8,70 zł na 1 akcję oraz łącznie 199 986 456,30 zł na wszystkie akcje. Do Zaliczki Dywidendowej byli uprawnieni akcjonariusze posiadający akcje Spółki w dniu 2 grudnia 2016 roku. Szczegółowe informacje na temat Zaliczki Dywidendowej Spółka przekazała do publicznej wiadomości w formie raportów bieżących nr 16/2016, 19/2016 i 21/2016.

27. KREDYTY I POŻYCZKI

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Kredyty w rachunku bieżącym	-	-
Kredyty bankowe	-	-
Pożyczki	8 022	-
	8 022	-
W podziale na terminy płatności:		
Płatne na żądanie lub w okresie do 1 roku	8 022	-

Wartość bilansowa pożyczek odpowiada ich wartości nominalnej wraz odsetkami należnymi na dzień bilansowy. W ocenie zarządu, wartość bilansowa pożyczek nie odbiega od ich wartości godziwej.

Średnia ważona oprocentowania kredytów i pożyczek zaciągniętych przez Spółkę:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	%	%
Kredyty bankowe	0,00	0,00
Pożyczki	3,22	0,00

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku Spółka posiadała następujące kredyty i pożyczki:

- **Umowa pożyczki („Revolving credit facility agreement”) z dnia 7 lipca 2014 roku zawarta z Bunge Finance B.V, z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.** Na podstawie tej umowy Bunge Finance udzieliła Spółce pożyczki krótkoterminowej w kwocie 350 MLN USD z przeznaczeniem na finansowanie kapitału obrotowego Spółki, przy czym Spółka ma możliwość uzyskania pożyczki w walucie innej niż USD. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie stawki Libor lub, w przypadku waluty innej niż USD, na poziomie właściwej międzybankowej stopy procentowej, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres do 1 roku. Umowa pożyczki będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy.

Na podstawie umowy zarządzania rachunkiem z dnia 5 czerwca 2014 roku, wprowadzone zostały rozliczenia z tytułu umowy pożyczki z częstotliwością dzienną. Dodatkowo salda zamknięcia głównych rachunków bankowych Spółki podlegają automatycznemu procesowi transferu na rachunek bankowy pożyczkodawcy celem redukcji zadłużenia na koniec tego samego dnia. Służy to zmniejszeniu kosztów finansowych jak również pozwala bardziej efektywnie wykorzystać posiadane zasoby pieniężne. W przypadku nadwyżki wpływów nad wpływami, saldo rachunków głównych Spółki staje się automatycznie kwotą ciągnięcia, zwiększającego zaangażowanie Spółki z tytułu pożyczki. W okresach poprzedzających skup nasion rzepaku, kiedy Spółka posiada najmniejsze w skali roku wielkości kapitału obrotowego, na podstawie tej samej umowy oraz Umowy Depozytowej, Spółka ma możliwość dokonywania lokat w USD lub innych walutach oprocentowanych wg stawki LIBOR lub innej stawki referencyjnej dla danej waluty, obniżonej o marżę banku.

W związku z przejściem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku stroną w/w umowy pożyczki jest spółka Koninklijke Bunge B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.

Na dzień 31.12.2016 roku Spółka nie miała zadłużenia z tytułu w/w pożyczki, natomiast depozyt środków pieniężnych wraz z należnymi odsetkami wyniósł 161.366 tys. PLN.

- **Umowa pożyczki z dnia 29 marca 2016 roku zawarta z ZTK Property Management sp. z o.o. (dalej: ZTK Property), z siedzibą w Warszawie** (podmiot zależny od Spółki). Na podstawie tej umowy ZTK Property udzieliła Spółce pożyczki krótkoterminowej w wysokości 8 MLN PLN. Oprocentowanie pożyczki jest równe zmiennej stopie WIBOR dla depozytów trzymiesięcznych, powiększonej o marżę. Termin spłaty pożyczki ustalony został na dzień 31 marca 2017 roku.

Na dzień 31.12.2016 roku zadłużenie Spółki z tytułu w/w pożyczki wraz z należnymi odsetkami wyniosło 8.022 tys. PLN.

Wartość gwarancji udzielonych Spółce na dzień bilansowy:

Nazwa banku	Siedziba	Numer gwarancji	Kwota udzielonej gwarancji		Termin ważności
			PLN	Waluta	
Bank Handlowy w Warszawie S.A	Warszawa	GK15-1050009	782 250,00	PLN	20/05/2018
Bank Handlowy w Warszawie S.A	Warszawa	GK15-1810003	73 743,43	EUR	30/04/2017
Bank Handlowy w Warszawie S.A	Warszawa	GK15-1820020	264 207,00	PLN	20/05/2018
		Razem	1 046 457,00	PLN	
		Razem	73 743,43	EUR	

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem nie wystąpiły przypadki naruszenia spłat kapitału, wypłaty odsetek lub innych warunków umów kredytowych.

28. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA (krótkoterminowe)

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec jednostek powiązanych	36 896	23 254
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wobec pozostałych jednostek	242 270	90 220
Zobowiązania finansowe	29 175	19 784
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	3 867	2 520
Pozostałe zobowiązania	4 361	1 092
	316 569	136 870

Na saldo zobowiązań składają się głównie zobowiązania handlowe. Średni termin płatności zobowiązań handlowych, liczony relacją zobowiązań handlowych i wartością sprzedaży produktów i towarów, wynosi 30 dni. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług jak i pozostałe zobowiązania są nieoprocentowane.

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi znajduje się w notce nr 33 „Transakcje z podmiotami powiązаныmi”.

Zobowiązania finansowe dotyczą odroczonej strat z wycenionych do wartości godziwej walutowych i towarowych instrumentów pochodnych.

Informacje na temat zobowiązań finansowych znajduje się w notach nr 34 „Walutowe instrumenty pochodne” i nr 35 „Towarowe instrumenty pochodne”.

Zobowiązania finansowe wycenione są w wartości godziwej, W ocenie zarządu, wartość księgową pozostałych kategorii zobowiązań jest zbliżona do ich wartości godziwej.

29. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Struktura zatrudnienia

W tabeli poniżej przedstawiono informację o zatrudnieniu (z uwzględnieniem zarządu):

	Liczba pracowników na koniec okresu 31/12/2016	Liczba pracowników na koniec okresu 31/12/2015
<u>Podstawowe grupy pracowników</u>		
Pracownicy podstawowych działów produkcyjnych	313	316
Pracownicy służb handlowych, marketingu i logistyki	244	248
Pracownicy administracyjno-techniczni	173	178
Pozostali pracownicy działów pomocniczych	163	160
	893	902

Koszty zatrudnienia

Spółka poniosła następujące koszty zatrudnienia:

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
Wynagrodzenia	63 811	69 295
Składki na ubezpieczenia społeczne	11 380	11 451
Odprawy pracownicze, emerytalne i rentowe	1 258	1 072
Inne świadczenia pracownicze	7 264	7 238
	83 713	89 056

W celu doprowadzenia do porównywalności danych za 2015 rok, Spółka dokonała korekty prezentacyjnej kosztów firm pośrednictwa pracy, w wysokości 3.675 tys. PLN, ujętych w notcie Koszty zatrudnienia, w pozycji wynagrodzenia. W prezentowanym sprawozdaniu finansowym koszty te zostały zakwalifikowane jako usługi obce.

Inne świadczenia pracownicze obejmują koszty szkoleń, posiłków regeneracyjnych i innych świadczeń na rzecz pracowników, nagrody jubileuszowe oraz rezerwy z tytułu niewykorzystanych urlopów.

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

	Wynagrodzenia i ubezpieczenia	Urlopy	Odprawy emerytalne, rentowe	Odprawy pracownicze	Nagrody roczne	Razem
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Na dzień 1/1/2015	3 928	3 155	4 880	860	9 924	22 747
Utworzenie	4 048	4 092	816	-	11 480	20 436
Rozwiązanie	3 928	4 259	-	703	11 157	20 047
Na dzień 31/12/2015	4 048	2 988	5 696	157	10 247	23 136
Na dzień 1/1/2016	4 048	2 988	5 696	157	10 247	23 136
Utworzenie	4 079	3 120	204	-	6 569	13 972
Rozwiązanie	4 049	2 993	-	80	11 656	18 778
Na dzień 31/12/2016	4 078	3 115	5 900	77	5 160	18 330

W podziale na terminy wymagalności:

	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
do 1 roku	12 563	17 528
powyżej 1 roku	5 767	5 608
	18 330	23 136

Zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i rentowych są szacowane metodami aktuarialnymi. Ostatnią wycenę aktuarialną wartości bieżącej przyszłych zobowiązań przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2016. Podstawowe założenia przyjęte przez aktuarium do oszacowania zobowiązań Spółki na dzień bilansowy są następujące:

- stopa dyskontowa – 3,00 %,
- stopa wzrostu wynagrodzeń – 4,00 %,

Wartość zobowiązań z tytułu odpraw emerytalno –rentowych Spółki na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 5.900 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 5.696 tys. PLN).

Zyski aktuarialne, w wysokości 264 tys. PLN, odniesione zostały na kapitał z aktualizacji wyceny. Skapitalizowane zyski aktuarialne zostały pomniejszone o odroczony podatek dochodowy w wysokości 50 tys. PLN.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku wartość kapitału rezerwowego z aktualizacji wyceny rezerw na odprawy emerytalno-rentowe wynosiła 794 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 1.008 tys. PLN).

Uzgodnienie bilansu otwarcia z bilansem zamknięcia dla poszczególnych pozycji świadczeń pracowniczych, oszacowanych aktuarialnie

	PLN '000
	<i>Odprawy emerytalne i rentowe</i>
Zobowiązanie na początek roku 2016	5 695
Koszty bieżącego zatrudnienia	376
Koszty odsetek	156
Wynagrodzenia wypłacone	(106)
Straty aktuarialne	(220)
Zobowiązanie na koniec roku 2016	5 900

	PLN '000
	<i>Odprawy emerytalne i rentowe</i>
Zobowiązanie na początek roku 2015	4 880
Koszty bieżącego zatrudnienia	334
Koszty odsetek	157
Wynagrodzenia wypłacone	(90)
Straty aktuarialne	414
Zobowiązanie na koniec roku 2015	5 695

W 2015 roku Spółka dokonała korekty ujęcia strat aktuarialnych poniesionych w latach ubiegłych, odniesionych wówczas w ciężar rachunku wyników, w kwocie 226 tys. PLN. Kwota ta została w 2015 roku ujęta w kapitale rezerwowym.

Wartość bieżąca zobowiązań z tytułu pozostałych świadczeń pracowniczych, tj. z tytułu niewykorzystanych urlopów, wynagrodzeń i nagród rocznych została oszacowana w kwotach niezdyskontowanych, należnych pracownikom Spółki, wg stanu z dnia bilansowego.

30. REZERWY

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Stan na początek okresu	1 845	2 160
Utworzenie rezerwy w ciągu roku	-	-
Rozwiązanie rezerwy w ciągu roku	-	315
Stan na koniec okresu	1 845	1 845
Rezerwy długoterminowe:		
- rezerwa na rekultywację gruntów	600	600
- rezerwa na sprawy sporne z kontrahentami Spółki	566	566
	1 166	1 166
Rezerwy krótkoterminowe:		
- rezerwa na wieczyste użytkowanie gruntów	679	679
Razem rezerwy	1 845	1 845

Na dzień 31 grudnia 2016 i 2015 roku, Spółka wykazała długoterminową rezerwę na rekultywację posiadanych gruntów w zlikwidowanym zakładzie w Gdańsku w wysokości 600 tys. PLN, w związku z możliwymi do poniesienia kosztami przywrócenia do stanu pierwotnego zanieczyszczonych w toku działalności gospodarczej gruntów.

Rezerwa na rekultywację gruntu w Warszawie została zaprezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Długoterminowa aktywa finansowe, jako integralna część wartości udziałów w spółce ZTK Property Management (nota nr 17).

31. LEASING OPERACYJNY

Spółka jako leasingobiorca

Na dzień bilansowy Spółka posiada szereg umów najmu samochodów osobowych i wózków widłowych. Zdecydowana większość samochodów jest używana przez przedstawicieli handlowych. Spółka klasyfikuje najem samochodów i wózków widłowych jako leasing operacyjny. Okres najmu samochodów wynosi 3 lata, a wózków widłowych od 3 do 5 lat.

Ponadto, w ramach użytkowania wieczystego Spółka użytkuje grunty, najmowane od Skarbu Państwa, które nie stanowią aktywów wykazywanych w bilansie, z wyjątkiem praw wieczystego użytkowania gruntów nabytych w ramach połączenia od spółek przejętych. Te ostatnie ujęte są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Rzeczowe aktywa trwałe i podlegają amortyzacji przez okres przysługiwania praw do ich użytkowania.

Spółka jest również najemcą pomieszczeń biurowych, zlokalizowanych w Warszawie, w którym prowadzona jest działalność Biura Marketingu. W 2016 roku czas trwania umowy został wydłużony do 2021 roku.

Poniżej wartość opłat poniesionych w 2016 roku z tytułu wieczystego użytkowania gruntów, z tytułu najmu samochodów osobowych i wózków widłowych oraz najmu pomieszczeń biurowych, ujęte w sprawozdaniu z całkowitych dochodów bieżącego okresu:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
- minimalna opłaty leasingowe - samochody osobowe i wózki widłowe	5 099	5 240
- prawa wieczystego użytkowania gruntów	490	360
- najem pomieszczeń biurowych	776	811
	6 365	6 411

Na dzień bilansowy łączna kwota przyszłych opłat (opłata leasingowa oraz opłata serwisowa) z tytułu umów leasingu operacyjnego samochodów osobowych oraz wózków widłowych w okresie niepodlegającym wypowiedzeniu, w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
w okresie do roku	4 047	4 234
w okresie od 2 do 5 lat	2 467	5 091
powyżej 5 lat	-	-
	6 514	9 325

Pozostały okres przysługiwania praw do użytkowanych gruntów wynosi od 73 do 79 lat. Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość nominalna przyszłych zobowiązań z tego tytułu wynosi 16.486 tys. PLN, co w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
w okresie do roku	490	1 032
w okresie od 2 do 5 lat	889	884
powyżej 5 lat	15 107	15 650
	16 486	17 566

Na dzień bilansowy łączna kwota przyszłych opłat z tytułu najmu pomieszczeń biurowych w okresie nie podlegającym wypowiedzeniu, w podziale na terminy płatności, przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
w okresie do roku	805	759
w okresie od 2 do 5 lat	2 723	870
powyżej 5 lat	-	-
	3 528	1 629

Spółka jako leasingodawca

Spółka posiada kilka umów wynajmu niewykorzystywanych nieruchomości produkcyjnych i biurowych wraz z ich wyposażeniem, wchodzących w skład nieruchomości inwestycyjnych (Sprawozdanie z sytuacji finansowej, poz. Nieruchomości inwestycyjne). Przychód z tytułu wynajmu tychże nieruchomości w 2016 roku wyniósł 1.006 tys. PLN (31.12.2015: 914 tys. PLN).

Na dzień bilansowy wartość nominalna należności Spółki z tytułu umów leasingu operacyjnego w okresie niepodlegającym wypowiedzeniu przedstawiała się następująco (w podziale na terminy płatności):

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
w okresie do roku	227	227
w okresie od 2 do 5 lat	-	-
powyżej 5 lat	-	-
	227	227

32. PLANOWANE TRANSAKCJE

Na koniec 2016 roku Grupa posiadała zawarte i niezrealizowane kontrakty zakupu nasion rzepaku, olejów jadalnych i śruty rzepakowej oraz sprzedaży olejów jadalnych, śruty rzepakowej, produktów ubocznych oraz produktów konsumenckich (oleje butelkowane i margaryny). Realizacja zawartych kontraktów zaplanowana jest na 2017 rok. Wartość i strukturę zawartych kontraktów przedstawia poniższa tabela (dla kontraktów wyrażonych w walutach obcych przyjęto średni kurs NBP z dnia 31 grudnia 2016 roku):

	<i>2017</i>
	<i>PLN'000</i>
ZAKUPY	
Nasiona rzepaku	184 082
Oleje jadalne	87 526
Śruta rzepakowa	496
RAZEM ZAKUPY	272 104
SPRZEDAŻ	
Oleje jadalne	81 575
Śruta rzepakowa	119 828
Oleje butelkowane	15 487
Margaryny	11 905
Inne produkty uboczne	170
RAZEM SPRZEDAŻ	228 965

33. TRANSAKcje Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Podmiotami powiązаныmi ze Spółką są:

- Spółki z Grupy Bunge
- Akpol Spedycja Międzynarodowa sp. z o.o. - osobowo powiązana ze Spółką poprzez żonę jednego z członków Rady Nadzorczej Spółki, która jest większościowym wspólnikiem Akpol Sp. z o.o.,
- Spółka Wodno-Ściekowa z siedzibą w Kruszwicy - spółka prawa wodnego, prowadząca działalność w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków. Spółka ma 1/5 praw głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki Wodno-Ściekowej

Zdecydowana większość transakcji z podmiotami powiązаныmi była transakcjami zawartymi przez Spółkę z podmiotami z Grupy Bunge. Grupa Bunge stosuje politykę realizacji kontraktów wewnątrzgrupowych w cenach transferowych, na poziomie cen rynkowych. Wszystkie transakcje z podmiotami powiązаныmi realizowane są w formie zapłaty gotówkowej lub kompensat należności i zobowiązań.

Zgodnie z MSR 24, dokonując opisu tych transakcji Spółka ma na celu zapewnienie dostępu do informacji niezbędnych do zwrócenia uwagi na prawdopodobieństwo, że na sytuację finansową bądź zysk lub stratę może wpływać fakt istnienia podmiotów powiązanych oraz przedstawionych transakcji, nierozliczonych sald należności lub zobowiązań pomiędzy takimi podmiotami. Na dzień bilansowy Spółka nie posiada rezerw na należności wątpliwe związane z wysokością nierozliczonych sald oraz nie poniosła w ciągu okresu sprawozdawczego żadnych kosztów z tytułu należności nieściągalnych lub wątpliwych, należnych od podmiotów powiązanych. Spółka nie zabezpiecza transakcji z podmiotami powiązаныmi i rozlicza je poprzez wzajemną zapłatę. Na dzień bilansowy Spółka nie otrzymała oraz nie udzieliła żadnych gwarancji z tytułu nierozliczonych sald.

Poniższe tabele przedstawiają łączne w skali 2016 roku kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązаныmi.

Transakcje zakupu i sprzedaży produktów, towarów i usług z podmiotami powiązаныmi

	Sprzedaż produktów i towarów		Sprzedaż usług		Zakup towarów i usług	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Jednostki z Grupy Bunge						
Bunge Agribusiness Singapore	78	-	-	-	-	-
Bunge Austria	-	-	-	-	36 291	9 006
Bunge CIS LLC Russia	-	-	-	2	-	187
Bunge China	-	-	1	-	-	-
Bunge Finanse BV	-	-	-	-	-	319
Bunge Finlandia Raisio	424	249	135	140	33	57
Bunge Francja SAS	-	36 452	1	6	20	-
Bunge Global Agribusiness NY	-	-	646	619	-	-
Bunge Global Innovation	-	-	966	-	-	-
Bunge Handelsgesellschaft	122 443	157 252	-	3	4 131	6 315
Bunge Iberica Hiszpania	32 268	52 630	124	363	-	-
Bunge Istanbul	222	-	343	-	-	-
Bunge Italia	-	-	-	92	-	20
Bunge Limited USA	-	-	-	4	-	-
Bunge Management Services Inc. (USA)	-	-	662	794	-	-
Bunge North America	-	-	-	-	-	65
Bunge Polska	20 212	18 224	2 379	726	105 468	109 832
Bunge Romania	99	211	-	3	14 956	-
Bunge SA Szwajcaria	-	-	3 114	3 226	10 963	8 793
Bunge Trade Polska Sp. z o.o.	-	-	-	712	-	8 958
Bunge Zrt. Hungary	-	354	363	81	45 680	30 805
Koninklijke Bunge BV	1 952	408	-	-	221	-
Mauresa SKA Warszawa	-	-	-	59	-	-

Mauresa Sp. z o.o.	-	-	15	15	-	-
Natura Margarin KFT Hungary	279	147	14	2	-	-
Walter Rau Lebensmittelwerke Gmbh Niemcy	95	510	-	-	1 859	2 301
Warsaw Mathematical Institute (Polska)	-	-	-	-	76	51
ZTK Property Management Sp. z o.o. Warszawa	-	-	72	1 286	-	-
Jednostki powiązane pozostałe						
Akpol Sp. z o.o. (Polska)	-	-	-	-	467	560
Spółka Wodno-Ściekowa Kruszwica	-	-	-	-	1 522	1 541
	178 072	266 437	8 835	8 133	221 687	178 810

Rozrachunki z podmiotami powiązаныmi

	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>		<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>	
	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Jednostki z Grupy Bunge				
Bunge Austria	-	-	2 119	322
Bunge Sanwei Oil&FAT Co. Ltd (Chiny)	1	-	-	-
Bunge Finance B.V.	-	255 838	-	-
Bunge Finlandia Raisio	15	-	-	1
Bunge Francja SAS	-	1	-	-
Bunge Global Agribusiness NY	88	46	-	-
Bunge Global Innovation NY	967	-	-	-
Bunge Handelsgesellschaft	6 758	6 362	5 631	832
Bunge Istanbul Turcja	366	-	-	-
Bunge North America	-	-	-	21
Bunge Polska	3 638	1 387	14 751	12 249
Bunge Romania	18	-	-	-
Bunge SA Szwajcaria	496	429	9 843	6 868
Bunge Trade Polska Sp. z o.o.	-	242	-	189
Bunge Zrt. Hungary	44	45	4 296	2 629
Koninklijke Bunge BV Holandia	161 656	94	-	-
Mauresa Sp. z o.o.	-	32	-	-
Natura Margarin KFT Hungary	39	-	-	-
ZTK Property Management Sp. z o.o. Warszawa	6	762	8 022	-
Jednostki powiązane pozostałe				
Akpol Sp. z o.o.	-	-	-	-
Spółka Wodno-Ściekowa Kruszwica	-	-	256	143
	174 092	265 238	44 918	23 254

Przychody i koszty finansowe w ramach transakcji z podmiotami powiązаныmi

	Przychody finansowe		Koszty finansowe	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Odsetki naliczone/należne				
Koninklijke Bunge B.V.	4 640	-	68	-
Bunge Finance B.V.	-	3 946	-	75
ZTK Property Management Sp. z o.o.	-	272	195	-
Mauresa SKA	-	29	-	-
	4 640	4 247	263	75
Odsetki zapłacone/otrzymane				
Koninklijke Bunge B.V.	4 790	-	65	-
Bunge Finance B.V.	-	3 811	-	76
ZTK Property Management Sp. z o.o.	-	272	173	-
Mauresa SKA	-	66	-	-
	4 790	4 149	238	76

Wynik operacji na instrumentach pochodnych w ramach transakcji z podmiotami powiązаныmi

	Zyski na instrumentach pochodnych		Straty na instrumentach pochodnych	
	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000
Koninklijke Bunge B.V.	83 342	-	84 283	-
Bunge Finance BV	-	53 874	-	53 682
Bunge Handelsgesellschaft	6 126	4 162	12 272	16 041
Bunge Italia	-	-	-	10
	89 468	58 036	96 555	69 733

W pozycji zyski / straty na instrumentach pochodnych prezentowane są zarówno zrealizowane zyski / straty, jak i niezrealizowany wynik z wyceny walutowych i towarowych instrumentów pochodnych.

Transakcje z Bunge Agribusiness Singapor

W 2016 roku Spółka realizowała sprzedaż oleju rzepakowego luzem.

Transakcje z Bunge Austria GmbH

W prezentowanych okresach Spółka importowała z Bunge Austria GmbH olej rafinowany słonecznikowy, a w 2016 roku również odszlamiony olej rzepakowy.

Transakcje z Bunge Finance BV (Holandia)

Do dnia 31.12.2015 roku, za pośrednictwem Bunge Finance B.V., Spółka zawierała transakcje typu forward i swap, zabezpieczające ryzyko walutowe swoich przyszłych przepływów pieniężnych, związanych z istniejącymi w bilansie saldami zobowiązań lub należności bądź z planowanymi transakcjami czy uprawdopodobnionymi przyszłymi zobowiązaniami, wyrażonymi w walutach obcych.

W dniu 7 lipca 2014 roku Spółka zawarła z Bunge Finance B.V. umowę pożyczki („Revolving credit facility agreement”). Na podstawie tej umowy Bunge Finance B.V. udzieliła Spółce pożyczki krótkoterminowej w kwocie 350 mln USD. Szczegółowy opis zawartej umowy pożyczki zamieszczony został w notce nr 27 Kredyty i pożyczki.

W związku z przejęciem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku, wyżej opisane transakcje Spółka zawiera ze spółką Koninklijke Bunge B.V.

Spółka Koninklijke Bunge B.V. wstąpiła również w prawa i obowiązki spółki Bunge Finance B.V. z tytułu umowy pożyczki.

Transakcje z Bunge Finland Raisio

W prezentowanych okresach, Spółka realizowała sprzedaż butelkowanych olejów z dodatkiem ziół oraz zakupy margaryn. Ponadto Spółka obciążyła Bunge Finland Raisio kosztami usług agencyjnych.

Transakcje z Bunge Francja SAS

W 2015 roku Spółka dokonywała na rzecz Bunge Francja SAS sprzedaży śruty rzepakowej.

Transakcje z Bunge Global Agribusiness NY

W prezentowanych okresach, Spółka obciążyła Bunge Global Agribusiness kosztami zarządzania platformami technologicznymi hurtowni danych oraz analizy globalnych rynków agrobiznesu.

Transakcje z Bunge Global Innovation NY

W 2016 roku Spółka refakturowała Bunge Global Inn. kosztami poniesionymi na rzecz projektu grupowego dot. uzdatniania śruty rzepakowej.

Transakcje z Bunge Handelsgesellschaft mbH (Niemcy)

Spółka zawarła z Bunge Handelsgesellschaft mbH szereg umów dotyczących sprzedaży śruty rzepakowej oraz surowego oleju rzepakowego. Część z tych transakcji miała na celu zabezpieczenie Spółki przed zmianą cen surowców i produktów, wobec czego ostateczne rozliczenie tych kontraktów odbywa się bez fizycznej realizacji dostaw, poprzez wymianę środków pieniężnych stanowiących różnicę pomiędzy ceną zakontraktowaną a ceną rynkową z dnia rozliczenia transakcji (tzw. transakcje wash-out). Niezrealizowane transakcje mające charakter zabezpieczający zostały na dzień bilansowy wycenione według wartości godziwej, a wyniki tej wyceny, wraz ze zrealizowanymi transakcjami zabezpieczającymi i z podobnymi transakcjami zawartymi z innymi podmiotami, zostały zaprezentowane w nocie nr 11 „Towarowe instrumenty pochodne”.

Zarówno Spółka jak i Bunge Handelsgesellschaft mbH w ramach realizacji wzajemnych dostaw towarów korzystają z usług transportowych (lądowych lub morskich). W przypadku zamawiania usług transportowych przez stronę, na której zgodnie z kontraktem nie ciąży tego rodzaju koszt, strona ta obciąża drugą stronę umowy poniesionymi kosztami transportu.

Ponadto, Bunge Handelsgesellschaft mbH refakturowuje na Spółkę koszty związane z frachtem statków.

Transakcje z Bunge Iberica (Hiszpania)

Bunge Iberica S.A. zajmuje się handlem zbożem, nasion oraz żywnością zwierzęcą. W prezentowanych okresach Spółka dokonywała sprzedaży śruty rzepakowej do Bunge Iberica. Ponadto w 2016 roku Spółka obciążyła Bunge Iberica kosztami frachtu.

Transakcje z Bunge Istanbuł

W 2016 roku Spółka dokonywała sprzedaży do Bunge Istanbuł butelkowanych olejów z dodatkiem ziół oraz obciążyła w/w spółkę kosztami usług w zakresie marketingu.

Transakcje z Bunge Management Services Inc. (USA)

W prezentowanych okresach Spółka obciążyła Bunge Management Services kosztami projektu optymalizacji i standaryzacji procesów biznesowych.

Transakcje z Bunge Polska Kruszwica

W dniu 10 czerwca 2016 roku miało miejsce połączenie spółek Bunge Polska sp. o.o. z siedzibą w Karczewie ze spółką Bunge Trade Polska sp. z o.o. z siedzibą w Kruszwicy (BTP). Połączenie nastąpiło w trybie art. 492 1 pkt 1 ksh, poprzez przeniesienia całego majątku spółki przejmowanej - Bunge Polska sp. z o.o. na spółkę przejmującą - Bunge Trade Polska sp. z o.o. (łączenie poprzez przejęcie).

W związku z powyższym, z dniem połączenia BTP wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki spółki Bunge Polska sp. z o.o. z siedzibą w Karczewie.

W wyniku połączenia nastąpiła zmiana firmy spółki przejmującej i obecnie działa ona pod nazwą Bunge Polska sp. z o.o. z siedzibą w Kruszwicy.

Transakcje Spółki ze spółką Bunge Polska sp. z o.o. z siedzibą w Kruszwicy za 2016 rok obejmują transakcje z połączonymi podmiotami.

Dane porównawcze za 2015 rok dot. transakcji zakupu, sprzedaży produktów, towarów i usług oraz rozrachunków prezentowane są oddzielnie dla spółek Bunge Polska i BTP.

W prezentowanych okresach, Spółka sprzedawała do Bunge Polska rafinowany olej rzepakowy, lecytynę spożywczą oraz tłuszcze rafinowane przeestryfikowane.

W dniu 1 września 2010 roku Spółka zawarła z Bunge Polska pakiet umów – umowę dystrybucji, umowę współpracy w okresie przejściowym, umowę marketingową oraz umowę licencji i dalszej sublicencji (łącznie „umowy licencyjne”).

Na mocy w/w umów nastąpiła integracja działalności handlowej, dystrybucyjnej i marketingowej Bunge Polska i Spółki w zakresie sprzedaży produktów Bunge Polska. Po zakończeniu okresu przejściowego, w którym Bunge Polska realizowała zawarte ze swoimi klientami umowy dostaw, Spółka stała się wyłącznym dystrybutorem produktów Bunge Polska. Wartość zrealizowanych przez Spółkę zakupów, w 2016 roku, wyniosła 58.892 tys. PLN (w 2015 roku: 41.191 tys. PLN).

W prezentowanym okresie spółki realizowały umowę, w ramach której Bunge Polska świadczyła Spółce usługi w zakresie produkcji margaryn, na bazie powierzonych surowców oraz związane z tym usługi logistyczne. Wartość zrealizowanych usług w 2016 roku wyniosła 42.882 tys. PLN (w 2015 roku: 32.234 tys. PLN).

Spółkę dominującą i Bunge Trade Polska Sp. z o.o. łączy umowa z dnia 20 czerwca 2013 roku, zawarta na czas nieoznaczony, na świadczenie na rzecz BTP usług dotyczących prowadzenia jej przedsiębiorstwa w zakresie wynikającym z przedmiotu jej działalności, w następujących dziedzinach: (I) sprawowanie funkcji zarządczych; (II) organizacja zakupów i sprzedaży oraz badanie rynku, (III) koordynacja i optymalizacja Systemów Zapewnienia Jakości, (IV) rachunkowość i podatki, (V) kontrola wewnętrzna oraz operacje bankowe, (VI) spedycja, (VII) obsługa transakcji sprzedaży i zakupu, (VIII) obsługa prawna, (IX) zarządzanie personelem, (X) Administracja, (XI) BHP, (XII) ochrona środowiska, (XIII) Zarządzanie projektami inwestycyjnymi.

W ramach wynagrodzenia należnego Spółce, BTP jest zobowiązana również do zwrotu kosztów związanych z realizacją umowy.

Ponadto, na podstawie umowy najmu z dnia 10 lutego 2005 roku, Spółka świadczy na rzecz BTP usługi najmu pomieszczeń biurowych.

W dniu 17 stycznia 2014 roku, Spółka zawarła z Bunge Trade Polska Sp. z o.o. umowę o świadczenie usług informatycznych na rzecz BTP. Natomiast BTP świadczy na rzecz Spółki usługi załadunku towarów na statki w swoim terminalu portowym w Świnoujściu.

Transakcje z Bunge Romania

W prezentowanych okresach, Spółka sprzedawała do Bunge Romania butelkowany olej słonecznikowy Floriol Gourmet, a w 2016 roku zakupiła również od Bunge Romania nasiona rzepaku.

Transakcje z Bunge S.A. (Szwajcaria)

Spółka obciąża Bunge SA za uczestnictwo swoich pracowników w pracach świadczonych na rzecz innych podmiotów z Grupy Bunge, w ramach projektów koordynowanych przez Bunge SA. Prace te miały charakter usług konsultacyjnych i dotyczyły przede wszystkim udziału w audycie wewnętrznym Grupy, implementacji programu SAP oraz udziału w różnych projektach na rzecz podmiotów z Grupy.

Spółka jest stroną umowy o świadczenie usług menedżerskich z Bunge SA, która od stycznia 2004 roku pełni w Grupie Bunge rolę podmiotu odpowiedzialnego za udzielenie wszystkim jej podmiotom wsparcia dla rozwijania ich działalności gospodarczej. Obejmuje to usługi doradcze, szkoleniowe i konsultacyjne z zakresu: (i) optymalizacji procesów produkcji; (ii) inwestycji; (iii) badań i rozwoju; (iv) ubezpieczeń; (v) finansów; (vi) marketingu; (vii) informatyki (IT); (viii) zarządzania zasobami ludzkimi; (ix) prawa i podatków oraz (x) optymalizacji procesu zakupów.

W zakresie badań i rozwoju usługi wykonywane są przez główne centrum badawcze zlokalizowane na Węgrzech jak również lokalne centra badawcze w Finlandii i Niemczech. Centra badawcze te funkcjonujące na zasadzie cost-share center. W przypadku tych usług zadaniem Bunge SA jest koordynowanie działalności usługowej wykonywanej przez pracowników ww. centrów badawczych oraz centrum badawczego Spółki, zlokalizowanego w Kruszwicy. Określone koszty centrów badawczo-rozwojowych są alokowane według ustalonego klucza na poszczególne jednostki Grupy Bunge.

W zakresie usług informatyki Spółka ponosi opłaty związane z dostępem i utrzymaniem sieci informatycznej Grupy Bunge, partycypuje w kosztach licencji na użytkowany software (Lotus Notes, programy antyspamowe i antywirusowe) oraz w kosztach projektów koordynowanych centralnie, ukierunkowanych na rozwój oprogramowania biznesowego oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego funkcjonowania.

Bunge SA prowadzi politykę, zgodnie z którą część umów ubezpieczeń zawierana jest dla całej Grupy Bunge, dzięki czemu uzyskiwany jest efekt skali. W ramach tej działalności Spółka korzysta między innymi z ubezpieczenia od ryzyk związanych z transportem towarów, użytkowaniem środowiska, zobowiązaniami tytułem sprzedanych produktów. Koszty ubezpieczeń podlegają refakturowaniu na poszczególne spółki Grupy Bunge

Bunge SA obciąża Spółkę również kosztami audytu p.pożarowego realizowanego, w ramach zawartej centralnie przez Bunge SA umowy, przez firmę Global Risk Consultants.

Transakcje z Bunge Zrt. (Węgry)

W prezentowanych okresach Spółka dokonywała zakupów z Bunge Zrt. butelkowanych olejów słonecznikowych, przeznaczonych do sprzedaży w krajach Bałtyckich (Litwa, Łotwa, Estonia) oraz rafinowanego oleju słonecznikowego luzem.

W prezentowanych okresach Spółka ujęła również sprzedaż usług realizowanych przez lokalne biuro badań i rozwoju na rzecz podmiotów w ramach Grupy Bunge. Wartość usług, którymi Spółka obciążyła Bunge Zrt. (Węgry) wyniosła 343 tys. PLN (w 2015 roku – 81 tys. PLN).

Transakcje z Koninklijke Bunge BV (Holandia)

W związku z przejęciem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku, transakcje typu forward i swap, zabezpieczające ryzyko walutowe przyszłych przepływów pieniężnych, związanych z istniejącymi w bilansie saldami zobowiązań lub należności bądź z planowanymi transakcjami czy uprawdopodobnionymi przyszłymi zobowiązaniami, Spółka zawiera ze spółką Koninklijke Bunge B.V.

Od 01.01.2016 roku spółka Koninklijke Bunge B.V. jest również stroną umowy pożyczki („Revolving credit facility agreement”). Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka wykazała wobec Koninklijke Bunge B.V. saldo depozytu wraz z naliczonymi odsetkami, prezentowanego w sprawozdaniu jako środki pieniężne, w wysokości 161.366 tys. PLN.

W 2016 roku Spółka poniosła koszty związane z zarządzaniem rachunkiem bieżącym w zakresie transakcji wewnątrzgrupowych w wysokości 221 tys. PLN.

W prezentowanych okresach sprawozdawczych, Spółka dokonywała sprzedaży do Koninklijke Bunge B.V. lecytyny rzepakowej.

Transakcje z Natura Margarin KFT (Węgry)

W prezentowanych okresach Spółka dokonywała sprzedaży do Natura Margarin KFT tłuszczów cukierniczych luzem.

Transakcje z Walter Rau Lebensmittelwerke GmbH & Co KG (Niemcy)

W prezentowanych okresach Spółka dokonywała sprzedaży do Walter Rau Lebensmittelwerke GmbH & Co KG tłuszczów cukierniczych luzem.

W prezentowanych okresach, Spółka importowała z Walter Rau Lebensmittelwerke GmbH & Co KG margaryny kubkowe z dodatkiem ziół.

Transakcje z Warsaw Mathematical Institute Sp. z o.o. (Polska)

W prezentowanych okresach Spółka poniosła koszty wynajmu biura od spółki Warsaw Mathematical Institute.

Transakcje z ZTK Property Management Sp. z o.o. (Polska)

W prezentowanych okresach Spółka obciążyła ZTK Property Management sp. z o.o. kosztami opłat z tytułu dzierżawy gruntu, kosztami usług doradczych i dzierżawy pomieszczeń biurowych.

W 2016 roku spółka ZTK Property Management udzieliła Spółce krótkoterminowej pożyczki gotówkowej w wysokości 8.000 tys. PLN. Szczegółowy opis transakcji zawarty został w nocie nr 27 Kredyty i pożyczki.

Transakcje z Akpol Spedycja Międzynarodowa Sp. z o.o. (Polska)

Akpol Spedycja Międzynarodowa Sp. z o.o. świadczy na rzecz Spółki usługi spedycyjne, polegające na magazynowaniu towarów przed wysyłką/po odbiorze w porcie (dotyczy sprzedaży śruty rzepakowej i nasion rzepaku na eksport oraz zakupów śruty sojowej), organizacji przeladunku w porcie (załadunek, wyładunek towarów), przygotowywania dokumentacji wysyłkowej, organizacji odpraw celnych oraz organizacji kontroli jakości w porcie załadunku.

Transakcje ze Spółką Wodno-Ściekową (Polska)

Spółka Wodno-Ściekowa w Kruszwicy obciąża Spółkę kosztami zagospodarowania odpadów poprodukcyjnych.

34. WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE

Ze względu na fakt, iż ceny sprzedaży oleju surowego, oleju rafinowanego i śruty rzepakowej są determinowane przez ceny rynkowe ustalane na rynku europejskim i kwotowane w euro, jak również koszt głównego surowca do produkcji margaryn – oleju palmowego i jego pochodnych zależy od cen na giełdach światowych, ustalanych w dolarze amerykańskim, Spółka narażona jest na ryzyko kursowe związane ze zmianami kursów w/w walut.

W celu zabezpieczenia się przed tym ryzykiem, Spółka zawiera walutowe terminowe kontrakty typu forward na sprzedaż lub zakup walut. Spółka nie wykorzystuje instrumentów pochodnych dla celów spekulacyjnych, zawierając transakcje zabezpieczające wyłącznie w powiązaniu do zawartych kontraktów zakupu surowców lub kontraktów sprzedaży produktów lub ekspozycji netto na daną walutę. Celem Spółki, w zakresie zawierania zabezpieczających kontraktów walutowych, jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami surowców oraz z kontraktami sprzedaży produktów, których ceny są denominowane w walutach obcych (Euro, Dolar Amerykański), jak również sald należności i zobowiązań wynikających z realizacji tych kontraktów.

W zakresie w jakim jest to było możliwe, Spółka do 20 stycznia 2016 roku wyznaczała zawarte walutowe kontrakty typu forward do rachunkowości zabezpieczeń, co pozwalał na odnoszenie efektywnej części wyceny kontraktów do wartości godziwej na kapitał rezerwowy, do czasu realizacji pozycji zabezpieczanej. Większa jednak część zabezpieczających instrumentów pochodnych zawartych przez Spółkę nie spełniała wszystkich kryteriów ujęcia w rachunkowości zabezpieczeń, zgodnie ze standardami MSR/MSSF, bądź była usuwana z rachunkowości zabezpieczeń wskutek zmian warunków pozycji zabezpieczanej skutkującej utratą efektywności zabezpieczenia. Fakt ten powodował, że rezultaty wyceny części instrumentów pochodnych nieujętych w rachunkowości zabezpieczeń bądź nieskuteczna część wyceny instrumentów zabezpieczających, były odnoszone na wynik finansowy Spółki danego okresu.

Z dniem 20 stycznia 2016 roku Spółka zaprzestała wyznaczać walutowe instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, ze względu na brak istotnych fluktuacji wyniku finansowego tytułem zmian w kursach walut oraz wysokie nakłady pracy, niewspółmierne wobec osiągniętych korzyści, na przygotowanie dokumentacji niezbędnej do stosowania rachunkowości zabezpieczającej.

Skumulowane zyski i straty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach a osiągnięte na instrumentach pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń do dnia 20 stycznia 2016 roku, dalej stanowiąc będą odrębną pozycję w kapitale własnym, aż do momentu zajścia planowanych (zabezpieczanych) transakcji lub do momentu, kiedy zaprzestanie się oczekiwać ich realizacji, co powinno nastąpić nie później niż w pierwszym kwartale 2017 roku.

Spółka nie korzysta z innych walutowych instrumentów pochodnych poza kontraktami forward i transakcjami swap, wykorzystywanymi wyłącznie do celów zabezpieczania ekspozycji walutowych. Celem transakcji swap jest zmiana terminów zapadalności kontraktów forward lub, sporadycznie, konwersja walut w tym kontrakcie.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ujmowana jest w bilansie do czasu realizacji instrumentu jako aktywa finansowe (dodatnia wycena) lub zobowiązania finansowe (ujemna wycena) w korespondencji z kapitałem rezerwowym - w przypadku efektywnej wyceny instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń, bądź - na wynik finansowy (pozycja: zyski/straty z tytułu różnic kursowych w zestawieniu całkowitych dochodów) - w przypadku wszystkich pozostałych instrumentów pochodnych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Opisane instrumenty pochodne niewyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń Spółka klasyfikuje jako przeznaczone do obrotu.

Zgodnie z 3-poziomą hierarchią wartości godziwej, opartej na istotności i obiektywności danych wejściowych do jej wyceny, Spółka klasyfikuje wycenę wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych do Poziomu 2.

W okresie sprawozdawczym jak i w okresie porównywalnym w Spółce nie miały miejsca przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych.

Do pomiaru wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych wykorzystywane są następujące dane wejściowe:

1. ekspozycje walutowe, będące kontraktami wyrażonymi w walucie obcej, z określonym terminem zapadalności;
2. kursy wymiany walut spot, czyli kursy dokonania rozliczenia zawieranej transakcji w formie dostarczenia walut na dwa dni robocze po zawarciu transakcji, po kursie ustalonym w dniu zawarcia;
3. punkty forward, będące różnicą między kursem terminowym a kursem spot, z uwzględnieniem terminu zapadalności kontraktu walutowego. Punkty forward odzwierciedlają dysparytet stóp procentowych pomiędzy różnymi walutami.

Wartość godziwa walutowych instrumentów finansowych ustalana jest na koniec każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy) na bazie różnic kursów walut z dnia zawarcia kontraktu i z dnia końca miesiąca:

1. dla kontraktów wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń – różnica pomiędzy kursami spot ujmowana jest na kapitale a różnica wynikająca z punktów forward w rachunku wyniku.

2. dla kontraktów poza rachunkowością zabezpieczeń – różnica pomiędzy kursami terminowymi.

Wartość godziwa należności, zobowiązań oraz kredytów i pożyczek nie odbiega istotnie od ich wartości bilansowej, zaprezentowanej w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ze względu na ich krótkoterminowy charakter i zawarcie ich na warunkach handlowych.

Walutowe transakcje terminowe typu forward i swap, Spółka zawiera za pośrednictwem Koninklijke Bunge B.V., wyspecjalizowanej jednostki w ramach Grupy Bunge, wobec powyższego w ocenie Spółki, szacowane ryzyko kredytowe jest nieznaczne.

Wartość godziwa sklasyfikowanych walutowych instrumentów pochodnych jest następująca:

Kategoria	Na dzień 31.12.2016r.		Na dzień 31.12.2015r.	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	4.309	-	(2.715)
Hedge accounting	-	(1)	-	341

Spółka nie posiada następujących kategorii instrumentów finansowych

- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- Składniki aktywów finansowych wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu,
- Składniki zobowiązań finansowych wyznaczone jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy przy początkowym ujęciu.

Wartość nominalna niezrealizowanych walutowych instrumentów pochodnych

(wartości netto instrumentów zaprezentowane są jako różnice wartości kontraktów zakupu i sprzedaży walut)

	<u>Koniec okresu 31/12/2016</u>		
	EUR'000	USD'000	PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń:			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	-	23	100
Kontrakty swap	434	120	2 381
	434	143	2 481
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	118	-	497
Kontrakty swap	108	-	483
	226	-	980
Wartość netto	(208)	(143)	(1 501)
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	18 498	3 155	902 516
Kontrakty swap	200 628	83	81 320
	219 126	3 238	983 836
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	205 844	6 068	931 728
Kontrakty swap	6 627	1 500	35 685
	212 471	7 568	967 413
Wartość netto	(6 655)	4 330	(16 423)
Razem wartość netto	(6 863)	4 187	(17 924)

	<u>Koniec okresu 31/12/2015</u>		
	EUR'000	USD'000	PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	25 215	1 581	113 776
Kontrakty swap	3 495	625	17 352
	28 710	2 206	131 128
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	15 659	4 416	83 421
Kontrakty swap	968	-	4 159
	16 627	4 416	87 580
Wartość netto	(12 083)	2 210	(43 548)
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń			
SPRZEDAŻ WALUTY			
Kontrakty forward	150 133	79	637 444
Kontrakty swap	13 735	-	58 646
	163 868	79	696 090
ZAKUP WALUTY			
Kontrakty forward	155 616	-	663 224
Kontrakty swap	13 735	1 250	63 585
	169 351	1 250	726 809
Wartość netto	5 483	1 171	30 719
Razem wartość netto	(6 600)	3 381	(12 829)

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych ujęte w kapitale rezerwowym

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>	<i>Obciążenie/uznanie kapitału w okresie 12 miesięcy zakończony 31/12/2016</i>
	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	42	2 480	(2 438)
Odroczone straty	(43)	(2 139)	2 096
	(1)	341	(342)
Zrealizowane zyski	32	208	(176)
Zrealizowane straty	(26)	(438)	412
	6	(230)	236
	5	111	(106)

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych ujęte w wyniku finansowym

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	13 637	7 184
Odroczone straty	(9 321)	(9 905)
	4 316	(2 721)
Zrealizowane zyski	59 425	32 631
Zrealizowane straty	(61 132)	(30 665)
	(1 707)	1 966
Wpływ na wynik finansowy kontraktów niewyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń oraz kontraktów niespełniających kryterium efektywności zabezpieczeń	2 609	(755)

Niezrealizowane straty z tytułu wyceny walutowych instrumentów pochodnych na dzień bilansowy zostają w następnych okresach pokryte symetrycznym wzrostem przychodów ze sprzedaży, w momencie realizacji kontraktów sprzedaży, dla których zabezpieczeniem były wspomniane kontrakty walutowe.

W konsekwencji stosowanej polityki rachunkowości zabezpieczeń, zrealizowane różnice kursowe powstałe jako efekt realizacji kontraktu zabezpieczającego, korygują wartości stosownych pozycji sprzedaży lub zapasów (i ostatecznie kosztu własnego sprzedaży), co skutkuje częściową (nie wszystkie transakcje zabezpieczające były wyznaczane do rachunkowości zabezpieczeń) eliminacją wpływu zmian kursów walut na prezentowane w sprawozdaniu finansowym Spółki wartości sprzedaży i marży na sprzedaży.

Efektywna część zrealizowanych walutowych instrumentów pochodnych ujęta jako korekta wartości pozycji zabezpieczanych

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Zakupy		
Zrealizowane zyski	2 952	2 754
Zrealizowane straty	(232)	(1 462)
	2 720	1 292
Sprzedaż		
Zrealizowane zyski	124	2 947
Zrealizowane straty	(3 684)	(4 038)
	(3 560)	(1 091)
	(840)	201

Wartość godziwa walutowych instrumentów pochodnych na dzień bilansowy

	Koniec okresu 31/12/2016 PLN'000	Koniec okresu 31/12/2015 PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	42	2 480
Zobowiązania finansowe	(43)	(2 139)
	(1)	341
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	13 750	7 198
Zobowiązania finansowe	(9 441)	(9 913)
	4 309	(2 715)
	4 308	(2 374)

Terminy realizacji walutowych instrumentów pochodnych w ujęciu kwartalnym według stanu na dzień 31.12.2016

	Wartość nominalna			Wartość godziwa wpływająca na kapitały	Wartość godziwa wpływająca na wynik
	EUR'000	USD'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń					
SPRZEDAŻ WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2017	434	143	2 481	(37)	5
	434	143	2 481	(37)	5
KUPNO WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2017	226	-	980	36	(17)
	226	-	980	36	(17)
WARTOŚĆ NETTO	(208)	(143)	(1 501)	(1)	(12)
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń					
SPRZEDAŻ WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2017	133 686	1 805	597 919	-	(96)
Kontrakty forward - II kw. 2017	40 924	645	183 658	-	(737)
Kontrakty forward - III kw. 2017	38 533	411	173 852	-	290
Kontrakty forward - IV kw. 2017	5 743	377	27 305	-	10
Kontrakty forward - I kw. 2018	239	-	1 101	-	24
	219 125	3 238	983 835	-	(509)
KUPNO WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2017	134 652	6 334	618 893	-	2 271
Kontrakty forward - II kw. 2017	51 344	1 234	230 277	-	2 685
Kontrakty forward - III kw. 2017	24 922	-	111 331	-	(171)
Kontrakty forward - IV kw. 2017	1 388	-	6 171	-	47
Kontrakty forward - I kw. 2018	165	-	741	-	(1)
	212 471	7 568	967 413	-	4 831
WARTOŚĆ NETTO	(6 654)	4 330	(16 422)	-	4 322
RAZEM WARTOŚĆ NETTO	(6 862)	4 187	(17 923)	(1)	4 310

Terminy realizacji walutowych instrumentów pochodnych w ujęciu kwartalnym według stanu na dzień 31.12.2015

	Wartość nominalna			Wartość godziwa wpływająca na kapitały	Wartość godziwa wpływająca na wynik
	EUR'000	USD'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń					
SPRZEDAŻ WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2016	17 719	999	79 009	(980)	330
Kontrakty forward - II kw. 2016	6 592	370	29 771	(58)	83
Kontrakty forward - III kw. 2016	2 858	370	13 807	6	24
Kontrakty forward - IV kw. 2016	1 541	347	8 075	28	13
Kontrakty forward - I kw. 2017	-	120	466	(6)	-
	28 710	2 206	131 128	(1 010)	450
KUPNO WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2016	10 723	2 320	54 205	968	(263)
Kontrakty forward - II kw. 2016	4 775	2 096	28 624	203	(99)
Kontrakty forward - III kw. 2016	657	-	2 769	89	(28)
Kontrakty forward - IV kw. 2016	354	-	1 485	68	(22)
Kontrakty forward - I kw. 2017	118	-	497	23	(8)
	16 627	4 416	87 580	1 351	(420)
WARTOŚĆ NETTO	(12 083)	2 210	(43 548)	341	30
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń					
SPRZEDAŻ WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2016	127 228	79	538 100	-	(5 692)
Kontrakty forward - II kw. 2016	23 736	-	101 742	-	(159)
Kontrakty forward - III kw. 2016	7 880	-	34 140	-	189
Kontrakty forward - IV kw. 2016	3 504	-	15 402	-	216
Kontrakty forward - I kw. 2017	1 466	-	6 469	-	100
Kontrakty forward - II kw. 2017	54	-	237	-	(1)
	163 868	79	696 090	-	(5 347)
KUPNO WALUTY					
Kontrakty forward - I kw. 2016	125 441	1 250	536 931	-	3 756
Kontrakty forward - II kw. 2016	35 125	-	151 470	-	(740)
Kontrakty forward - III kw. 2016	4 248	-	18 406	-	(89)
Kontrakty forward - IV kw. 2016	3 235	-	14 247	-	(227)
Kontrakty forward - I kw. 2017	1 302	-	5 755	-	(98)
	169 351	1 250	726 809	-	2 602
WARTOŚĆ NETTO	5 483	1 171	30 719	-	(2 745)
RAZEM WARTOŚĆ NETTO	(6 600)	3 381	(12 829)	341	(2 715)

Spółka oczekuje, że wszystkie planowane transakcje, w odniesieniu do których została zastosowana rachunkowość zabezpieczeń, zostaną zrealizowane.

35. TOWAROWE INSTRUMENTY POCHODNE

Kolejnym istotnym rodzajem ryzyka rynkowego, na jakie jest narażona Spółka w toku prowadzonej działalności operacyjnej, jest ryzyko cen towarów. Ekspozycja Spółki na ryzyko towarowe powstaje przede wszystkim w wyniku zakupu nasion rzepaku w okresie zbiorów, który przypada na miesiące lipiec oraz sierpień. Spółka w tym czasie skupuje ok. 60-70% całego rocznego zapotrzebowania na nasiona rzepaku. Nasiona rzepaku są kupowane po cenach bazujących na aktualnych kwotowaniach tego towaru, ustalanych zgodnie z regulacjami MATIF. W związku z sezonowością procesu zakupu nasion rzepaku, największy poziom zapasu utrzymywany jest w okresie lipiec – sierpień, a następnie zapas systematycznie spada wraz z wykorzystaniem tego surowca do produkcji oleju rzepakowego oraz śrutu rzepakowej, jako produktu ubocznego. Od momentu zakupu towaru Spółka narażona jest na ryzyko zmiany wartości zapasów w wyniku zmian rynkowych cen nasion rzepaku. Pozostałe zapotrzebowanie na nasiona pokrywane jest przez zakupy, zawierane w ciągu całego roku, w terminach uwzględniających zapotrzebowania na ten surowiec i bieżącą sytuację rynkową. Zawierane umowy to zarówno kontrakty z dostawą natychmiastową, jak i terminową (dostawa za kilka miesięcy od momentu podpisania kontraktu lub rozłożona na kilka miesięcy wprzód). Ceny w kontraktach zakupu są stałe i ustalone w walucie EUR na podstawie notowań z rynku MATIF. Ryzyko towarowe Spółki ustaje w momencie zawarcia transakcji sprzedaży produktów przerobu nasion rzepaku (olej rzepakowy i śruta) po stałej cenie, zapewniającą określoną marżę operacyjną.

W 2016 roku Spółka zawierała umowy z dostawcami nasion rzepaku, które miały charakter towarowych instrumentów pochodnych. Zawierane umowy to kontrakty z dostawą terminową, w których w dniu zawarcia kontraktu ustalana jest cena wstępna na podstawie notowań z rynku MATIF. Dostawcy rzepaku mają określony czas, aby ustalić ostateczną cenę, która również jest ustalana na podstawie notowań z rynku MATIF.

W celu zabezpieczenia ryzyka cenowego Spółka zawiera kontrakty zabezpieczające typu futures, w momencie gdy Spółka sprzeda wyroby gotowe wyprodukowane z nasion rzepaku (kontrakty z ceną wstępną). Celem Spółki w zakresie zarządzania ryzykiem towarowym jest ograniczenie zmienności marży operacyjnej i zwiększenie prawdopodobieństwa jej wygenerowania poprzez zmniejszanie wpływu na wynik zmian cen towarów oraz utrzymanie ekspozycji towarowej w limitach określonych przez Grupę Bunge. Spółka w realizacji swoich celów nadrzędnych stara się unikać nadmiernego ryzyka związanego ze zmianą wartości rynkowej zapasów nasion rzepaku. Powyższe zmiany wynikają z wahań cen towarów kwotowanych na rynkach towarowych. Fluktuacja cen w okresie od zakupu nasion do momentu sprzedaży produktów skutkuje z kolei zmiennością wielkości marży możliwej do zrealizowania przez Spółkę. Celem Spółki jest więc utrzymanie wartości zgromadzonych zapasów na poziomie odpowiadającym aktualnym, na określony moment w przyszłości, cenom rynkowym i tym samym ograniczenie wpływu ryzyka ich zmiany na generowane wyniki finansowe.

Spółka aktywnie zarządza ryzykiem cen towarów wpływającym na wartość rynkową zapasu nasion rzepaku, a w konsekwencji na realizowaną przez Spółkę marżę operacyjną. W tym celu Spółka stosuje techniki ograniczania ryzyka oparte o hedging naturalny oraz instrumenty pochodne. W przypadku zabezpieczenia zapasów nasion rzepaku, Spółka stara się dostosowywać profil ryzyka wynikający z tej ekspozycji w sposób gwarantujący osiągnięcie efektu kompensaty ceny zakupu tych towarów w odniesieniu do aktualnej ich ceny rynkowej w przyszłości. W przypadku zakupu towaru po stałej cenie strategia zabezpieczająca polega więc na zawarciu transakcji pochodnej, w której dokonuje się sprzedaży tego wolumenu po ustalonej stałej cenie i jej odkupieniu po cenie, jaka będzie obowiązywać w określonym momencie w przyszłości. Nie oznacza to jednak, że Spółka uzyska w kontrakcie pochodnym taką samą cenę stałą, jak przy zakupie pozycji fizycznej. Wynika to m.in. z innych, aktualnych na moment zawierania transakcji zabezpieczającej, warunków rynkowych, w tym również bieżącej struktury cen terminowych. Efektem tej transakcji ma być bowiem dostosowanie ceny zakupu zapasu w możliwie dużym stopniu do ceny rynkowej, jaka będzie się kształtować na rynku w określonym czasie w przyszłości. Transakcje zabezpieczające mogą być zawierane przed fizycznym przyjęciem towaru na zapas, jeżeli Spółka ma podpisaną umowę zakupu nasion rzepaku, w której ustalona jest stała cena zakupu, ilość zakupionych nasion, termin dostawy oraz dodatkowe zapisy, zobowiązujące ją do wywiązania się z umownych postanowień. W powyższym przypadku może ona stanowić, tzw. uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie (firm commitment). Również w takiej sytuacji Spółka stosuje strategie złożone z instrumentów pochodnych w celu ograniczenia zmienności przyszłej marży. Powyższe działania, w ocenie Spółki, prowadzą do osiągnięcia wysokiej kompensaty pomiędzy zmianą wartości pozycji zabezpieczanej (zapas nasion rzepaku lub firm commitment) oraz instrumentu zabezpieczającego. Stosowane zabezpieczenie przekłada się na dopasowanie wartości zapasu, nabytego po ustalonej wcześniej cenie stałej, do cen rynkowych. Spółka nie zawiera transakcji o charakterze spekulacyjnym. W związku z powyższym, w celu ograniczenia niedopasowania, przekładającego się na zmienność prezentowanych wyników księgowych, Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń opisanych powyżej instrumentów pochodnych (zwanymi dalej towarowymi instrumentami pochodnymi), wyznaczonych na zabezpieczenie wartości godziwej nasion rzepaku, które są źródłem ryzyka towarowego. Zabezpieczenie wartości godziwej jest to ograniczenie zagrożenia wpływu na wynik finansowy zmian wartości godziwej ujętego w bilansie składnika aktywów lub zobowiązań wynikających z określonego ryzyka lub uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań.

W 2016 roku towarowe instrumenty pochodne Spółka zawierała z Bunge Handelsgesellschaft mbH lub na swój rachunek oraz za pośrednictwem brokera JP Morgan Securities LCC, na giełdzie towarowej Euronext. Wobec powyższego w ocenie Spółki, szacowane ryzyko kredytowe, na które narażona jest Spółka, jest nieznaczące.

Zgodnie z 3-poziomą hierarchią wartości godziwej, opartej na istotności danych wejściowych do jej wyceny, Spółka klasyfikuje wycenę wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych do:

- Poziomu 2 – kontrakty zawierane z Bunge Handelsgesellschaft,
- Poziomu 1 – kontrakty towarowe zawierane na giełdzie towarowej Euronext, kontrakty towarowe z dostawcami rzepaku

Do pomiaru wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych wykorzystywane są następujące dane wejściowe:

1. ceny terminowe na giełdzie towarowej MATIF Rapeseed
2. ceny terminowe na rynku pozagiełdowym (OTC):
  - a. FOB Lower Rhine,
  - b. FOB Dutch Mill
  - c. FOB 6-Ports, oraz
  - d. MATIF

Spółka nie dokonała w 2016 roku zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych.

Wartość godziwa towarowych instrumentów finansowych ustalana jest na koniec każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy) na bazie różnic cen terminowych z dnia zawarcia kontraktu i z końca miesiąca, z uwzględnieniem dat zapadalności kontraktów.

Wartość godziwa sklasyfikowanych towarowych instrumentów pochodnych jest następująca:

Kategoria	Na dzień 31.12.2016r.		Na dzień 31.12.2015r.	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	(18.386)	-	(6.804)
Hedge accounting	6.982	-	(318)	-

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej towarowych instrumentów pochodnych ujęte w wyniku finansowym

	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016	Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Odroczone zyski	8 287	609
Odroczone straty	(19 691)	(7 731)
	(11 404)	(7 122)
Zrealizowane zyski	27 064	16 859
Zrealizowane straty	(21 172)	(12 061)
	5 892	4 798

Pozycje zrealizowanych zysków/strat w okresie 2016 roku zawierają stratę w wysokości 3.390 tys. PLN, zaprezentowany w nocie nr 9 jako rozliczone zyski/straty na towarowych instrumentach pochodnych zabezpieczających niezrealizowane pozycje zabezpieczane (w okresie 2015 roku: zysk 145 tys. PLN).

Wartość godziwa towarowych instrumentów pochodnych na dzień bilansowy

	<i>Koniec okresu 31/12/2016 PLN'000</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015 PLN'000</i>
Instrumenty ujęte w rachunkowości zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	7 026	454
Zobowiązania finansowe	(44)	(772)
	6 982	(318)
Instrumenty poza rachunkowością zabezpieczeń		
Aktywa finansowe	1 261	155
Zobowiązania finansowe	(19 647)	(6 959)
	(18 386)	(6 804)
	(11 404)	(7 122)

Zyski/straty z tytułu wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanych ujęte jako korekta wartości zapasów

	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2016 PLN'000</i>	<i>Za okres 12 miesięcy zakończony 31/12/2015 PLN'000</i>
Odroczone zyski	3 894	2 920
Odroczone straty	(800)	(3 431)
	3 094	(511)

Terminy realizacji towarowych instrumentów pochodnych w ujęciu kwartalnym (sprzedaż) / zakup

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>			<i>Wartość godziwa PLN'000</i>
	<i>USD'000</i>	<i>Wartość nominalna EUR'000</i>	<i>PLN'000</i>	
Instrumenty ujęte w rachunkowości Zabezpieczeń				
kontrakty futures - II kw. 2017	-	27 876	122 833	6 448
kontrakty futures - III kw. 2017	-	(4 627)	(20 389)	534
	-	23 249	102 444	6 982
Instrumenty poza rachunkowością Zabezpieczeń				
kontrakty futures - I kw. 2017	1 234	(3 218)	(9 023)	(16 921)
kontrakty futures - II kw. 2017	1 234	(10 632)	(41 690)	(1 442)
kontrakty futures - III kw. 2017	-	(11 367)	(50 085)	(231)
kontrakty futures - IV kw. 2017	-	(3 906)	(17 213)	191
kontrakty futures - I kw. 2018	-	(239)	(1 055)	17
	2 468	(29 362)	(119 066)	(18 386)
WARTOŚĆ NETTO	2 468	(6 113)	(16 622)	(11 404)

Koniec okresu 31/12/2015

	Wartość nominalna		Wartość godziwa
	EUR'000	PLN'000	PLN'000
Instrumenty ujęte w rachunkowości Zabezpieczeń			
kontrakty futures - I kw. 2016	16 317	69 573	(203)
kontrakty futures - II kw. 2016	27 273	116 291	(118)
kontrakty futures - III kw. 2016	764	3 258	3
	44 354	189 122	(318)
Instrumenty poza rachunkowością Zabezpieczeń			
kontrakty futures - I kw. 2016	(9 849)	(41 995)	(2 508)
kontrakty futures - II kw. 2016	(14 233)	(60 687)	(3 141)
kontrakty futures - III kw. 2016	(3 650)	(15 564)	(1 140)
kontrakty futures - IV kw. 2016	399	1 701	(68)
kontrakty futures - I kw. 2017	(163)	(697)	40
kontrakty futures - II kw. 2017	(55)	(232)	13
	(27 551)	(117 474)	(6 804)
WARTOŚĆ NETTO	16 803	71 648	(7 122)

Kontrakty zabezpieczające wg rodzajów sprzedawanych towarów:

	Tys. Ton
Zakup netto nasion rzepaku	60,2
Sprzedaż netto oleju rzepakowego	32,7
Sprzedaż netto śrutu rzepakowej	16,5
Zakup netto oleju słonecznikowego	3,0

36. CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ SPÓŁKI

A. Czynniki ryzyka związane z działalnością produkcyjną i handlową

Ryzyko związane z podażą i ceną nasion rzepaku

Spółka nabywa rocznie około 25-30% krajowych zbiorów nasion rzepaku, który jest podstawowym surowcem do produkcji. Zgodnie z systemem rozliczeń, przy ustalaniu ceny skupu rzepaku oferowanej polskim producentom konieczne jest uwzględnienie światowych cen rzepaku oraz innych nasion roślin oleistych i olejów roślinnych. Surowce te notowane są na międzynarodowych giełdach towarowych.

Przepisy prawne na szczeblu ogólnoeuropejskim, jak i polskim, nakazujące wypełnienie wymogów dotyczących stopniowego wzrostu wykorzystania biopaliw w ogólnym bilansie paliw energetycznych, skutkują zwiększonym popytem na rzepak w kraju i za granicą. Mając na uwadze fakt ograniczonej arealem powierzchni zasiewów, zwiększony popyt może doprowadzić do zwiększonej presji cenowej na nasiona rzepaku, co może mieć wpływ na przyszły wynik finansowy Spółki.

W celu zabezpieczenia przed nieprzewidywalnymi zmianami cen nasion rzepaku Spółka stara się prowadzić politykę dywersyfikacji dostaw, w wyniku której rzepak może być dostarczany również z zagranicy, w tym przede wszystkim z terenów Czech i Litwy. Nie ma jednakże pewności, że wspomniane działania pozwolą na całkowite wyeliminowanie ryzyka wzrostu cen rzepaku, będącego najważniejszym surowcem wykorzystywanym przez Spółkę w produkcji.

Spółka przeprowadziła analizę wrażliwości towarowych instrumentów pochodnych, zarówno tych zakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń, jak i tych poza rachunkowością zabezpieczeń. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zysk netto Spółki byłby niższy/wyższy o 517 tys. PLN, w rezultacie spadku/wzrostu cen towarów o 10%, przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie.

Ryzyka związane z sytuacjami nadzwyczajnymi

Z uwagi na fakt, iż podstawą działalności Spółki jest przetwórstwo płodów rolnych, naturalnym elementem ryzyka dla jego działalności jest ewentualny okresowy brak dostępności surowca w związku z wymarzeniem, suszą, ulewami lub gradobiciem. Ponadto żaden z zakładów produkcyjnych Spółki nie dysponuje dostateczną nadwyżką zdolności produkcyjnych dla podtrzymania ciągłości produkcji i zapewnienia odpowiednich stanów magazynowych produktów gotowych w przypadku jakichkolwiek nieprzewidywalnych zdarzeń będących poza kontrolą Spółki.

Tym niemniej, w celu ograniczenia potencjalnych skutków wystąpienia tego typu zdarzeń, Spółka czyni starania w kwestii ich zapobiegania lub dostatecznie wczesnej identyfikacji. Dla przykładu, w celu możliwie szybkiego rozpoznania niższych niż przewidywano zbiorów rzepaku, pracownicy służb agrotechnicznych Spółki monitorują na bieżąco u producentów, z którymi zawarto umowy kontraktacyjne na dostawę surowca, stan plantacji rzepaku w trakcie jego wegetacji oraz tuż przed zbiorami.

Ryzyko związane z finansowaniem skupu nasion rzepaku

Elementem charakterystycznym polskiego rynku zakupu rzepaku jest jego krótki czasokres realizacji. Zakup nasion odbywa się w znacznej części w okresie zbiorów lub tuż po nich (lipiec, sierpień). Fakt ten sprawia, iż w tym okresie istnieje potrzeba zabezpieczenia odpowiednio wysokiego poziomu finansowania dla sprawnego przeprowadzenia skupu.

W chwili obecnej Spółka korzysta z wyłącznie z pożyczek, w ramach wielostronnej umowy podmiotów z grupy Bunge. Rodzi to ryzyko związane z potencjalnymi zmianami umowy pożyczki, w ramach polityki wzajemnego kredytowania podmiotów z Grupy Bunge, co oznacza, że wszelkie tego typu zmiany mogą negatywnie wpłynąć na działalność i wynik finansowy Spółki.

Ryzyko związane z pozyskiwaniem pozostałych surowców.

Oleje pochodzenia tropikalnego są drugim po rzepaku ważnym surowcem wykorzystywanym w produkcji przez Spółkę. W bieżącym roku Spółka zaopatrywała się w oleje rafinowane pochodzenia tropikalnego głównie w Niemczech oraz Holandii. Spółka, w celu uniknięcia krótkoterminowych wahań cenowych oraz ryzyka braku dostępności surowca, zawiera kontrakty z dostawcami na określony termin dostawy, zapewniając sobie dostawy na dłuższy okres (zwykle 2-9 miesięcy). O ile ryzyko zachwiania ciągłości dostaw jest bardzo ograniczone ze względu na zapisy kontraktowe, o tyle Spółka nie jest w stanie zagwarantować, że prowadzona polityka zakupowa wyeliminuje całkowicie ryzyko zmian cen surowca, co w konsekwencji może mieć negatywny wpływ na jej działalność i wyniki finansowe.

Ryzyko związane z globalnym oraz spekulacyjnym charakterem rynków surowcowych

Od wielu lat Spółka identyfikuje wysokie ryzyko związane ze spekulacjami na rynkach surowcowych, które prowadzą do coraz większych i częstszych wahań cen surowców. Jedną z przyczyn takiego zjawiska jest rosnąca w skali globalnej pozycja surowcowych funduszy inwestycyjnych, w tym funduszy inwestujących w zboża, oleje roślinne i nasiona oleiste, w ogólnych obrotach głównych światowych giełd towarowych. Z uwagi na to, że w większości umów handlowych cena za skupowany rzepak oparta jest o bieżące notowania na giełdzie MATIF, znaczne wahania cen surowca na giełdach towarowych zaburzają rzeczywisty obraz sytuacji popytowo-podażowej na surowcowych, co w konsekwencji może prowadzić do podejmowania przez Spółkę błędnych decyzji biznesowych.

Globalizacja rynków surowcowych powoduje iż ceny różnych surowców (również tych, które nie są przedmiotem obrotu Spółki), wywierają coraz większy wpływ na ceny nasion rzepaku notowanych na giełdzie MATIF, co również może powodować podejmowanie błędnych decyzji zakupowo-sprzedawczych oraz zakresu zarządzania ryzykiem towarowym.

Ryzyko związane z kadrą menedżerską i kluczowymi pracownikami

Ze względu na zaawansowany technicznie proces produkcji, skalę i wysoce konkurencyjną naturę rynków działania Spółki, dla jego prawidłowego funkcjonowania niezbędną jest wysoko wykwalifikowana kadra menedżerska oraz doświadczony personel techniczny. Nie można wykluczyć sytuacji, w której część kluczowych kadr przejdzie do podmiotów konkurencyjnych, co w efekcie mogłoby prowadzić do pogorszenia wyników finansowych. Spółka dostrzega to ryzyko i podejmuje działania zapobiegawcze, w szczególności poprzez utworzenie systemu planowania rezerw kadrowych dla stanowisk wyższego szczebla kierowniczego. System ten opiera się na corocznej ocenie osiągnięć i potencjału poszczególnych wybranych pracowników i delegowaniu ich na tej podstawie do uczestnictwa w programach szkoleniowych. Opisany system ma na celu zapewnienie możliwości zastępowania pracowników wyższego szczebla kierowniczego w ramach własnych zasobów kadrowych. Ponadto Spółka prowadzi politykę różnicowania poziomów wynagrodzeń w zależności od specyfiki rynku pracy, co pozwala zminimalizować ryzyko odpływu kadr średniego i wyższego szczebla oraz tworzy atrakcyjne programy rozwoju zawodowego w ramach globalnej organizacji Bunge.

Ryzyko dotyczące wzrostu cen energii

Malejące światowe zasoby surowców energetycznych oraz rosnący na nie popyt negatywnie wpływają na sytuację gospodarczą i geopolityczną w wielu regionach świata. Ograniczona dostępność do paliw kopalnianych oraz złóż gazu staje się coraz częściej podstawą konfliktów politycznych i militarnych. Alternatywą dla kurczących się zasobów kopalnianych stają się takie odnawialne źródła energii jak energia słoneczna, wietrzna oraz energia termalna ziemi. Jednakże, ze względu na koszt inwestycji, ich udział w bilansie energetycznym – pomimo wzrostu – jest nadal marginalny.

Gwałtowne wzrosty cen ropy powodują znaczne wzrosty cen pozostałych nośników energii, w tym w szczególności gazu ziemnego i oleju opałowego, które na co dzień wykorzystywane są przez Spółkę do produkcji pary technologicznej dla zasilania procesów produkcyjnych.

W celu minimalizacji wspomnianego ryzyka Spółka realizuje na bieżąco (poprzez działania techniczne i organizacyjne) zadania mające na celu z jednej strony zmniejszenie kosztów produkcji energii, z drugiej ograniczenie jej jednostkowego wykorzystania na każdą tonę wytworzonego produktu finalnego.

Jednakże, dalszy wzrost cen surowców energetycznych, w szczególności gazu ziemnego i węgla kamiennego, a co za tym idzie wzrost cen energii może mieć negatywny wpływ na przyszłe wyniki finansowe Spółki.

Ryzyko związane z ochroną środowiska

Działalność Spółki może oddziaływać negatywnie na środowisko, mimo iż jest ona prowadzona na podstawie pozwoleń wymaganych przez przepisy prawa. Nie można jednak wykluczyć, że normy ochrony środowiska, w szczególności warunki eksploatacji instalacji ustalone w odpowiednim pozwoleniu zintegrowanym, zostaną naruszone przez działalność zakładów Spółki. Ewentualne przekroczenia mogą stanowić podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Spółki za szkody w środowisku, a ponadto, w określonych okolicznościach, podstawę do wydania przez właściwego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska decyzji o wstrzymaniu użytkowania instalacji powodującej naruszenie.

Spółka prowadzi szeroko zakrojone działania zmierzające do ograniczenia wpływu jej działalności na środowisko. Nie można jednak wykluczyć, że podjęte działania okażą się niewystarczające dla całkowitego wyeliminowania ryzyka przekroczenia norm ochrony środowiska przez działalność zakładów Spółki.

B. Czynniki ryzyka związane z otoczeniem, w jakim Spółka prowadzi działalność

Ryzyko związane z ogólną sytuacją makroekonomiczną

Czynnikami mogącym mieć wpływ na działalność Spółki jest uzależnienie warunków funkcjonowania Spółki od sytuacji gospodarczej w kraju i na świecie. Najważniejszymi elementami niezależnymi od Spółki związanymi z ogólną sytuacją makroekonomiczną są m.in.: wahania poziomu PKB, inflacja, wzrost stóp procentowych, migracje ekonomiczne Polaków związane z nowymi rynkami pracy oraz ogólny stan polskiej gospodarki. Niesprzyjające zmiany wskaźników makroekonomicznych oraz nie do końca przewidywalne tendencje gospodarczego rozwoju Polski mogą mieć negatywny wpływ na poziom przyszłych przychodów oraz zysków Spółki.

Czynnik ten zyskuje na znaczeniu z uwagi na trwające wahania na światowym rynku finansowym. Mogą one spowodować trudności w dostępie do finansowania działalności Spółki za pomocą kredytu bankowego oraz podwyższyć koszty kredytu. W efekcie Spółka może mieć trudności w sfinansowaniu skupu rzepaku w planowanej wielkości, co z kolei może niekorzystnie wpłynąć na jego wyniki finansowe.

Ryzyko związane z konkurencją

Rynek skupu i przetwórstwa nasion rzepaku w roku 2016 pozostawał wysoce konkurencyjnym, głównie ze względu na niewspółmiernie wysokie moce przerobowe zakładów przetwórczych, zarówno w Polsce, jak i krajach sąsiadujących, w stosunku do wysokości produkcji rzepaku w regionie. Taka sytuacja rynkowa ma niewątpliwie negatywny wpływ na możliwe do uzyskania marże na tłoczeniu nasion. Działania konkurencji głównie z krajów ościennych na polskim rynku rzepaku, Spółka równoważyła wyższą ceną oraz zakupem nasion z importu.

Ryzyko związane z malejącym rynkiem tłuszczów roślinnych

Po okresie spadku na rynku krajowym wielkości spożycia tłuszczów roślinnych przeznaczonych dla konsumentów, w ostatnich latach nastąpiła stabilizacja spożycia tych produktów. W zakresie oleju rzepakowego spożycie wynosi około 5 kg na osobę, co plasuje Polskę na średnim poziomie europejskim. Spółka prowadzi kampanię edukacyjną dotyczącą zmiany percepcji oleju rzepakowego wśród konsumentów w celu polepszenia jego wizerunku i poinformowaniu o wartościach żywieniowych i zdrowotnych tego oleju. W perspektywie następnych 3-5 lat Spółka nie przewiduje poważnych zmian na rynku olejów butelkowanych.

W zakresie margaryn i miksów rynek wykazuje tendencję spadku poziom spożycia. W 2016 roku spadek ten szacowany był na ok. 7%, w stosunku do roku ubiegłego. Mniejsza konsumpcja margaryn i miksów jest skutkiem zauważalnych trendów konsumenckich, przejawiających się w preferowaniu masła, które postrzegane jest jako bardziej naturalny i mniej przetworzony produkt. Trend ten potęgowany jest silną promocją masła, jego funkcjonalnością oraz konkurencyjnością cenową. Spółka przewiduje spowolnienie spadku konsumpcji margaryn w następnych miesiącach, a następnie ustabilizowanie się konsumpcji lub nawet powolny wzrost.

Ryzyko związane ze zmiennością przepisów prawa i ich interpretacji

Charakteryzujące polski system prawny częste zmiany przepisów mogą rodzić dla Spółki potencjalne ryzyko, iż prognozy w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej staną się nieaktualne, a jego kondycja finansowa ulegnie pogorszeniu. Regulacjami tymi są, w szczególności, przepisy prawa handlowego, przepisy podatkowe, przepisy regulujące działalność gospodarczą – w tym związane z ochroną środowiska, przepisy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych czy prawa z zakresu papierów wartościowych. Ryzyko takie stwarzają także dokonywane przez sądy i inne organy interpretacje dotyczące zastosowania przepisów, które są często niejednoznaczne i rozbieżne. Przepisy prawa polskiego podlegają dodatkowo ciągłym zmianom związanym z harmonizacją prawa polskiego z prawem europejskim.

Zmiany te mogą ponadto implikować problemy wynikające z niejednolitego stosowania i wykładni prawa, która obecnie jest dokonywana nie tylko przez krajowe sądy i organy administracji publicznej, ale także przez sądy wspólnotowe.

W praktyce sądy polskie rzadko stosują ustawodawstwo wspólnotowe. Mimo iż z formalnego punktu widzenia orzeczenia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości są wiążące tylko dla stron postępowania i nie mają mocy precedensu, orzecznictwo sądów polskich powinno jednak pozostawać w zgodności z orzecznictwem wspólnotowym. Orzeczenia Trybunału traktowane są jako istotne źródło prawa, szczególnie w sytuacjach, gdy przepisy traktatowe, rozporządzenia bądź decyzje nie dają się jednoznacznie interpretować. W niektórych przypadkach może prowadzić to do wzruszenia orzeczenia sądu polskiego jako wydanego na podstawie przepisu sprzecznego z prawem unijnym.

Z powyższych powodów system prawa polskiego cechuje brak spójności, jednolitości i stabilności, co w sposób istotny ogranicza przewidywalność i zdolność planowania w zakresie podejmowanych przez Zarząd Spółki decyzji gospodarczych i biznesowych. Może to mieć istotny wpływ na otoczenie prawne działalności Spółki i na jego wyniki finansowe, powodując z jednej strony zwiększenie kosztów działalności Spółki, a z drugiej opóźniając osiągnięcie przychodów w danych grupach produktowych lub znacznie je ograniczając.

Ryzyko związane z polityką podatkową

Polski system podatkowy charakteryzuje się częstymi zmianami składających się na jego kształt przepisów, które nie zostały sformułowane w sposób dostatecznie precyzyjny i brak jest ich jednoznacznej wykładni. W szczególności, przyjęcie przez organy podatkowe interpretacji przepisów podatkowych odmiennej od będącej podstawą wyliczenia zobowiązania podatkowego przez Spółkę, może mieć istotny negatywny wpływ na jej działalność, sytuację finansową, wyniki oraz perspektywy rozwoju.

Jednocześnie, interpretacje przepisów podatkowych ulegają częstym zmianom, a zarówno praktyka organów skarbowych, jak i orzecznictwo sądowe w sferze opodatkowania, nie są jednolite. Powoduje to, że w przypadku polskiej spółki zachodzi większe ryzyko prowadzenia działalności niż w przypadku spółki działającej w bardziej stabilnych systemach podatkowych.

Na działalność Spółki negatywny wpływ może mieć również wysoki stopień sformalizowania regulacji podatkowych w zakresie przedmiotu działalności Spółki oraz rygorystyczne i często niejasne przepisy, które wprowadzają niepewność w zakresie efektów podatkowych podejmowanych decyzji gospodarczych i obniżają sprawność działania, co może prowadzić do utraty konkurencyjności.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko niedopełnienia przez kontrahenta zobowiązań wobec Spółki, co może narazić Spółkę na straty finansowe. W celu zabezpieczenia się przed tym ryzykiem Spółka ubezpiecza swoje wierzytelności. Ubezpieczeniu podlega prawie cała wartość udzielonego kredytu kupieckiego, z wyjątkiem sytuacji gdy na pokrycie wierzytelności Spółka posiada zabezpieczenia majątkowe. W przypadku, gdy ubezpieczyciel odmówi ubezpieczenia wierzytelności od określonego kontrahenta, wówczas Spółka wymaga dokonania przedpłaty. Wysokość należności jest na bieżąco monitorowana, a realizacja zamówień do klienta odbywa się tylko w ramach przyznaných limitów kredytowych oraz pod warunkiem braku należności przeterminowanych. W przypadku wystąpienia należności przeterminowanych następuje, zgodnie z obowiązującymi wewnętrznymi procedurami, wstrzymanie sprzedaży i uruchamiana jest windykacja należności. Proces windykacji należności jest wspomagany przez wyspecjalizowane w tym zakresie instytucje.

W ocenie zarządu w Spółce nie występuje istotne ryzyko kredytowe

Wartości bilansowe aktywów finansowych netto reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową, która na dzień bilansowy wyniosła:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	22 037	7 807
Instrumenty pochodne wyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń	42	2 480
Środki pieniężne	161 370	255 842
Pożyczki i należności	102 326	109 590
	285 775	375 719

Znaczną część kontraktów, stanowiących instrumenty pochodne, Spółka zawiera z podmiotami z Grupy Bunge, w związku z czym ryzyko kredytowe związane z tymi aktywami finansowymi Spółka ocenia jako bardzo niskie.

Stopień koncentracji ryzyka kredytowego z tytułu 5 największych należności od klientów przedstawia się następująco:

	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Należności z tytułu dostaw i usług	96 207	93 329
Należności od 5 największych klientów	34 613	33 548
Stopień koncentracji ryzyka kredytowego	36%	36%

W ocenie zarządu w Spółce nie występuje istotny stopień koncentracji a ryzyka kredytowego.

Ryzyko kredytowe – analiza wiekowania.

Klasyfikacja należności handlowych według długości przeterminowania przedstawia się następująco::

	Wartość brutto		Utrata wartości	
	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2016</i>	<i>Koniec okresu 31/12/2015</i>
	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>	<i>PLN'000</i>
Bez przeterminowania	73 400	70 664	-	-
Przeterminowane 1-30 dni	21 007	19 608	6	760
Przeterminowane 31-120 dni	4 762	2 808	3 209	152
Przeterminowane 120-360 dni	349	3 390	107	2 833
Przeterminowane powyżej roku	325	1 270	314	666
	99 843	97 740	3 636	4 411

Ryzyko utraty płynności

Ostrożne zarządzanie ryzykiem utraty płynności zakłada utrzymywanie odpowiedniego poziomu środków pieniężnych, dostępność finansowania dzięki wystarczającej kwocie pozyskanych instrumentów kredytowych oraz zdolność do zamykania pozycji rynkowych. Spółka uważa, że obecny stan środków pieniężnych, dostępność finansowania, oraz środki wygenerowane z działalności operacyjnej będą wystarczające na sfinansowanie bieżących potrzeb Spółki. Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka dysponowała środkami pieniężnymi w wysokości 161.370 tys. PLN.

Spółka nie ma problemów z dostępnością finansowania bieżącej działalności dzięki otrzymanej, w dniu 7 lipca 2014 roku, odnawialnej pożyczce krótkoterminowej z Bunge Finance B.V. (podmiot powiązany w ramach grupy BUNGE) o wartości do 350 mln USD. Szczegółowy opis zawartej umowy pożyczki krótkoterminowej zawarty został w nocie nr 27 "Kredyty i pożyczki".

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku, Spółka wykazała zadłużenie z tytułu pożyczki zaciągniętej od podmiotu zależnego ZTK Property Management sp. z o.o., której wartość wraz z należnymi odsetkami wyniosła 8.022 tys. PLN.

Umowne terminy wymagalności dla zobowiązań finansowych wg stanu na 31 grudnia 2016 roku

Zobowiązania finansowe	umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego					Wartość bilansowa
	do 3 m-y	3-12 m-y	1-3 lat	3-5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług	279 166	-	-	-	-	279 166
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	8 022	-	-	-	-	8 022
Pochodne instrumenty walutowe	5 784	3 699	1	-	-	9 484
Pochodne instrumenty towarowe	703	18 988	-	-	-	19 691
Pozostałe zobowiązania finansowe	4 361	-	-	-	-	4 361
	290 014	30 709	1	-	-	320 724

Umowne terminy wymagalności dla zobowiązań finansowych wg stanu na 31 grudnia 2015 roku

Zobowiązania finansowe	umowne terminy wymagalności do końca okresu sprawozdawczego					Wartość bilansowa
	do 3 m-cy	3-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług	113 474	-	-	-	-	113 474
Kredyty i pożyczki zaciągnięte	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty walutowe	9 036	2 891	126	-	-	12 053
Pochodne instrumenty towarowe	2 944	4 787	-	-	-	7 731
Pozostałe zobowiązania finansowe	1 092	-	-	-	-	1 092
	126 546	7 678	126	-	-	134 350

Ryzyko utraty płynności – analiza wiekowania.

Klasyfikacja zobowiązań handlowych według długości przeterminowania przedstawia się następująco:

	Wartość brutto	
	Koniec okresu 31/12/2016	Koniec okresu 31/12/2015
	PLN'000	PLN'000
Bez przeterminowania	194 118	103 103
Przeterminowane 1-30 dni	84 454	8 473
Przeterminowane 31-120 dni	406	792
Przeterminowane 120-360 dni	-	1 106
Przeterminowane powyżej roku	188	-
	279 166	113 474

Ryzyko walutowe

Spółka istotną część obrotów realizuje z podmiotami zagranicznymi lub w ramach kontraktów opartych na kursach surowców notowanych na giełdach zagranicznych. Obroty te są głównym czynnikiem powodującym narażenie na ryzyko kursowe. Spółka na bieżąco analizuje ryzyko kursowe poprzez identyfikację wszystkich pozycji w aktywach i pasywach, oraz pozycji pozabilansowych, denominowanych w walutach obcych. W celu zminimalizowania ryzyka kursowego Spółka korzysta z transakcji na rynku walutowym (kontrakty typu FORWARD). Zgodnie z przyjętą polityką wewnętrzną Spółka nie powinna mieć niezabezpieczonej pozycji walutowej powyżej uprzednio przyjętego progu istotności.

Zarówno należności jak i zobowiązania z tytułu dostaw wyrażone są w walutach obcych, tj. w euro i w dolarach USA, w funtach brytyjskich i koronach czeskich.

Struktura walutowa należności i zobowiązań z tytułu dostaw na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

	PLN (PLN'000)	EUR (EUR'000)	USD (USD'000)	GBP (GBP'000)	CZ (PLN'000)	Razem (PLN'000)
Należności z tytułu dostaw	61 610	31 071	3 526	-	-	96 207
Zobowiązania z tytułu dostaw	214 257	62 170	2 718	13	8	279 166

Struktura walutowa należności i zobowiązań z tytułu dostaw na dzień 31 grudnia 2015 roku

	PLN (PLN'000)	EUR (EUR'000)	USD (USD'000)	GBP (GBP'000)	CZ (PLN'000)	Razem (PLN'000)
Należności z tytułu dostaw	67 109	24 149	2 070	1	-	93 329
Zobowiązania z tytułu dostaw	78 330	27 181	7 938	-	25	113 474

Spółka przeprowadziła analizę wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w walutach obcych w celu zbadania jaki miałyby wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki zmiany kursów walut obcych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zysk netto Spółki byłby niższy/wyższy o 3.972 tys. PLN, gdyby waluta funkcjonalna jaką jest dla Spółki PLN osłabiła/wzmocniła się o 10% w stosunku do walut obcych (USD, EUR, GBP, CZ), przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie. Pozostałe składniki kapitału własnego byłyby wyższe/niższe o 122 tys. PLN w rezultacie spadku/wzrostu wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych, gdyby waluta PLN osłabiła/wzmocniła się o 10% w stosunku do walut obcych (USD, EUR, GBP).

Szczegółowe dane liczbowe z przeprowadzonej analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki na zmienność kursów walut obcych przedstawia poniższa tabela pt. „Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki”.

Ryzyko stóp procentowych

Specyfiką działalności Spółki jest potrzeba finansowania skupu nasion rzepaku w oparciu o zewnętrzne źródła finansowania. Oznacza to konieczność zaciągnięcia znacznych kwot kredytów/pożyczek w okresie kampanii skupowej.

Oprocentowanie kredytów/pożyczek jest oparte o bieżące stopy rynkowe (m.in. WIBOR). Ewentualny wzrost stóp procentowych spowoduje wyższe koszty finansowe, co może wpłynąć w sposób negatywny na osiągnięte przez Spółkę wyniki finansowe.

Z przeprowadzonej analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki narażonych na ryzyko stóp procentowych wynika, iż na dzień 31 grudnia 2016 roku zysk netto Spółki byłby niższy/wyższy o 105 tys. PLN, gdyby rynkowe stopy procentowe w PLN były o 25 punktów bazowych wyższe/niższe, a rynkowe stopy procentowe w USD i EUR były o 60 punktów bazowych wyższe/niższe, przy wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie. Byłoby to głównie rezultatem wyższych/niższych kosztów z tytułu odsetek od kredytów wyrażonych w PLN o zmiennym oprocentowaniu.

Poniższa tabela przedstawia wyniki analizy wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki istniejących w bilansie na dzień 31 grudnia 2016 roku.

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki na dzień 31.12.2016 roku (PLN'000):

	Ryzyko stóp procentowych			Ryzyko walutowe			Ryzyko cenowe			
	Wpływ na zysk +25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD, EUR i GBP	Zmiany w kapitale PLN'000	Wpływ na zysk -25 pb SP w PLN 60 pb SP w USD, EUR i GBP	Zmiany w kapitale PLN'000	Wpływ na zysk +10%	Zmiany w kapitale PLN'000	Wpływ na zysk +10%	Zmiany w zapasach PLN'000	Wpływ na zysk -10%	Zmiany w zapasach PLN'000
Wartość bilansowa										
Aktywa finansowe										
Srodki pieniężne i ich ekwiwalenty	481	-	(481)	-	2 202	(2 202)	-	-	-	-
Należności handlowe	362	-	(362)	-	3 460	(3 460)	-	-	-	-
Udzielone pożyczki	0	-	(0)	-	-	-	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem	842	-	(842)	-	5 662	(5 662)	-	-	-	-
Podatek 19%	160	-	(160)	-	(1 076)	1 076	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu	682	-	(682)	-	4 586	(4 586)	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe										
Kredyty i pożyczki	(20)	-	20	-	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe	(952)	-	952	-	(7 261)	7 261	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem	(972)	-	972	-	(7 261)	7 261	-	-	-	-
Podatek 19%	185	-	(185)	-	1 380	(1 380)	-	-	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu	(787)	-	787	-	(5 881)	5 881	-	-	-	-

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki na dzień 31.12.2015 roku (PLN'000).

	Ryzyko stóp procentowych		Ryzyko walutowe		Ryzyko cenowe	
	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w kapitale	Wpływ na zysk	Zmiany w zapasach
	+25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD, EUR i GBP PLN'00	-25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD, EUR i GBP PLN'000	+10%	-10%	+10%	-10%
	0	0	PLN'000	PLN'000	PLN'000	PLN'000
Wartość bilansowa						
Aktywa finansowe						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty w PLN	656	(656)	476	(476)	-	-
Należności handlowe w PLN	325	(325)	2 622	(2 622)	-	-
Udzielone pożyczki w PLN	0	(0)	-	-	-	-
Wpływ na aktywa finansowe przed opodatkowaniem	981	(981)	3 098	(3 098)	-	-
Podatek 19%	186	(186)	(589)	589	-	-
Wpływ na aktywa finansowe po opodatkowaniu	795	(795)	2 509	(2 509)	-	-
Zobowiązania finansowe						
Kredyty i pożyczki w PLN	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania handlowe w PLN	(407)	407	(3 514)	3 514	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe przed opodatkowaniem	(407)	407	(3 514)	3 514	-	-
Podatek 19%	77	(77)	668	(668)	-	-
Wpływ na zobowiązania finansowe po opodatkowaniu	(329)	329	(2 847)	2 847	-	-

Analiza wrażliwości aktywów i zobowiązań finansowych Spółki na dzień 31 grudnia 2015 roku (PLN'000) - cd.

	Ryzyko stóp procentowych		Ryzyko walutowe		Ryzyko cenowe	
	Wpływ na zysk Zmiany w kapitale +25 pb SP w PLN +60 pb SP w USD i EUR i GBP	Wpływ na zysk Zmiany w kapitale -25 pb SP w PLN -60 pb SP w USD i EUR i GBP	Wpływ na zysk Zmiany w kapitale +10%	Wpływ na zysk Zmiany w kapitale -10%	Wpływ na zysk Zmiany w zapasach +10%	Wpływ na zysk Zmiany w zapasach -10%
Instrumenty pochodne						
Wartość nominalna						
Instrumenty pochodne poza rachunkowością zabezpieczeń (kontrakty walutowe) w PLN	-	-	3 072	(3 072)	-	-
Instrumenty pochodne ujęte w rachunkowości zabezpieczeń (kontrakty walutowe) w PLN	-	-	-	(4 355)	4 355	-
71 648						
Instrumenty pochodne wyceniane według wartości godziwej odniesione na wynik finansowy (kontrakty towarowe) w PLN	-	-	7 165	(7 165)	-	(7 165)
Zmiana wartości zapasów * (kontrakty towarowe) w PLN	-	-	-	-	-	-
Wpływ na instrumenty pochodne przed opodatkowaniem	-	-	10 237	(10 237)	4 355	(7 165)
Podatek 19%	-	-	(1 945)	1 945	(827)	1 361
Wpływ na instrumenty pochodne po opodatkowaniu	-	-	8 292	(8 292)	3 527	(5 803)
Razem zwiększenia/zmniejszenia	466	(466)	7 954	(7 954)	5 803	(5 803)

* zmiana wartości pozycji zabezpieczonej na dzień wyznaczenia powiązania zabezpieczającego

37. ZMIANA ZOBOWIĄZAŃ WARUNKOWYCH LUB AKTYWÓW WARUNKOWYCH

Na dzień 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku Spółka wykazała następujące zobowiązania warunkowe:

Weksel dla Pekao FAKTORING Sp. z o.o.

W dniu 14 grudnia 2011 roku Spółka zawarła umowę faktoringową z Pekao FAKTORING Sp. z o.o., z siedzibą w Lublinie, ul. Lubartowska 74 A (dalej, odpowiednio: „Umowa” i „Faktor”).

Umowa została zawarta na okres 12 miesięcy, z opcją przedłużenia o kolejnych 12 miesięcy. Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku Spółka była stroną w/w umowy.

Jako zabezpieczenie wykonania postanowień Umowy, Spółka zobowiązała się do wystawienia weksla in blanco wraz z deklaracją wekslową oraz do dokonania cesji praw z polisy ubezpieczeniowej zawartej z Coface Austria Kreditversicherung AG Oddział w Polsce. Faktorowi przysługuje wynagrodzenie nie odbiegające od wysokości wynagrodzeń występujących na rynku usług faktoringowych, obejmujących prowizje operacyjne i koszt finansowania oparty o rynkowe stopy procentowe plus uzgodniona marża.

Na podstawie aneksu nr 11 z dnia 29 grudnia 2016 roku, maksymalny limit zaangażowania Faktora w finansowanie Spółki został zwiększony do kwoty 160.000.000 PLN.

Poręczenie dla ZTK Property Management sp. z o.o.

W dniu 17 listopada 2016 roku Spółka udzieliła poręczenia za potencjalne zobowiązania reprivatyzacyjne spółki ZTK Property Management sp. z o.o. (podmiot zależny Spółki), wynikające z umów sprzedaży nieruchomości, położonych w Warszawie, przy ul. Radzymińskiej, do łącznej maksymalnej wartości 5,5 mln PLN. Poręczenie zostało udzielone do dnia 31 grudnia 2022 roku.

Potencjalne zobowiązanie podatkowe wobec US

W 2016 roku zakończona została kontrola rozliczeń podatkowych Spółki z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za rok 2012, prowadzona przez Urząd Kontroli Skarbowej (UKS) w Bydgoszczy.

W wyniku przeprowadzonej kontroli, UKS wydał decyzję, że Spółka zaniżyła przychody (dochody) ze sprzedaży śrutu rzepakowej na rzecz podmiotów powiązanych o kwotę 5,3 PLN (potencjalna zaległość podatkowa w wysokości 1,0 PLN).

W opinii Spółki, ceny sprzedaży śrutu rzepakowej na rzecz podmiotów powiązanych stosowane w 2012 r. miały charakter rynkowy, a stanowisko przyjęte przez UKS jest nieuzasadnione, gdyż opiera się na analizie porównywalności cen, która została przeprowadzona wadliwie i w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa. W związku z powyższym Spółka wniosła odwołanie od decyzji UKS.

38. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ

Zarząd

Wynagrodzenia wypłacone i należne członkom Zarządu Spółki za okres 12 miesięcy 2016 i 2015 roku

Nazwisko i imię	Funkcja	za okres 12 m-cy 2016r.	za okres 12 m-cy 2015r.
Jachimczyk Wojciech	Prezes Zarządu	1.205.647,83 PLN	1.350.556,37 PLN
Bauman Wojciech	Członek Zarządu	1.170.180,66 PLN	1.146.678,24 PLN
Brodowski Marcin	Członek Zarządu	486.935,00 PLN	478.888,00 PLN
Michalak Jacek	Członek Zarządu	837.356,81 PLN	925.384,44 PLN
Piotrowski Piotr	Członek Zarządu	454.203,49 PLN	469.587,15 PLN
Szymański Dariusz	Członek Zarządu	734.150,07 PLN	745.815,06 PLN
Wika Tomasz	Członek Zarządu	951.152,17 PLN	932.878,85 PLN

Rada Nadzorcza

Zwyczajne Walne Zgromadzenie ZT „Kruszwica” S.A. uchwałą numer 34/2013 z dnia 20 czerwca 2013 roku ustaliło wynagrodzenie dla Panów Jerzego Rajskiego i Sławomira Ludwikowskiego w wysokości 3.940,00 EUR brutto za każdy kwartał pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Spółki, dla każdej z osób. Ustalono, iż pozostali członkowie Rady Nadzorczej pełnią swoje obowiązki w Radzie Nadzorczej bez wynagrodzenia ze Spółki.

W 2016 roku, z tytułu pełnionej funkcji w Radzie Nadzorczej Spółki, Pan Jerzy Rajski otrzymał wynagrodzenie w kwocie 68.150,70 PLN i Pan Sławomir Ludwikowski w kwocie 68.150,70 PLN.

39. ZOBOWIĄZANIA WYNIKAJĄCE Z EMERYTUR I ŚWIADCZEŃ O PODOBNYM CHARAKTERZE.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2016 roku Spółka nie miała zobowiązań wynikających z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązań zaciągniętych w związku z tymi emeryturami.

40. ZDARZENIA PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły istotne zdarzenia.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone i zatwierdzone w dniu 14 marca 2017 roku.

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu

Wojciech Bauman – Członek Zarządu

Marcin Brodowski – Członek Zarządu

Jacek Michalak – Członek Zarządu

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu

Dariusz Szymański – Członek Zarządu

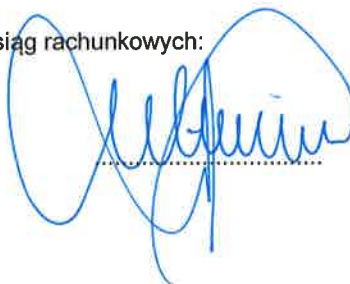

Tomasz Wika – Członek Zarządu

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych:

Sławomir Werbiński – Główny Księgowy

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI

**Zakładów Tłuszczowych
„Kruszwica” Spółka Akcyjna**

za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2016 roku

Kruszwica, 14 marca 2017 roku

ZAWARTOŚĆ:

1. PRODUKTY I TOWARY SPRZEDAWANE PRZEZ SPÓŁKĘ	3
2. INFORMACJE O RYNKACH ZBYTU I ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA	7
3. WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU	8
4. AKTUALNA I PRZEWIDYWANA SYTUACJA FINANSOWA SPÓŁKI	10
5. POWIĄZANIA ORGANIZACYJNE LUB KAPITAŁOWE SPÓŁKI	12
6. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ SPÓŁKĘ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI, NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE	12
7. ZNACZĄCE UMOWY DLA DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI	12
8. INFORMACJE O ZACIĄGNIĘTYCH I WYPOWIEDZIANYCH UMOWACH DOTYCZĄCYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK	13
9. INFORMACJE O UDZIELONYCH POŻYCZKACH	14
10. INFORMACJE O UDZIELONYCH I OTRZYMANYCH PORĘCZENIACH I GWARANCJACH	14
11. WPŁYWY Z EMISJI	14
12. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK	14
13. CZYNNIKI RYZYKA I ZAGROŻENIA	14
14. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI, OKREŚLENIE EWENTUALNYCH ZAGROŻEŃ	15
15. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH	15
16. OCENA CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI W 2016 ROKU Z OKREŚLENIEM STOPNIA WPŁYWU TYCH CZYNNIKÓW LUB NIETYPOWYCH ZDARZEŃ NA OSIĄGNIĘTY WYNIK	16
17. CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU SPÓŁKI ORAZ PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI	16
18. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM SPÓŁKI	17
19. UMOWY ZAWARTE MIĘDZY SPÓŁKĄ A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI, PRZEWIDUJĄCE REKOMPENSATĘ W PRZYPADKU ICH REZYGNACJI LUB ZWOLNIENIA Z ZAJMOWANEGO STANOWISKA BEZ WAŻNEJ PRZYCZYNY LUB GDY ICH ODWOŁANIE LUB ZWOLNIENIE NASTĘPUJE Z POWODU POŁĄCZENIA SPÓŁKI PRZEZ PRZEJĘCIE	17
20. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ	17
21. INFORMACJE O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ WSZYSTKICH AKCJI SPÓŁKI ORAZ AKCJI I UDZIAŁÓW W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH SPÓŁKI	17
22. INFORMACJE O ZNANYCH SPÓŁCE UMOWACH W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY LUB OBLIGATORIUSZY	18
23. INFORMACJE O SYSTEMIE KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH	18
24. WSKAZANIE POSTĘPOWAŃ TOCZĄCYCH SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	18
25. NABYCIE AKCJI WŁASNYCH	18
26. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ SPÓŁKĘ ZAKŁADACH	18
27. INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH W ZAKRESIE RYZYKA ORAZ PRZYJĘTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ CELACH I METODACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM	18
28. INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	19

1. PRODUKTY I TOWARY SPRZEDAWANE PRZEZ SPÓŁKĘ

(określenie wartościowe i ilościowe oraz udział poszczególnych produktów, towarów i usług (jeżeli są istotne) albo ich grup w sprzedaży Spółki ogółem, a także zmiany w tym zakresie)

Informacje o produktach, towarach i usługach Spółki.

Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A. (zwane dalej Spółką lub ZT „Kruszwica” S.A.) są zintegrowanym pionowo producentem wyrobów na bazie tłuszczów roślinnych. Działalność podstawowa Spółki obejmuje: ekstrakcję oleju z nasion rzepaku, rafinację (oczyszczanie) olejów roślinnych pochodzących z produkcji własnej oraz z zakupu, przetwórstwo olejów i tłuszczów roślinnych w celu zmiany ich właściwości fizyko-chemicznych (utwardzanie, estryfikacja) oraz produkcję margaryn, tłuszczów i olejów roślinnych. Spółka sprzedaje wyroby pochodzące z każdego etapu ich przetworzenia oraz prowadzi sprzedaż powstających w procesie przerobu produktów ubocznych i towarów zakupionych u innych wytwórców.

Opis podstawowych produktów wytwarzanych przez Spółkę:

<u>Oleje konfekcjonowane</u>	butelkowane oleje roślinne sprzedawane w opakowaniach jednostkowych o pojemności nie przekraczającej 10 l., przeznaczone dla odbiorców indywidualnych (konsumentów).
<u>Margaryny konsumenckie</u>	jadalne emulsje tłuszczowo-wodne o zawartości tłuszczu 20-82 %, przeznaczone do użycia w gospodarstwach domowych, opakowane w folię lub w plastikowe kubki, o wadze do 1 kg.
<u>Margaryny profesjonalne</u>	produkty używane do produkcji artykułów spożywczych, głównie w przemyśle cukierniczym i piekarskim, pakowane w kartony o wadze 10 kg.
<u>Tłuszcze profesjonalne</u>	produkty używane jako surowce do produkcji artykułów spożywczych w przemyśle cukierniczym, mleczarstwie i innych branżach spożywczych, sprzedawane w postaci bloków o wadze 10 kg lub luzem.
<u>Oleje surowe i rafinowane</u>	oleje roślinne (głównie olej rzepakowy), różniące się stopniem oczyszczenia, sprzedawane luzem dla producentów bio-komponentów oraz przemysłu spożywczego.
<u>Śruta rzepakowa</u>	produkt powstający w procesie przerobu nasion roślin oleistych, stanowiący komponent do produkcji pasz. Odbiorcami śruty na rynku krajowym są głównie producenci pasz oraz gospodarstwa hodowlane, a na rynkach zagranicznych głównie firmy handlowe.

Analiza wyników sprzedaży w 2016 roku

	2016			Zmiana w stosunku do roku poprzedniego	
	tys. PLN	tys. ton	Udział (*)	tys. PLN	tys. ton
Oleje surowe i rafinowane	815 122	246	25,26%	73 668	-5
Śruta rzepakowa	393 452	459	47,13%	-50 393	-44
Oleje konfekcjonowane	508 584	106	10,90%	12 915	-5
Margaryny konsumenckie	384 647	79	8,14%	-13 050	-8
Margaryny profesjonalne	105 413	28	2,87%	1 131	0
Tłuszcze profesjonalne	162 927	38	3,90%	17 031	1
Pozostałe	16 365	18	1,80%	-3 714	6
Razem Sprzedaż	2 386 509	975	100%	37 587	-54
<i>W tym sprzedaż krajowa produktów</i>					
Oleje surowe i rafinowane	723 153	218	22,40%	37 796	-13
Śruta rzepakowa	327 907	386	39,63%	1 966	10
Oleje konfekcjonowane	432 408	90	9,27%	8 178	-5
Margaryny konsumenckie	277 465	61	6,29%	-12 033	-5
Margaryny profesjonalne	90 784	24	2,45%	-1 103	0
Tłuszcze profesjonalne	137 893	33	3,34%	14 465	1
Pozostałe	10 118	16	1,60%	-959	5
Razem Sprzedaż Krajowa	1 999 728	828	84,97%	48 310	-7
<i>W tym eksport produktów</i>					
Oleje surowe i rafinowane	33 400	9	0,94%	-22 242	-10
Śruta rzepakowa	64 296	72	7,35%	-53 608	-55
Oleje konfekcjonowane	54 020	11	1,11%	3 793	1
Margaryny konsumenckie	32 763	10	1,00%	-573	-1
Margaryny profesjonalne	14 628	4	0,42%	2 234	0
Tłuszcze profesjonalne	25 034	5	0,56%	2 566	0
Pozostałe	1 750	1	0,05%	771	0
Razem Sprzedaż eksportowa	225 890	112	11,44%	-67 059	-64
<i>W tym sprzedaż towarów</i>					
Oleje surowe i rafinowane	58 569	19	1,92%	58 114	19
Śruta rzepakowa	1 249	1	0,15%	1 249	1
Nasiona rzepaku	1 670	1	0,10%	991	1
Oleje konfekcjonowane	22 156	5	0,53%	944	0
Margaryny konsumenckie	74 419	8	0,85%	-444	-2
Margaryny profesjonalne	0	0	0,00%	0	0
Tłuszcze profesjonalne	0	0	0,00%	0	0
Międzychód	0	0	0,00%	-2 857	0
Pozostałe	2 827	0	0,04%	-1 660	0
Razem Sprzedaż towarów	160 891	35	3,59%	56 336	17

* udział kategorii w ilości sprzedaży ogółem

Oleje konfekcjonowane

W 2016 roku Spółka sprzedała łącznie 106 tys. ton olejów konfekcjonowanych, ok. 5% mniej niż w roku ubiegłym. Produkty Spółki stanowiły 95% wartości sprzedaży olejów konfekcjonowanych ogółem. Pomimo spadku wolumenu sprzedaży tej kategorii produktów (-5%), wskutek wzrostu średnich cen sprzedaży, wartość sprzedaży 2016 w relacji do roku 2015 wzrosła o prawie 3%. Wzrost cen był spowodowany sytuacją surowcową na rynkach zarówno polskim jak i europejskim, gdzie z powodu zmniejszonej podaży, ceny oleju rzepakowego wzrosły.

W kategorii olejów konfekcjonowanych Spółka kontynuowała działania wzmacniające pozycję rynkową dwóch marek:

a. Kujawski - wzmacnianie wartości marki poprzez:

- rozwój wariantów oleju Kujawski (wprowadzenie na rynek nowej serii olejów tłoczonych na zimno składającej się z 4 wariantów),
- wprowadzenie na rynek nowej serii marynat składającej się z 4 wariantów,
- kampanię reklamową w TV,
- kontynuację kampanii społecznościami (CSR) - **Z Kujawskim Pomagamy Pszczołom**, której celem była edukacja konsumentów na temat sposobu ochrony pszczół,
- budowę obecności marki w internecie, w szczególności:
  - i. rozwój portalu kulinarnego marki **Kujawski** - www.zpierwszegotloczenia.pl na którym umieszczono ponad 20 tysięcy opinii i porad, jak smacznie i zdrowo przygotować potrawy na bazie Oleju Kujawskiego,
  - ii. rozwój i promocję aplikacji FOODER, (strona www.fooder.pl oraz aplikacja mobilna), umożliwiającej stworzenie indywidualnej książki kucharskiej, poprzez dodawanie przepisów kulinarnych z różnych źródeł.

Wszystkie działania prowadzone od wielu lat w celu budowy wartości marki przełożyły się na zdobycie przez markę Olej Kujawski w corocznym rankingu, organizowanym przez Rzeczpospolitą, 1 miejsca wśród najcenniejszych polskich marek spożywczych.

b. Oliwier – budowa pozycji rynkowej marki poprzez

- Wprowadzenie na rynek nowej serii 3 wariantów olejów Oliwier: sezamowego, pistacjowego i arachidowego z olejem rzepakowym.
- budowanie świadomości konsumenckiej i kontekstu kulinarnego poprzez obecność w programach TV i sponsoring.
- działania skierowane na klientów handlowych w celu zwiększenia dostępności oleju **Oliwier** na półkach sklepowych.

Spółka rozszerzała sprzedaż produktów opracowanych na rynek polski, na inne rynki europejskie.

Spółka kontynuowała uczestnictwo w programie „Pokochaj Olej rzepakowy” prowadzonym przez Polskie Stowarzyszenie Producentów Olejów, w którym Spółka ma status członka wspierającego. Druga edycja programu ruszyła w połowie 2015 roku. Program trwa 3 lata i jest prowadzony na rynkach polskim i słowackim. Celem programu jest budowanie świadomości konsumenckiej na temat właściwości żywieniowych i zdrowotnych oleju rzepakowego. Powołując się na dane instytutu badawczego ACNielsen (ACN), w okresie od listopada 2015 roku do listopada 2016 roku, rynek olejów konfekcjonowanych (wraz z oliwami) w Polsce nie uległ istotnej zmianie pod względem ilościowym, zwiększył się natomiast o ok. 4% pod względem wartościowym, w odniesieniu do porównywalnego poprzedniego okresu. Wzrost wartości rynku był związany ze wzrostem cen detalicznych, których powodem był wzrost cen surowca na świecie. Udział Spółki w krajowym rynku olejów konfekcjonowanych w 2016 roku kształtował się na poziomie ponad 34% (dane za ACN, ilościowo) i spadł się o niecały 1 punkt procentowy w porównaniu do roku 2015.

Margaryny konsumenckie

W 2016 roku Spółka sprzedała łącznie 79 tys. ton margaryn konsumenckich, 9% mniej niż w roku ubiegłym. Około 72% całkowitej sprzedaży w tym segmencie trafiło na rynek krajowy. W 2016 roku sprzedaż margaryn konsumenckich w Polsce zmniejszyła się o 8%, w porównaniu do roku ubiegłego. Eksport produktów, który wyniósł 10 tys. ton, był o 7% mniejszy niż w 2015 roku. Głównymi rynkami zbytu dla sprzedaży eksportowej były: Gruzja, Węgry, Rumunia, Słowacja, Macedonia i kraje bałtyckie.

Główną przyczyną spadku margaryn konsumenckich było znaczne zmniejszenie się rynku margaryn i miksów roślinnych (średnio około 10% wolumenowo) oraz istotny spadek znaczenia marek prywatnych.

Strategia Spółki w segmencie margaryn konsumenckich opierała się w głównej mierze na kontynuacji rozwoju trzech strategicznych marek margarynowych: **Smakowitej**, **Słynnego MR** oraz **Optimy**. W efekcie kontynuacji budowania wartości tych produktów, Spółka zrewitalizowała całe portfolio marki Smakowita: ulepszyła receptury, wskazując na korzystne atrybuty produktowe oraz znacząco zmieniła projekty opakowań. W dalszym ciągu rozwijaliśmy segment margaryn prozdrowotnych, wprowadzając na rynek nowy wariant **Optimy Cardio Potas+**, który oprócz redukcji cholesterolu, wpływa na utrzymanie prawidłowego poziomu ciśnienia krwi. Spółka dalej budowała marki z segmentu premium: **Finuu** i **Naturima**, które są odpowiedzią na rosnące potrzeby konsumentów związane z zakupem żywności naturalnej, jak najmniej przetworzonej.

W roku 2016 Spółka sprzedawała także produkty typu marki własne dla kluczowych sieci handlowych w Polsce i za granicą, w tym dla Biedronki, Lidla, Tesco, utrzymując na tym rynku kluczową pozycję.

Na krajowym rynku margaryn i miksów roślinnych można wyodrębnić trzy segmenty, dla których kluczowym kryterium podziału jest cena:

- segment Premium, do którego należą marki: **Optima, Finuu, Naturima**.

Optima – margaryny funkcjonalne (prozdrowotne, obniżające poziom cholesterolu, utrzymujące prawidłowe ciśnienie krwi), takie jak **Optima Cardio** i **Optima Cardio Potas+** oraz produkty profilaktyczne **Optima Omega 3, Optima DHA**. Marce **Optima** towarzyszyła nowa odsłona kampanii marketingowej realizowana w telewizji, internecie i materiałach POS, aktywnie wspierana przez akcje trade-marketingowe.

Finuu – to pierwszy w portfelu margaryn miks masła i naturalnych olejów: rzepakowego i cameliny, dzięki czemu łączy w sobie jakość masła i bogactwo kwasów tłuszczowych Omega3. W roku 2016 marka **Finuu** była silnie reklamowana w internecie i na materiałach POS oraz obecna była w licznych promocjach handlowych.

Naturima – to wysokiej jakości premium margaryna 82%, której wiodącym składnikiem jest olej rzepakowy z pierwszego tłoczenia, nie zawiera konserwantów ani żadnych sztucznych dodatków. Marka wspierana była licznymi akcjami promocyjnymi.

- segment Mainstream, w którym Spółka oferuje konsumentowi m.in. takie marki jak: **Smakowita, Słynne MR, Pyszny Duet** oraz margaryny kostkowe „Z Kruszwicy”. Działania marketingowe w tym segmencie koncentrowały się głównie na rozwoju marki **Smakowita**, która jest wiodącą marką w portfelu produktowym Spółki. W 2016 r. marka pokazała nową odsłonę swojej strategii komunikacji, konsekwentnie wdrażając odpowiednio działania reklamowe, takie jak: kampania telewizyjna, internetowa i w punktach sprzedaży oraz zastosowania odpowiednich taktyk pro-sprzedażowych uzupełnionych licznymi promocjami handlowymi.

Rok 2016 miał duże znaczenie dla marki **Słynne MR**, gdyż w związku z wejściem do dystrybucji w dyskoncie Biedronka, marka zwiększyła swoją dostępność docierając do grupy odbiorców, która robi zakupy w dyskontach.

- segment Economy, oferujący produkty, dla których kluczowym kryterium wyboru jest cena. W segmencie tym Spółka dostarczała na rynek m.in. takie margaryny jak **Ola, Ewa, Marcysia, Dobry z masłem**.

Z perspektywy zastosowania margaryn konsumenckich, krajowy rynek margaryn i miksów dzieli się na dwie kategorie:

- produkty do smarowania pieczywa (w kubkach), w ramach którego Spółka oferowała m.in. takie marki jak: **Smakowita, Optima, Masmix, Słynne MR, Pyszny Duet, Finuu, Naturima, Ekstra Pomorski, Benevita, Ola, Marcysia, Ewa**.
- margaryny do celów kulinarnych (w kostkach), przeznaczone głównie do wypieku ciast, smażenia i gotowania. Spółka oferowała konsumentom m.in. takie marki jak **Palma z Kruszwicy, Mleczna z Kruszwicy** oraz **Zwykła z Kruszwicy**.

W opinii instytutu badawczego ACN, w okresie od listopada 2015 roku do listopada 2016 roku, rynek margaryn i miksów konsumenckich w Polsce zmalał o około 9% pod względem ilościowym i 7% pod względem wartościowym, w stosunku do porównywalnego okresu poprzedniego. Łączny udział marek ZT „Kruszwica” S.A. i Bunge Polska (ZT „Kruszwica”) jest wyłącznym dystrybutorem produktów tej spółki w rynku margaryn i miksów, w okresie listopad 2015-2016 wyniósł około 27,5% (ACN, dane w ujęciu wolumenowym).

Margaryny i Tłuszcze Profesjonalne

W roku 2016 Spółka dostarczyła na rynek krajowy 56 tys. ton margaryn i tłuszczów dla profesjonalnych odbiorców i był to wynik przeszło 1% wyższy w porównaniu z rokiem ubiegłym. Sprzedaż eksportowa była porównywalna z rokiem poprzednim i wyniosła ponad 9 tys. ton.

Wynik ten jest efektem dużej aktywności marketingowej i handlowej, utrzymania wysokiej jakości produktów i rozwoju nowych receptur, zgodnie z globalnymi trendami żywieniowymi i oczekiwaniem odbiorców.

Spółka kontynuuje proces umacniania pozycji lidera na rynku margaryn profesjonalnych w sektorze rzemiosła cukierniczego rozwijając program dedykowany środowisku cukierniczo-piekarskiemu – Akademia Mistrza. Spółka aktywnie buduje pozycje i rozwija sprzedaż w kanale HoReCa (hotele, restauracje, catering), uzupełniając w roku 2016 ofertę specjalistyczną tłuszczów do smażenia o 4 nowe pozycje dla restauratorów.

Oleje surowe i rafinowane

W roku 2016 Spółka sprzedała łącznie 246 tys. ton olejów surowych i rafinowanych, tj. 5 tys. ton mniej niż w roku 2015, z czego sprzedaż eksportowa spadła o 10 tys. ton, a krajowa wzrosła o 5 tys. ton. Nieznaczny spadek sprzedaży był głównie wynikiem znacznie niższego przerobu nasion w roku 2016 spowodowanego negatywnym bilansem nasion ze zbiorów 2015 oraz niższymi uzyskami oleju z nasion ze zbiorów 2016 roku. Niższa produkcja własna oleju została częściowo zastąpiona olejem pochodzącym z zakupu, stąd spadek sprzedaży oleju nie jest tak znaczny jak mogłoby to wynikać ze spadku przerobu nasion.

Zdecydowana większość olejów surowych i rafinowanych kierowana jest do odbiorców na rynku krajowym.

Wzrost sprzedaży olejów surowych i rafinowanych na rynku krajowym jest rezultatem wzrostu krajowego popytu na oleje roślinne oraz celowej działalności Spółki nakierowanej na ten wzrost.

Śruta Rzepakowa

Sprzedaż śruty rzepakowej w 2016 roku wyniosła 459 tys. ton i była niższa o 43 tys. ton w stosunku do sprzedaży w roku 2015. Spadek wartości sprzedaży śruty rzepakowej spowodowany był przede wszystkim znacznie niższym przerobem nasion rzepaku w 2016 roku.

2. INFORMACJE O RYNKACH ZBYTU I ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA

Rynki zbytu

(podział na rynki krajowe i zagraniczne, określenie uzależnienia od jednego lub więcej odbiorców, nazwy (firmy), udział w sprzedaży, formalne powiązania ze Spółką odbiorców, których indywidualny udział osiąga co najmniej 10 % przychodów ze sprzedaży ogółem)

Produkty Konsumenckie

W 2016 roku Spółka realizowała sprzedaż olejów i margaryn konsumenckich na rynku krajowym poprzez wszystkie istotne kanały dystrybucji, zarówno pośrednie (dystrybutorzy) jak i bezpośrednio (sieci handlowe).

Sprzedaż olejów konfekcjonowanych (wraz z markami własnymi dostarczanych do sieci handlowych) prowadzona była w większości w kanale nowoczesnym. Udział sprzedaży na polskim rynku olejów konfekcjonowanych utrzymuje się na poziomie około 35%. Oleje Spółki w 2016 były dostępne w ponad 95% sklepów w Polsce. Wg AC Nielsen, najbardziej dostępną marką był Olej Kujawski.

Spółka prowadziła również sprzedaż olejów konfekcjonowanych na rynkach Łotwy, Litwy i Estonii oraz Izraela, oferując produkty pod markami własnymi i markami innych firm grupy Bunge w Europie.

Produkty Profesjonalne

Sprzedaż margaryn i tłuszczów profesjonalnych na terenie Polski prowadzona była poprzez sieć około 65 wyspecjalizowanych dystrybutorów, dostarczających produkty do zakładów cukierniczych i piekarni, oraz małych i średnich zakładów przetwórstwa spożywczego (38 dystrybutorów). Sprzedaż na rynek HoReCa odbywa się za pośrednictwem 25 dystrybutorów.

Sprzedaż produktów profesjonalnych dla dużych odbiorców branży spożywczej realizowana była bezpośrednio ze Spółki.

Eksport margaryn i pozostałych tłuszczów profesjonalnych realizowany był wspólnym kanałem dystrybucji, z dostawą do około 40 klientów na terenie Europy. W roku 2016 Spółka zintensyfikowała działania na rynkach: Czech, Słowacji i Węgier.

Oleje surowe i Rafinowane rzepakowe

W 2016 roku oleje surowe były dostarczane przede wszystkim do krajowych producentów biokomponentów. Niewielka ilość oleju surowego została wyeksportowana do Niemiec.

W 2016 roku Spółka utrzymała wiodącą pozycję dostawcy oleju dla rodzimego przemysłu biopaliw.

Zdecydowana większość olejów rafinowanych luzem trafiała na rynek polski, na którym głównymi odbiorcami były duże zakłady przemysłu spożywczego. W niewielkich ilościach, oleje rafinowane eksportowane były na Litwę, Łotwę oraz Ukrainę.

Śruta Rzepakowa

Sprzedaż krajowa śruty rzepakowej w 2016 roku w Polsce stanowiła 84% całkowitego obrotu w tej kategorii. Ze względu na spadek sprzedaży całkowitej oraz utrzymanie silnej pozycji na rynku krajowym, Spółka poprawiła dotychczasową relację pomiędzy sprzedażą krajową a eksportem. Spółka eksportowała śrutę przede wszystkim na rynki Niemiec, Hiszpanii i Francji.

Głównym krajowym odbiorcą śruty rzepakowej w 2016 roku był przemysł paszowy.

Źródła zaopatrzenia

(informacje o źródłach zaopatrzenia w materiały do produkcji, w towary i usługi z określeniem uzależnienia od jednego lub więcej dostawców, nazwy (firmy), udział w zaopatrzeniu, formalne powiązania ze Spółką dostawców, których indywidualny udział osiąga co najmniej 10 % przychodów ze sprzedaży ogółem)

Rzepak

Podstawowym surowcem w procesie produkcji olejów, margaryn i tłuszczów roślinnych są nasiona rzepaku, które Spółka nabywała na podstawie umów sprzedaży zawieranych z producentami rzepaku, grupami producenckimi oraz firmami handlowymi. W 2016 roku nasiona skupowane były na terenie województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego, małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodnio-pomorskiego. W uzupełnieniu krajowego skupu w 2016 roku Spółka kupowała również nasiona z Austrii, Czech, Litwy, Rumunii, Węgier i Słowacji .

Inne Oleje roślinne

Oleje roślinne pochodzenia tropikalnego są podstawowym surowcem przy produkcji margaryn i tłuszczów oferowanych przez Spółkę.

W 2016 roku Spółka zaopatrywała się głównie w oleje rafinowane pochodzenia tropikalnego, takie jak olej palmowy rafinowany, stearyna i oleina palmowa, olej kokosowy oraz olej z ziaren palmy, które nabywano w europejskich rafineriach na terenie Holandii i Niemiec. ZT „Kruszwica” S.A. importowała również olej słonecznikowy, głównie z Ukrainy, Węgier i Austrii.

3. WAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA W DZIEDZINIE BADAŃ I ROZWOJU

Podobnie jak w latach poprzednich, w roku 2016, w ramach prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej, Spółka korzystała z doświadczeń Centrum Badań i Rozwoju Grupy Bunge w Budapeszcie. Prace projektowe dotyczyły szeroko rozumianego rozwoju produktów konsumenckich i profesjonalnych. Realizację prac w każdym ze wspomnianych obszarów nadzorowały poniższe struktury organizacyjne w Spółce:

Dział Aplikacji i Technicznego Wsparcia Produktów Konsumenckich oraz dział R&D Oleje Konsumenckie prowadził projekty badawczo-rozwojowe obejmujące m.in. nowe produkty, modyfikacje istniejących produktów, usługi, serwis oraz wsparcie techniczno-technologiczne zarówno na rzecz Spółki jak i innych podmiotów w Grupie Bunge.

Prowadzone działania badawczo – rozwojowe dotyczyły zagadnień:

- Projektów:
  - Projekt Redukcja SAFA i TANS
  - Projekt Smakowita 3 Benefits
  - Projekt Finuu produkcja Karczew
  - Projekt Pasty Warzywne
  - Projekt Optima Dual Action
  - Projekt Maggie
  - Projekt Naturima nowe warianty
  - Projekt Kostki nowe warianty
  - Projekt Masło Klarowane
  - Projekt Półpalety 1L, 3 L
- Współpracy z firmą Bunge Polska w zakresie szeroko rozumianych zagadnień inżynierijno – procesowych, w tym:
  - relokacji produktów z lokalizacji Brzeg do Karczewa
  - modyfikacji receptur do przyjętych rozwiązań technicznych
  - weryfikacji rozwiązań techniczno – technologicznych, procesu produkcyjnego
  - monitorowania produkcji
- Kontynuacji projektu Palma Słowacja i współpracy w zakresie:
  - modyfikacja produktów
  - prac w obszarze receptur i opakowań,
  - nadzoru nad dokumentacją

- Harmonizacji produkcji produktów konsumenckich, modyfikacji i optymalizacji receptur oraz opakowań w celu poprawy efektu ekonomicznego w obszarze grupy
- Współpracy z sieciami dyskontowymi w obszarze istniejących i nowych produktów oraz opakowań
- Opracowania nowego wariantu standu dla past warzywnych
- Sfinalizowania nowego typu opakowania stoik szklany + wieczko – dla produktów pasty
- Współpracy w badaniach panelu ekspertów sensorycznych dla nowych projektów

Ponadto, wzorem lat ubiegłych, w roku 2016 w ramach bieżącej działalności Spółka współpracowała z uznanymi zewnętrznymi jednostkami oraz ośrodkami badawczymi, m.in. z: Instytutem Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Oddział Przetwórstwa Tłuszczów Warszawa, Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Poznaniu, Instytutem Rozrodu Zwierząt i Badań PAN w Olsztynie.

Spółka w 2016 roku kontynuowała projekty w zakresie tworzenia optymalnych receptur, ukierunkowanych na produkty niskotransowe, nieuwodornione, niepalmowe oraz tzw. "Clean label", jak również wprowadzenia nowych produktów i opakowań, a także wsparcia technicznego i technologicznego dla wybranych kluczowych klientów Spółki. W 2016 roku Spółka również intensyfikowała prace związane z rozwojem rynku eksportowego.

Projekty 2016 roku obejmowały:

- wdrożenie produktów opartych na certyfikowanych surowcach,
- rozwój grupy margaryn przemysłowych dedykowanych dla dużych klientów krajowych,
- przygotowanie produktów przeznaczonych na eksport (Czechy: linia margaryn Bunge Pro, Węgry: Bolero Puff Pastry NH, Izrael: olej o przedłużonej trwałości),
- kontynuacja i wdrażanie we współpracy z klientami produktów beztransowych, niezawierających uwodornionych składników,
- przygotowanie margaryny "clean label",
- rozwój portfolio dedykowanego Horece (Maestro Sol do głębokiego smażenia),
- prace nad wdrożeniem nowych, bardziej funkcjonalnych opakowań.

4. AKTUALNA I PRZEWIDYWANA SYTUACJA FINANSOWA SPÓŁKI

Podstawowe wielkości ekonomiczne				
	2016	2015	Zmiana	
			PLN'000	%
Sprzedaż wolumen (tys. Ton)	975	1 028	(53)	(5%)
Przychody ze sprzedaży produktów i towarów	2 386 509	2 348 922	37 587	2%
Koszty wytworzenia produktów i koszty sprzed. towarów	2 120 925	2 027 921	93 004	5%
Koszty sprzedaży	143 196	167 436	(24 240)	(14%)
Koszty ogólnego zarządu	39 659	40 796	(1 137)	(3%)
(Zyski)/straty z tytułu instrum. pochodnych i różnic kursowych	4 069	5 994	(1 925)	(32%)
Zysk brutto ze sprzedaży	265 584	321 001	(55 417)	(17%)
<i>Marża brutto na sprzedaży</i>	<i>11,1%</i>	<i>13,7%</i>	<i>(2,5%)</i>	
Zysk z kontynuowanej działalności operacyjnej	81 252	116 486	(35 234)	(30%)
<i>% sprzedaży</i>	<i>3,4%</i>	<i>5,0%</i>	<i>(1,5%)</i>	
EBITDA ⁽¹⁾	110 291	151 613	(41 322)	(27%)
<i>% sprzedaży</i>	<i>4,6%</i>	<i>6,4%</i>	<i>(1,8%)</i>	
Zysk przed opodatkowaniem	82 400	117 760	(35 360)	(30%)
<i>Rentowność brutto sprzedaży</i>	<i>3,5%</i>	<i>5,0%</i>	<i>(1,6%)</i>	
Zysk netto	65 336	95 215	(29 879)	(31%)
<i>Rentowność netto sprzedaży</i>	<i>2,7%</i>	<i>4,1%</i>	<i>(1,3%)</i>	
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	179 194	199 012	(19 818)	(10%)
Aktywa trwałe na koniec okresu	344 424	336 164	8 260	2%
Aktywa obrotowe na koniec okresu	653 342	660 977	(7 635)	(1%)
Kapitały własne na koniec okresu	653 000	835 290	(182 290)	(22%)
Średni kapitał pracujący ⁽²⁾	469 107	479 203	(10 096)	(2%)
<i>dni sprzedaży</i> ⁽³⁾	<i>72</i>	<i>74</i>	<i>(3)</i>	
Kredyty i pożyczki na koniec okresu ⁽⁴⁾	8 022	0	8 022	0%
ROA ⁽⁵⁾	6,7%	9,8%	(3,1%)	(32%)
ROE ⁽⁶⁾	9,0%	11,7%	(2,7%)	(23%)

Legenda:

- (1) Zysk z kontynuowanej działalności operacyjnej + Amortyzacja
- (2) Średni stan na podstawie danych kwartalnych Aktywów obrotowych–Zobowiązania krótkoterminowe + Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek
- (3) Średni kapitał pracujący / przychody ze sprzedaży produktów i towarów *365 dni
- (4) Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek + Długoterminowe kredyty i pożyczki
- (5) Zysk netto/ średni stan aktywów (bilans otwarcia, bilans zamknięcia)
- (6) Zysk netto /średni stan kapitałów własnych (bilans otwarcia, bilans zamknięcia)

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów i towarów w 2016 roku, w porównaniu do roku ubiegłego, wzrosła o 37,6 mln PLN (+2%). Powodem tej zmiany był głównie wzrost cen olejów surowych i rafinowanych, olejów konfekcjonowanych oraz tłuszczów profesjonalnych, który łącznie spowodował wzrost wartości sprzedaży o 103,6 mln PLN.

Spadek wartości sprzedaży zanotowały natomiast śruta rzepakowa (-9%) oraz margaryny konsumenckie (-9%). W całym 2016 roku Spółka zdołała sprzedać 975 tys. ton swoich produktów, czyli o 5% mniej niż w roku ubiegłym.

Wraz ze wzrostem wartości sprzedaży wzrosła łączna wartość kosztu wytworzenia sprzedanych produktów i kosztu sprzedanych towarów (+5%), co w rezultacie pozwoliło Spółce osiągnąć zysk brutto ze sprzedaży na poziomie 265,6 mln PLN, a marżę brutto na poziomie 11,1 % (rok 2015 odpowiednio: 321,0 mln PLN i 13,7%). Nieproporcjonalny wzrost kosztów wytworzenia produktów oraz kosztów sprzedanych towarów w stosunku do wzrostu przychodów ze sprzedaży wynika z faktu, że wzrost cen surowców nie został, w sposób proporcjonalny, pokryty wzrostem cen sprzedanych produktów.

Koszty sprzedaży w 2016 roku wyniosły 143,2 mln PLN i były niższe w stosunku do kosztów sprzedaży z roku 2015 o 24,2 mln PLN (-14%). Przyczyną spadku wartości tej kategorii kosztowej były niższe wydatki na cele marketingowe oraz zmiana struktury kierunków sprzedaży śruty rzepakowej (kraj vs. export). Nieznaczny spadek zanotowały również koszty ogólnego zarządu, z kwoty 40,8 mln PLN do 39,7 mln PLN (-3%).

W okresie sprawozdawczym 2016 roku Spółka wykazała stratę na niezrealizowanych walutowych i towarowych instrumentach pochodnych oraz niezrealizowanych różnicach kursowych w wysokości 4,1 mln PLN (w 2015 roku 6,0 mln PLN straty). Wynik ten obejmuje 3,3 mln PLN zysku na niezrealizowanych różnicach kursowych (w 2015 roku zysk 4,2 mln PLN), 11,7 mln PLN straty na towarowych instrumentach zabezpieczających i pozycji zabezpieczanej (w 2015 roku strata 7,5 mln PLN) oraz 4,3 mln PLN zysku na walutowych instrumentach zabezpieczających (w 2015 roku strata 2,7 mln PLN).

Opis celów stosowania instrumentów zabezpieczających oraz sposób ich ewidencji zaprezentowano w Notach Nr 34 i 35 Sprawozdania Finansowego.

Zysk z działalności operacyjnej w 2016 roku ukształtował się na poziomie 81,3 mln PLN i był o 35,2 mln PLN niższy (-30%) w stosunku do zysku z działalności operacyjnej za 2015 rok. Analogicznie, obniżeniu uległ wskaźnik EBITDA z poziomu 151,6 mln PLN do 110,3 mln PLN. Tym samym obniżeniu uległa relacja tego wskaźnika do przychodów ze sprzedaży o 1,8 punktu procentowego (z 6,4% w 2015 roku do 4,6% w 2016 roku).

Koszty finansowe w okresie sprawozdawczym 2016 roku były na zbliżonym poziomie co w roku ubiegłym (wzrost o ok. 300 tys. PLN). Średnie zadłużenie w roku 2016 i 2015 wyniosło odpowiednio 8,0 mln PLN i 1,6 mln PLN. Zmiana ta jest wynikiem zarówno zmian w strukturze kapitału pracującego tj. spadek wartości wolnych środków pieniężnych, jak również spadku poziomu średniego kapitału własnego (+2%).

W 2016 roku Spółka poniosła koszty restrukturyzacji w łącznej kwocie 368 tys. PLN. Koszty te obejmowały przede wszystkim świadczenia pracownicze, w związku z wprowadzeniem programu zwolnień grupowych dla pracowników zakładu w Brzegu.

Przepływy pieniężne w działalności operacyjnej w 2016 roku wykazują dodatnią wartość 179,2 mln PLN. (2015: 199,0 mln PLN).

Wartość przepływów pieniężnych w działalności operacyjnej w okresie sprawozdawczym 2016 roku kształtowana była głównie przez następujące zdarzenia:

- wzrost wartości zobowiązań krótkoterminowych (z wyjątkiem pożyczek i kredytów) o 164,0 mln PLN. Zmiana poziomu zobowiązań jest spowodowana głównie zmianą w strukturze kapitału pracującego,
- wypracowanie zysku netto w wysokości 65,3 mln PLN,
- amortyzację majątku trwałego, jako kosztu bez wypływu środków pieniężnych – wzrost przepływów o 29,0 mln PLN.

W ramach pozostałych działalności, inwestycyjnej i finansowej, Spółka wykazała ujemne przepływy środków pieniężnych w wysokości 30,5 mln PLN i 243,2 mln PLN. Przepływy te są wynikiem głównie, odpowiednio, zakupów inwestycyjnych (31,7 mln PLN) oraz wypłaty dywidendy (247,8 mln PLN).

Dodatni strumień pieniężny z działalności operacyjnej nie zdołał pokryć ujemnych sald pozostałych działalności, w rezultacie czego na dzień bilansowy Spółka wykazała ujemne przepływy pieniężne netto w wysokości 94,5 mln PLN, tj. o 211,2 mln PLN niższe niż na koniec 2015 roku.

Wartość majątku trwałego Spółki na koniec 2016 roku była wyższa, w stosunku do wartości tego majątku na koniec 2015 roku, o 8,3 mln PLN. Wzrost ten jest konsekwencją przede wszystkim inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe, które były wyższe niż bieżące odpisy amortyzacyjne.

Aktywa obrotowe Spółki na koniec roku 2016 osiągnęły wartość 653,3 mln PLN i były wyższe, w relacji do końca roku 2015, o 7,6 mln PLN. Główne zmiany wartościowe w strukturze aktywów obrotowych dotyczą środków pieniężnych (spadek o 94,4 mln PLN) i zapasów (wzrost o 88,6 mln PLN). Zmiany w wartości zapasów spowodowane są głównie zwiększeniem stanu zapasów nasion rzepaku.

Wskaźnik rentowności aktywów Spółki w 2016 roku, w relacji do roku ubiegłego, obniżył się o 3,1 punktu procentowego, do poziomu 6,7%, natomiast wskaźnik rentowności kapitału zanotował spadek o 2,7 punktu procentowego, do poziomu 9,0%.

W sprawozdaniu finansowym Spółki za 2016 roku nie nastąpiły istotne zmiany w poszczególnych kategoriach wartości aktywów i pasywów, które wynikałyby ze zdarzeń innych jak opisane powyżej.

W najbliższym okresie Spółka nie przewiduje istotnych zmian w aktywach i pasywach, innych niż te, które wynikają z bieżącej działalności.

W 2016 roku Spółka terminowo regulowała własne zobowiązania i realizowała zamierzone przedsięwzięcia.

5. POWIĄZANIA ORGANIZACYJNE LUB KAPITAŁOWE SPÓŁKI

(Informacje o powiązaniach organizacyjnych lub kapitałowych Spółki z innymi podmiotami oraz określenie głównych inwestycji krajowych i zagranicznych (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycji kapitałowych dokonanych poza grupą kapitałową oraz opis metod ich finansowania)

Na dzień 31 grudnia 2016 roku głównym akcjonariuszem Spółki pozostawał podmiot prawa holenderskiego - Koninklijke Bunge Besloten Vennootschap (dalej „KBBV”) z siedzibą w Rotterdamie, w Holandii. KBBV posiada bezpośrednio 14.763.313 akcji Spółki, co stanowi 64,22% jej kapitału zakładowego. Akcje te dają prawo do wykonywania 64,22% głosów na walnym zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV, posiadającym 100% akcji i głosów na walnym zgromadzeniu KBBV, jest firma Bunge Europe S.A. z siedzibą w Luksemburgu. Podmiotem dominującym wobec Bunge Europe S.A. jest firma Bunge Limited z siedzibą w Stanach Zjednoczonych (White Plains, w stanie Nowy Jork). Od 2001 roku akcje Bunge Limited są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Nowym Jorku.

Grupa Bunge prowadzi działalność w ponad 40 krajach świata, zatrudniając 35 tysięcy pracowników. Zakres biznesu Grupy obejmuje m.in.

- zakup nasion oleistych i zbóż;
- przetwórstwo nasion oleistych w celu pozyskania oleju dla branży spożywczej i biopaliwowej oraz śruty dla branży paszowej;
- produkcję olejów konfekcjonowanych, majonezu, margaryn oraz innych produktów konsumenckich;
- produkcję pasz dla zwierząt;
- handel zbożem i nasionami oleistymi;
- przetwórstwo nasion pszenicy oraz kukurydzy dla przemysłu spożywczego i browarniczego;
- przetwórstwo trzciny cukrowej i biomasy na cele energetyczne; oraz
- sprzedaż nawozów dla producentów rolnych.

Szczegółowe informacje na temat transakcji Spółki z podmiotami powiązanymi zostały szczegółowo opisane w Nocie Nr 33 w Sprawozdaniu Finansowym ZT „Kruszwica” S.A. za rok 2016.

6. TRANSAKCJE ZAWARTE PRZEZ SPÓŁKĘ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI, NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE

(Informacje o istotnych transakcjach zawartych przez Spółkę z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe, wraz z ich kwotami oraz informacjami określającymi charakter tych transakcji)

W 2016 roku Spółka nie zawierała transakcji z podmiotami powiązanymi na warunkach, które odbiegałyby od rynkowych.

7. ZNACZĄCE UMOWY DLA DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI

(Informacje o umowach znaczących dla działalności Spółki, w tym znanych Spółce umowach zawartych pomiędzy akcjonariuszami (wspólnikami) oraz umowach ubezpieczenia, współpracy lub kooperacji)

Na potrzeby niniejszej sekcji, jako kryterium uznania umowy za znaczącą przyjęto:

- wartość powyżej 10% przychodów netto ze sprzedaży produktów i towarów w roku obrotowym 2016, tj. 238,7 mln PLN – dla umów handlowych (zakupu surowców, materiałów oraz sprzedaży produktów i towarów) zawieranych w ramach regularnej działalności Spółki;
- wartość powyżej 10% kapitałów własnych, wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 - dla pozostałych typów umów. Kapitał własny Spółki na koniec grudnia 2016 roku wynosił 653,0 mln PLN.

Wg powyższych kryteriów Spółka nie zawarła znaczących umów w 2016 roku.

8. INFORMACJE O ZACIĄGNIĘTYCH I WYPOWIEDZIANYCH UMOWACH DOTYCZĄCYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie miała zadłużenia z tytułu kredytów.

W dniu 8 sierpnia 2016 roku wygasła umowa z ING Bank Śląski S.A. na linię kredytową. Zgodnie z umową limit kredytowy wynosił 10 mln PLN, oprocentowanie było ustalane w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę. Średni koszt odsetkowy w 2016 roku wyniósł 3,29%.

Umowa z Koninklijke Bunge B.V.

W dniu 7 lipca 2014 roku zawarta została Umowa pożyczki krótkoterminowej („Revolving credit facility agreement”) pomiędzy Spółką (pożyczkobiorca) i Bunge Finance B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia (pożyczkodawca).

Umowa przewiduje maksymalny poziom zadłużenia o równowartości 350 mln USD, przy czym pożyczka może być udzielana w walutach: PLN, USD i EUR. Pożyczka jest oprocentowana na poziomie właściwej międzybankowej stopy procentowej, powiększonej o marżę. Termin umowy pożyczki uzgodniony został na okres do końca 2014 roku, przy czym Umowa będzie automatycznie przedłużona na okres trzech miesięcy, o ile strony umowy pisemnie nie wypowiedzą warunków umowy w terminie 30 dni przed upływem terminu ważności umowy. Spółka korzysta z klauzuli automatycznego przedłużenia umowy. Zaciągnięcie pożyczki ma na celu sfinansowanie bieżącej działalności operacyjnej Spółki, głównie skupu nasion rzepaku, podstawowego surowca do produkcji olejów jadalnych.

W 2016 roku oprocentowanie pożyczki oparte było głównie w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę. Średnie efektywne oprocentowanie pożyczki wyniosło około 3,70% rocznie.

Wszelkie rozliczenia w ramach umowy pożyczki dokonywane są z częstotliwością dzienną. Salda zamknięcia głównych rachunków bankowych Spółki podlegają automatycznemu procesowi transferu na rachunek bankowy Bunge Finance B.V. celem redukcji zadłużenia na koniec tego samego dnia. Służy to zmniejszeniu kosztów finansowych i pozwala w sposób bardziej efektywny korzystać z posiadanych zasobów pieniężnych. W przypadku nadwyżki wypłat nad wpływami debetowe saldo rachunków głównych Spółki staje się automatycznie kwotą ciążenia zwiększającego zaangażowanie Spółki z tytułu pożyczki.

W związku z przejściem spółki Bunge Finance B.V. przez spółkę Koninklijke Bunge B.V., mającym miejsce w dniu 01.01.2016 roku stroną w/w umowy pożyczki jest spółka Koninklijke Bunge B.V., z siedzibą w Rotterdamie, Holandia.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Spółka nie miała zadłużenia z tytułu pożyczki z Koninklijke Bunge B.V.

Umowa z ZTK Property Management sp. z o. o.

W dniu 29 marca 2016 rok została zawarta umowa pożyczki krótkoterminowej pomiędzy Spółką (pożyczkobiorca) i ZTK Property Management sp. z o. o., podmiot zależny od Spółki (pożyczkodawca) na kwotę 8 mln PLN.

Pożyczka jest oprocentowana na poziomie zmiennej stopy WIBOR dla depozytów trzymiesięcznych, powiększonej o marżę. Średnie oprocentowanie pożyczki wyniosło 3,22% rocznie. Termin spłaty pożyczki został ustalony na dzień 31 marca 2017 roku.

Na dzień 31.12.2016 roku zadłużenie Spółki z tytułu w/w pożyczki wraz z należnymi odsetkami wyniosło 8.022 tys. PLN.

Zobowiązania z tytułu pożyczek.

Pożyczkodawca	Siedziba	Kwota pożyczki wg umowy			Zadłużenie na 31.12.2016
		dane w tys.	waluta	termin spłaty	tys. PLN
Koninklijke Bunge B.V.	Rotterdam, Holandia	350 000	USD lub ekwiwalent	01.03.2017	0
ZTK Property Management sp. z o. o.	Warszawa	8 000	PLN	31.03.2017	8 022

9. INFORMACJE O UDZIELONYCH POŻYCZKACH

(Informacje o udzielonych pożyczkach, ze szczególnym uwzględnieniem pożyczek udzielonych jednostkom powiązanym Spółki, z podaniem co najmniej ich kwoty, rodzaju i wysokości stopy procentowej, waluty i terminu wymagalności)

Pożyczka z dnia 23 stycznia 2014 roku w wysokości 10 tys. PLN udzielona spółce Mauresa sp. z o. o. została ujęta w całości wraz z należnymi odsetkami w pozostałych kosztach operacyjnych w związku z likwidacją spółki Mauresa sp. z o. o.

10. INFORMACJE O UDZIELONYCH I OTRZYMANÝCH PORĘCZENIACH I GWARANCJACH

W 2016 roku na zlecenie Spółki banki współpracujące wystawiły następujące gwarancje bankowe:

Nazwa banku	Siedziba	Numer gwarancji	Kwota udzielonej gwarancji		Termin ważności
			Kwota	Waluta	
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Warszawa	GK15-1050009	782.250,00	PLN	20.05.2018
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Warszawa	GK15-1810003	73.743,43	EUR	30.04.2017
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	Warszawa	GK15-1820020	264 207,00	PLN	20.05.2018

Gwarancja GK15-1050009 i GK15-1820020 wystawiona została na rzecz Agencji Rezerw Materiałowych. Gwarancja GK15-1810003 wystawiona została zamiast zwyczajowej kaucji na rzecz GTC Aeropark z siedzibą w Warszawie, który to podmiot jest Wynajmującym pomieszczenia biurowe dla Spółki.

W dniu 17 listopada 2016 roku Spółka udzieliła poręczenia za potencjalne zobowiązania reprivatyzacyjne spółki ZTK Property Management sp. z o.o. (podmiot zależny Spółki), wynikające z umowy sprzedaży nieruchomości, położonych w Warszawie, przy ul. Radzymińskiej, do łącznej maksymalnej wartości 5,5 mln PLN, zawartej przez spółkę ZTK Property Management. Poręczenie zostało udzielone do dnia 31 grudnia 2022 roku.

11. WPŁYWY Z EMISJI

(Opis wykorzystania przez Spółkę wpływów z emisji do chwili sporządzenia sprawozdania z działalności)

W 2016 roku nie miała miejsca emisja akcji ZT „Kruszwica” S.A.

12. OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK

W 2016 roku Spółka nie publikowała prognoz finansowych.

13. CZYNNIKI RYZYKA I ZAGROŻENIA

Czynniki ryzyka oraz zagrożenia zostały opisane w Sprawozdaniu Finansowym Spółki za rok 2016 w Nocie Nr 36.

14. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI, OKREŚLENIE EWENTUALNYCH ZAGROŻEŃ

(Ocena dotycząca zarządzania zasobami finansowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań, oraz określenie ewentualnych zagrożeń i działań, jakie Spółka podjęła lub zamierza podjąć w celu przeciwdziałania tym zagrożeniom)

Źródła finansowania działalności Spółki

Źródło	2016-12-31		2015-12-31		Zmiana	
	tys. PLN	%	tys. PLN	%	tys. PLN	p.p.
Kapitały własne	653 000	65,45%	835 290	83,77%	-182 290	-18,32
Zobowiązania długoterminowe	6 933	0,69%	6 774	0,68%	159	0,02
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe	8 022	0,80%	0	0,00%	8 022	0,80
Zobowiązania krótkoterminowe	329 811	33,05%	155 077	15,55%	174 734	17,50
R a z e m	997 766	100%	997 141	100%	625	

W strukturze źródeł finansowania działalności Spółki w 2016 roku, w porównaniu do roku ubiegłego, kapitały własne w 65% stanowiły źródło finansowania działalności Spółki (2015 rok: 84%). Zobowiązania długoterminowe nie wykazały istotnych zmian w tym zakresie. W 2016 roku Spółka wykazywała zobowiązanie krótkoterminowe z tyt. pożyczki od ZTK Property Management sp. z o. o. (podmiot zależny) w wysokości 8 mln PLN. Zobowiązania krótkoterminowe w 33% stanowiły źródło finansowania działalności Spółki, w porównaniu z 16% w 2015 roku. Zmiana struktury źródła finansowania wynika głównie z wypłaconej w grudniu 2016 roku dywidendy w kwocie 248 mln PLN.

Spółka w 2016 roku finansowała swój kapitał pracujący głównie własnymi środkami pieniężnymi i zobowiązaniami.

Podobnie jak w latach ubiegłych, prezentowane w bilansie należności z tytułu dostaw nie obejmują wierzytelności objętych faktoringiem pełnym (bez regresu ryzyka do zbywcy). Wartość tych wierzytelności na koniec 2016 roku wyniosła 159 mln PLN i była wyższa, w stosunku do końca roku 2015, o 21 mln PLN. Dzięki faktoringowi, jako źródłu finansowania działalności, Spółka poprawia swoją płynność finansową oraz redukuje ryzyko kupieckie.

Spółka posiada pełną zdolność do wywiązywania się ze swoich zobowiązań. Wszelkie zobowiązania, zarówno w stosunku do dostawców, podmiotów powiązanych, banków jak i zobowiązania publiczno-prawne Spółka regulowała terminowo. Brak jest przesłanek, które mogłyby wskazywać na istnienie zagrożeń w tym zakresie.

15. OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH

(Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków, z uwzględnieniem możliwych zmian w strukturze finansowania tej działalności)

Kluczowym elementem strategii inwestycyjnej Spółki w roku 2016 była optymalizacja infrastruktury produkcyjnej w segmencie wyrobów konsumenckich oraz przerobu nasion. Realizowane projekty inwestycyjne były ukierunkowane głównie na utrzymanie i poprawę niezawodności technicznej oraz redukcję kosztów wytwarzania. Nieodłącznym celem inwestycji było też spełnienie nowych wymogów legislacyjnych oraz poprawa stanu bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska. W 2016 roku nakłady inwestycyjne w majątek trwały, z wyłączeniem inwestycji kapitałowych w Spółce, zamknęły się wartością 37,5 mln PLN.

Przedmiotem realizowanych inwestycji były m.in.:

- modernizacja układu tłoczenia w tym demontaż starych i montaż nowych pras ślimakowych wraz z wymaganą infrastrukturą w Zakładzie w Kobylnikach,
- montaż i uruchomienie Kociołni Gazowej w Zakładzie w Brzegu,
- zakup Instalacji systemu transportowania i paletyzacji butelek z linii A i B na półpalety i palety w Rozlewni Oleju w Kobylnikach,
- instalacja miksera kawitacyjnego w linii rafinacji oleju w Zakładzie w Kobylnikach,
- rozbudowa systemu sterowania procesem DeltaV w Zakładzie w Brzegu i w Kobylnikach,

- dostawa i uruchomienie agregatu wody lodowej w Dziale Rafinerii w Kobylnikach,
- rozbudowa instalacji komponowania osnów margarynowych z Zakładzie w Kobylnikach,
- wymiana chłodni wentylatorowych w Rafinerii w Kobylnikach,
- modernizacji galerii nad silosami rzepaku w Dziale Olejarnia Kobylniki.

W kolejnych latach Spółka planuje przede wszystkim inwestycje modernizacyjne i odtworzeniowe w ramach posiadanego rzeczowego majątku trwałego, bez udziału istotnych bezpośrednich inwestycji kapitałowych w innych podmiotach.

Plany inwestycyjne finansowane będą w pierwszej kolejności środkami własnymi (z zysków lat ubiegłych) oraz z dokonywanych odpisów umorzeniowych. Niezależnie od środków własnych, Spółka dysponuje możliwością pozyskiwania dodatkowych funduszy ze źródeł zewnętrznych w ramach niewykorzystanych limitów umów pożyczkowo-kredytowych. Jednakże, źródła te mogą stanowić wyłącznie doraźny sposób pokrywania wydatków inwestycyjnych. Strategią Spółki jest bowiem równoważenie bilansu poprzez pokrywanie długoterminowych aktywów adekwatną wielkością kapitałów własnych i/lub długoterminowych zobowiązań. Na chwilę obecną równowaga ta jest zachowana i brak jest przesłanek wskazujących na ryzyko jej istotnego naruszenia.

16. OCENA CZYNNIKÓW I NIETYPOWYCH ZDARZEŃ MAJĄCYCH WPŁYW NA WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI W 2016 ROKU Z OKREŚLENIEM STOPNIA WPŁYWU TYCH CZYNNIKÓW LUB NIETYPOWYCH ZDARZEŃ NA OSIĄGNIĘTY WYNIK

W strukturze przychodów ze sprzedaży produktów i towarów Spółki w 2016 roku nie odnotowano istotnych zmian w stosunku do roku ubiegłego. Spadek wolumenów sprzedaży olejów surowych i rafinowanych oraz olejów konfekcjonowanych został zniwelowany wzrostem cen sprzedaży tych wyrobów. W rezultacie, wartość sprzedaży produktów i towarów była o 37,6 mln PLN wyższa niż w roku poprzednim.

Czynnikiem istotnie wpływającym na wynik z działalności operacyjnej Spółki są zbiory nasion rzepaku w Polsce oraz krajach ościennych. Ilość zebranych plonów determinuje cenę zakupu surowca a tym samym ma znaczący wpływ na kształtowanie się poziomu realizowanej marży na sprzedaży, przede wszystkim wyrobów konsumenckich.

W roku 2016 zbiory nasion rzepaku w Polsce były niższe w stosunku do roku ubiegłego. Udało się zebrać około 2,2 mln ton nasion rzepaku (2015 rok: 2,8 mln ton).

Spółka nadal wykonuje postanowienia umów zawartych we wrześniu 2010 roku z Bunge Polska sp. z o. o. (producent margaryn konsumenckich), na mocy których nastąpiła integracja działalności handlowej, dystrybucyjnej i marketingowej (umowy konsolidacji sprzedaży). W 2012 roku Spółka przejęła wszystkie umowy sprzedaży produktów Bunge Polska, stając się tym samym jedynym dystrybutorem produktów tej spółki.

W prowadzonej działalności Spółka wykorzystuje instrumenty pochodne, których celem jest zabezpieczenie dwóch kluczowych, z perspektywy biznesu, rodzajów ryzyka: kursu wymiany walut oraz wahań cen surowców na rynkach międzynarodowych. Dla zabezpieczenia przed ryzykiem kursowym przyszłych przepływów pieniężnych związanych z zakupami i sprzedażą, wyrażonych lub denominowanych w walutach obcych, jak również sald należności i zobowiązań, stosowane są walutowe kontrakty terminowe typu Forward. Dla ograniczenia ryzyka zmiany cen surowców, tym samym zapewnienia realizacji planowanych marż, Spółka zawiera terminowe kontrakty towarowe zabezpieczające ww. ekspozycje.

W 2016 roku Spółka zawierała umowy z dostawcami nasion rzepaku, które miały charakter towarowych instrumentów pochodnych, gdzie instrumentem bazowym były ceny giełdowe notowań z rynku MATIF. Dostawcy, w ramach ustalonego w umowie okresu, mają prawo wyboru dnia notowań rynku MATIF, ustalając tym samym ostateczną cenę sprzedaży nasion.

Dzięki powyższym instrumentom Spółka niweluje wpływ wahań cen produktów i surowców oraz kursów walut. Spółka nie odnotowała innych czynników i nietypowych zdarzeń, które miałyby istotny wpływ na osiągnięte przez nią wyniki finansowe w okresie sprawozdawczym 2016.

17. CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU SPÓŁKI ORAZ PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI SPÓŁKI

(Charakterystyka zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju oraz opis perspektyw rozwoju działalności Spółki co najmniej do końca roku obrotowego następującego po roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdanie finansowe, z uwzględnieniem elementów strategii rynkowej)

Najbardziej istotne czynniki determinujące rozwój oraz wyniki finansowe Spółki to:

- koszt surowców – nasion rzepaku i olejów tropikalnych
- dostępność nasion rzepaku
- ceny sprzedaży oleju rzepakowego luzem
- kompensacja wzrostu cen surowca wyższymi cenami produktów finalnych

- ceny sprzedaży śrutę rzepakowej
- wolumen sprzedaży produkcji podstawowej
- kursy walut.

Ceny zakupu głównych surowców wykorzystywanych przez Spółkę są cenami określanymi na światowych giełdach towarowych. W przypadku produktów masowych Spółki (oleje luzem i śruta rzepakowa) ich ceny sprzedaży są ściśle skorelowane z cenami surowców, co w efekcie pozwala w znacznym stopniu kompensować wzrosty cen tych surowców. W przypadku produktów konsumenckich i profesjonalnych wrażliwość ich cen sprzedaży na zmianę cen surowców na rynkach światowych jest zdecydowanie mniejsza. Skutkuje to opóźnieniem kompensaty wyższych kosztów surowca wyższymi cenami sprzedaży produktów finalnych. Spowodowane jest to ograniczoną zdolnością konsumentów dla akceptacji podwyżek cen detalicznych nabywanych przez nich produktów. W przypadku natomiast spadku cen surowca, Spółka ma możliwość zdyskontowania efektu mniejszej wrażliwości cen sprzedaży wyrobów na zmianę cen surowców. Przewiduje się, że głównymi czynnikami determinującymi wyniki finansowe Spółki w kolejnych latach będą: cena oraz dostępność nasion rzepaku z przyszłych zbiorów oraz zmiany cen olejów tropikalnych.

Istotnym czynnikiem mającym istotny wpływ na kształtowanie się przyszłych wyników Spółki są kursy walutowe. Umacnianie lub osłabianie się złotego adekwatnie poprawia lub pogarsza konkurencyjność produktów własnych Spółki na rynkach zagranicznych. Ponieważ ceny głównych surowców ustalane są na globalnych rynkach towarowych, efekt jakichkolwiek zmian w cenach potęgowany jest dodatkowymi możliwymi wahaniami kursów walut. Założywszy, że zmiany w cenach produktów konfekcjonowanych oferowanych przez Spółkę na rynku krajowym nie ulegają dynamicznym i znacznym zmianom, brak możliwie szybkiej reakcji na bieżące wahania kursów walut i związane z tym korekty cen produktów finalnych stanowią dla Spółki istotne ryzyko.

Ze względu na istotnie zmniejszające się w ostatnich latach zapotrzebowanie na zewnętrzne środki finansowe, coraz mniejsze znaczenie na wyniki finansowe Spółki mają elementy polityki monetarnej.

Spółka konsekwentnie dąży do minimalizacji własnego kapitału obrotowego, głównie w celu ograniczenia zapotrzebowania na zewnętrzne źródła finansowania a tym samym do poprawy wskaźników efektywności oraz dochodowości, a także do zmniejszenia ekspozycji na wahania stóp procentowych na rynku międzybankowym.

18. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM SPÓŁKI

W 2016 roku nie wystąpiły zmiany.

19. UMOWY ZAWARTE MIĘDZY SPÓŁKĄ A OSOBAMI ZARZĄDZAJĄCYMI, PRZEWIDUJĄCE REKOMPENSATĘ W PRZYPADKU ICH REZYGNACJI LUB ZWOLNIENIA Z ZAJMOWANEGO STANOWISKA BEZ WAŻNEJ PRZYCZYNY LUB GDY ICH ODWOŁANIE LUB ZWOLNIENIE NASTĘPUJE Z POWODU POŁĄCZENIA SPÓŁKI PRZEZ PRZEJĘCIE

Spółka nie zawarła z osobami zarządzającymi umów przewidujących rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia Spółki przez przejęcie.

20. WYNAGRODZENIA, NAGRODY I INNE KORZYŚCI OTRZYMANE PRZEZ OSOBY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE SPÓŁKĘ

(Wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści, w tym wynikających z programów motywacyjnych lub premialnych opartych na kapitale Spółki, w tym programów opartych na obligacjach z prawem pierwszeństwa, zamiennych, warrantach subskrypcyjnych (w pieniądzu, naturze lub jakiegokolwiek innej formie), wypłaconych, należnych lub potencjalnie należnych, odrębnie dla każdej z osób zarządzających i nadzorujących Spółkę w przedsiębiorstwie Spółki, bez względu na to, czy odpowiednio były one zaliczane w koszty, czy też wynikały z podziału zysku; w przypadku gdy Spółka jest jednostką dominującą lub znaczący inwestor - oddzielnie informacje o wartości wynagrodzeń i nagród otrzymanych z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych; jeżeli odpowiednie informacje zostały przedstawione w sprawozdaniu finansowym - obowiązek uznaje się za spełniony poprzez wskazanie miejsca ich zamieszczenia w sprawozdaniu finansowym)

Wynagrodzenia, nagrody oraz inne korzyści otrzymane przez osoby zarządzające i nadzorujące Spółkę zostały zaprezentowane w Sprawozdaniu Finansowym ZT „Kruszwica” S.A. za 2016 rok w nocie 38.

21. INFORMACJE O ŁĄCZNEJ LICZBIE I WARTOŚCI NOMINALNEJ WSZYSTKICH AKCJI SPÓŁKI ORAZ AKCJI I UDZIAŁÓW W JEDNOSTKACH POWIĄZANYCH SPÓŁKI, BĘDĄCYCH W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH SPÓŁKĘ

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę, według stanu na dzień przekazania niniejszego sprawozdania do publicznej wiadomości, członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej Spółki nie posiadali akcji ZT „Kruszwica” S.A. oraz udziałów i akcji w jednostkach powiązanych z ZT „Kruszwica” S.A.

22. INFORMACJE O ZNANYCH SPÓŁCE UMOWACH W WYNIKU KTÓRYCH MOGĄ W PRZYSZŁOŚCI NASTĄPIĆ ZMIANY W PROPORCJACH POSIADANYCH AKCJI PRZEZ DOTYCHCZASOWYCH AKCJONARIUSZY LUB OBLIGATORIUSZY

(Informacje o znanych Spółce umowach (w tym również zawartych po dniu bilansowym) w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy)

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę, według stanu na dzień przekazania niniejszego sprawozdania, Spółce nie są znane umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy.

23. INFORMACJE O SYSTEMIE KONTROLI PROGRAMÓW AKCJI PRACOWNICZYCH

Spółka nie posiada programów akcji pracowniczych.

24. WSKAZANIE POSTĘPOWAŃ TOCZĄCYCH SIĘ PRZED SADEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

(Z uwzględnieniem informacji w zakresie: (i) postępowania dotyczącego zobowiązań albo wierzytelności Spółki lub jednostki od niej zależnej, których wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych Spółki, (ii) dwu lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych Spółki.)

W 2016 roku nie występowały tego typu postępowania.

25. NABYCIE AKCJI WŁASNYCH

(Informacje o nabyciu udziałów (akcji) własnych, a w szczególności celu ich nabycia, liczbie i wartości nominalnej, ze wskazaniem, jaką część kapitału zakładowego reprezentują, cenie nabycia oraz cenie sprzedaży tych udziałów (akcji) w przypadku ich zbycia)

W 2016 roku Spółka nie nabywała akcji własnych.

26. INFORMACJE O POSIADANYCH PRZEZ SPÓŁKĘ ZAKŁADACH

W 2016 roku Spółka prowadziła działalność produkcyjną w dwóch lokalizacjach na terenie kraju:

- w zakładzie produkcyjnym w Kobylnikach, k/Kruszwicy;
- w zakładzie produkcyjnym w Brzegu.

Zakład Produkcyjny w Kobylnikach prowadził działalności w zakresie: przetwórstwa nasion rzepaku, rafinacji i rozlewu olejów roślinnych, produkcji margaryn i tłuszczów profesjonalnych i komponentów margarynowych.

Zakład Produkcyjny w Brzegu prowadził działalności w zakresie: przetwórstwa nasion rzepaku, rafinacji i rozlewu olejów roślinnych i produkcji margaryn konsumenckich.

27. INFORMACJE O INSTRUMENTACH FINANSOWYCH W ZAKRESIE RYZYKA ORAZ PRZYJĘTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ CELACH I METODACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM FINANSOWYM

(Informacje o instrumentach finansowych w zakresie:

- a) *ryzyka: zmiany cen, kredytowego, istotnych zakłóceń przepływów środków pieniężnych oraz utraty płynności finansowej, na jakie narażona jest jednostka;*
- b) *przyjętych przez Spółkę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym, łącznie z metodami zabezpieczenia istotnych rodzajów planowanych transakcji, dla których stosowana jest rachunkowość zabezpieczeń).*

Informacje o instrumentach finansowych w zakresie ryzyka oraz przyjętych przez Spółkę celach i metodach zarządzania ryzykiem finansowym zostały opisane w Notach Nr 34 i 35 Sprawozdania Finansowego Spółki za rok 2016.

28. INFORMACJE O UMOWACH ZAWARTYCH PRZEZ SPÓŁKĘ Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH

- a) *Data zawarcia przez Spółkę umowy, z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, o dokonanie badania lub przeglądu sprawozdania finansowego lub skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz okres, na jaki została zawarta ta umowa.*

Umowa o przegląd półrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy, zakończony 30 czerwca 2016 roku, została zawarta z Deloitte Polska Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie, w dniu 8 maja 2016 roku. Zakres przeglądu obejmuje sprawozdanie skonsolidowane sporządzone zgodnie z MSSF/MSR.

Umowa o badanie rocznego jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy, zakończony 31 grudnia 2016 roku, została zawarta z Deloitte Polska Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie, w dniu 8 maja 2016 roku. Zakres badania obejmuje pełne sprawozdanie jednostkowe i skonsolidowane, sporządzone zgodnie z MSSF/MSR.

Umowa o badanie pakietu konsolidacyjnego, sporządzonego zgodnie ze standardami rachunkowości obowiązującymi w Stanach Zjednoczonych (US GAAP) oraz zasadami obowiązującymi w Grupie Bunge, za okres 12 miesięcy, zakończony 31 grudnia 2016 roku, została zawarta z Deloitte Polska Sp. z o. o. Sp. k. z siedzibą w Warszawie, w dniu 8 maja 2016 roku.

- b) *Łączna wysokość wynagrodzenia, wynikającego z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, należnego lub wypłaconego z tytułu badania i przeglądu sprawozdania finansowego oraz, jeżeli spółka sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, z tytułu badania i przeglądu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, dotyczącego danego roku obrotowego.*

Łączne należne wynagrodzenie za przegląd skonsolidowanego sprawozdania finansowego za pierwsze półrocze 2016 roku zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 20.000 EUR.

Łączne wynagrodzenie za badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz pakietu konsolidacyjnego za rok 2016, zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 165.000 EUR.

Zgodnie z ww. umowami, Spółka zobowiązana jest ponadto do pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez Badającego w związku z realizacją umów, tj. podróże, noclegi, telefony, tłumaczenie sprawozdań na język angielski, etc.

- c) *Pozostała łączna wysokość wynagrodzenia, wynikającego z umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych lub skonsolidowanych sprawozdań finansowych, należnego lub wypłaconego z innych tytułów niż określone w lit. b, dotyczącego danego roku obrotowego.*

Łączne wynagrodzenie należne z innych tytułów niż określone w literze b, dotyczące 2016 roku, zostało ustalone w wysokości 7.000 PLN.

- d) *Informacje określone w lit. b i c dla poprzedniego roku obrotowego.*

Należne wynagrodzenie za przegląd skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki dominującej za pierwsze półrocze 2015 roku zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 20.000 EUR.

Łączne wynagrodzenie za badanie jednostkowego oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółki dominującej, sprawozdania jednostkowego spółki zależnej oraz pakietu konsolidacyjnego spółki dominującej za rok 2015, zostało ustalone w wysokości stanowiącej równowartość 158.387 EUR.

Zgodnie z zawartymi umowami, Spółka zobowiązana była ponadto do pokrycia wszelkich kosztów poniesionych przez Badającego w związku z realizacją umów, tj. podróże, noclegi, telefony, tłumaczenie sprawozdań finansowych na język angielski, etc. Łączne wynagrodzenie należne z innych tytułów niż określone w literze b, dotyczące 2015 roku, zostało ustalone w wysokości 7.000 PLN.

Sprawozdanie Zarządu zostało sporządzone w dniu 14 marca 2017 roku.

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu

.....

Wojciech Bauman – Członek Zarządu

Marcin Brodowski – Członek Zarządu

.....

Jacek Michalak – Członek Zarządu

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu

.....

Dariusz Szymański – Członek Zarządu

Tomasz Wika – Członek Zarządu

.....

**Oświadczenie dotyczące stosowania przez ZT „Kruszwica” S.A.
zasad ładu korporacyjnego w 2016 roku**

I. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega Emitent oraz miejsca, gdzie tekst zbioru zasad jest publicznie dostępny

Na podstawie § 29 ust. 2 Regulaminu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. w brzmieniu przyjętym Uchwałą Nr 1/1110/2006 Rady Giełdy z dnia 4 stycznia 2006 r., ze zmianami, ZT „Kruszwica” S.A. w roku 2016 (dalej „Spółka”, „Emitent” lub „ZT Kruszwica”) powinna stosować zasady ładu korporacyjnego zawarte w dokumencie – „Dobre praktyki spółek notowanych na GPW 2016”, stanowiącym Załącznik do Uchwały Nr 26/1413/2015 Rady Giełdy z dnia 13 października 2015 r. (dalej „Dobre Praktyki”), dostępnym na stronie internetowej <http://www.corp-gov.gpw.pl>.

II. Wskazanie w jakim zakresie Emitent odstąpił od postanowień zasad ładu korporacyjnego, wraz ze wskazaniem tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

W 2016 roku Spółka przestrzegała wszystkich rekomendacji i zasad Dobrych Praktyk z wyłączeniem:

- w zakresie zasad szczegółowych z Części I Dobrych Praktyk (Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami):

1. I.Z.1.3. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków zarządu, sporządzony zgodnie z zasadą II.Z.1”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. W spółce nie istnieje formalny schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu. Spółka zamieści taki schemat w przypadku jego przyjęcia.

2. I.Z.1.10. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: prognozy finansowe – jeżeli spółka podjęła decyzję o ich publikacji - opublikowane w okresie co najmniej ostatnich 5 lat, wraz z informacją o stopniu ich realizacji.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie publikuje prognoz finansowych, w związku z powyższym nie będzie publikować ich na stronie internetowej.

3. I.Z.1.15. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: informację zawierającą opis stosowanej przez spółkę polityki różnorodności w odniesieniu do władz spółki oraz jej kluczowych menedżerów; opis powinien uwzględniać takie elementy polityki różnorodności, jak płeć, kierunek wykształcenia, wiek, doświadczenie zawodowe, a także wskazywać cele stosowanej polityki różnorodności i sposób jej realizacji w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli spółka nie opracowała i nie realizuje polityki różnorodności, zamieszcza na swojej stronie internetowej wyjaśnienie takiej decyzji.”

Powyższa zasada nie jest stosowana przez ZT Kruszwica w rozumieniu ilościowym, wśród członków Zarządu i Rady Nadzorczej znajduje się jedna kobieta. Natomiast przy doborze osób piastujących funkcję członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółka niezmiennie kieruje się najwyższymi standardami i w tym zakresie nie dokonuje zróżnicowania kandydatów ze względu na ich płeć ani inne cechy pozamerytoryczne. Podstawowym kryterium wyłaniania władz w Spółce są wysokie kompetencje, umiejętności oraz profesjonalizm kandydatów.

4. I.Z.1.16. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: informację na temat planowanej transmisji obrad walnego zgromadzenia - nie później niż w terminie 7 dni przed datą walnego zgromadzenia.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie prowadzi transmisji obrad walnego zgromadzenia (por. wyjaśnienie do zasady IV.Z.2), w związku z powyższym nie będzie publikować tej informacji na stronie internetowej.

5. I.Z.1.19. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: pytania akcjonariuszy skierowane do zarządu w trybie art. 428 § 1 lub § 6 Kodeksu spółek handlowych, wraz z odpowiedziami zarządu na zadane pytania, bądź też szczegółowe wskazanie przyczyn nieudzielenia odpowiedzi, zgodnie z zasadą IV.Z.13.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym przebieg Walnych Zgromadzeń dokumentowany jest wyłącznie w protokołach sporządzanych przez notariusza. O umieszczeniu poszczególnych elementów w protokole decyduje przewodniczący Walnego Zgromadzenia, kierując się treścią przepisów prawa oraz dokumentów korporacyjnych Spółki. Zgodnie z Regulaminem Walnego Zgromadzenia, akcjonariusze mają prawo składać oświadczenia na piśmie, które są dołączane do protokołu. Protokoły Walnych Zgromadzeń Spółki, zgodnie z przepisami KSH, są dostępne do wglądu dla akcjonariuszy w siedzibie Spółki.

6. I.Z.1.20. „Spółka prowadzi korporacyjną stronę internetową i zamieszcza na niej, w czytelnej formie i wyodrębnionym miejscu, oprócz informacji wymaganych przepisami prawa: zapis przebiegu obrad walnego zgromadzenia, w formie audio lub wideo.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka nie dokonuje zapisu przebiegu obrad Walnych Zgromadzeń, w formie audio ani wideo i nie zamieszcza ich na swojej korporacyjnej stronie internetowej. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń ZT Kruszwica nie stwarza potrzeby rejestrowania przebiegu obrad Walnego Zgromadzenia i upubliczniania go na stronie internetowej. Walne Zgromadzenia odbywają się w Warszawie, w związku z czym udział w nich nie był w żaden sposób utrudniony dla Akcjonariuszy zainteresowanych ich przebiegiem. Ponadto, zgodnie z obowiązującymi przepisami, Spółka utrwała szczegółowy zapis przebiegu obrad w formie protokołu notarialnego. Dodatkowo, publikowanie wymaganych raportów bieżących oraz udostępnianie odpowiednich informacji na stronie internetowej Spółki, zapewnia Akcjonariuszom wgląd do wszystkich istotnych informacji dotyczących Walnych Zgromadzeń. Takie zasady gwarantują transparentność obrad Walnych Zgromadzeń, a jednocześnie chronią Spółkę przed ewentualnymi roszczeniami Akcjonariuszy, którzy nie chcieliby aby ich wizerunek lub wypowiedź zostały upublicznione przez Spółkę.

7. I.Z.2. „Spółka, której akcje zakwalifikowane są do indeksów giełdowych WIG20 lub mWIG40, zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim, przynajmniej w zakresie wskazanym w zasadzie I.Z.1. Niniejszą zasadę powinny stosować również spółki spoza powyższych indeksów, jeżeli przemawia za tym struktura ich akcjonariatu lub charakter i zakres prowadzonej działalności.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Akcje Spółki nie są zakwalifikowane do indeksów giełdowych WIG20 ani mWIG40, a struktura jej akcjonariatu ani charakter i zakres prowadzonej działalności nie przemawiają za stosowaniem tej zasady w pełnym zakresie. W związku z powyższym, Spółka zapewnia dostępność swojej strony internetowej również w języku angielskim w zakresie adekwatnym do potrzeb jej interesariuszy.

- w zakresie zasad szczegółowych z Części II Dobrych Praktyk (Zarząd i Rada Nadzorcza):

8. II.Z.1. „Wewnętrzny podział odpowiedzialności za poszczególne obszary działalności spółki pomiędzy członków zarządu powinien być sformułowany w sposób jednoznaczny i przejrzysty, a schemat podziału dostępny na stronie internetowej spółki.”

Zasada jest częściowo stosowana przez Spółkę. Pomimo, iż w Spółce nie istnieje formalny schemat podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu, poszczególni członkowie Zarządu mają jednoznacznie i przejrzysto określone obszary kompetencji. W związku z powyższym brak formalnego przyjęcia przez Spółkę schematu podziału nie wywiera negatywnego wpływu na zarządzanie Spółką. Spółka zamieści taki schemat w przypadku jego przyjęcia.

9. II.Z.2. „Zasiadanie członków zarządu spółki w zarządach lub radach nadzorczych spółek spoza grupy kapitałowej spółki wymaga zgody rady nadzorczej.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Dokumenty wewnętrzne Spółki nie nakładają obowiązku otrzymania takiej zgody od Rady Nadzorczej. Niezależnie od powyższego Spółka stosuje się do przepisu art. 380 Kodeksu spółek handlowych dotyczącego zasad działalności konkurencyjnej członka Zarządu.

- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części III Dobrych Praktyk (Systemy i funkcje wewnętrzne):

10. III.R.1. „Spółka wyodrębnia w swojej strukturze jednostki odpowiedzialne za realizację zadań w poszczególnych systemach lub funkcjach, chyba że wyodrębnienie jednostek organizacyjnych nie jest uzasadnione z uwagi na rozmiar lub rodzaj działalności prowadzonej przez spółkę.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej rekomendacji. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych przepisów określanych przez władze Grupy Bunge, a funkcje dotyczące audytu wewnętrznego realizowane są z poziomu Grupy Bunge.

11. III.Z.2. „Z zastrzeżeniem zasady III.Z.3, osoby odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem, audyt wewnętrzny i compliance podlegają bezpośrednio prezesowi lub innemu członkowi zarządu, a także mają zapewnioną możliwość raportowania bezpośrednio do rady nadzorczej lub komitetu audytu.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych przepisów określanych przez władze Grupy Bunge, a funkcje dotyczące audytu wewnętrznego realizowane są z poziomu Grupy Bunge.

- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części IV Dobrych Praktyk (Walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami):

12. IV.R.2. „Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.”

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. W ocenie Zarządu, dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń nie stwarzał potrzeby wynikającej z rekomendacji. Walne Zgromadzenia odbywały się w Warszawie, w związku z czym udział w nich nie jest w żaden sposób utrudniony dla Akcjonariuszy zainteresowanych ich przebiegiem, wypowiedaniem się, czy też wykonywaniem prawa głosu (osobiście lub przez pełnomocnika). Spółka stoi ponadto na stanowisku, że pomimo zaawansowanej techniki istnieje zawsze ryzyko, że z różnych przyczyn, w tym niezależnych od Spółki, Akcjonariuszy, czy też osób trzecich, nie zostanie zagwarantowane bezpieczeństwo techniczne oraz prawne dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, czy też wykonywania prawa głosu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, a ewentualne szkody wynikłe z jakichkolwiek zakłóceń w tym zakresie mogłyby spowodować nieuzasadniony wzrost kosztów prowadzonej przez Spółkę działalności.

13. IV.R.3. „Spółka dąży do tego, aby w sytuacji gdy papiery wartościowe wyemitowane przez spółkę są przedmiotem obrotu w różnych krajach (lub na różnych rynkach) i w ramach różnych systemów prawnych, realizacja zdarzeń korporacyjnych związanych z nabyciem praw po stronie akcjonariusza następowała w tych samych terminach we wszystkich krajach, w których są one notowane.”

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. *Papiery wartościowe Spółki nie są przedmiotem obrotu na innych rynkach.*

14. IV.Z.2. „Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu spółki, spółka zapewnia powszechnie dostępną transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Spółka podtrzymuje wyrażane wcześniej stanowisko, zgodnie z którym dotychczasowy przebieg Walnych Zgromadzeń nie stwarzał potrzeby ich transmitowania. Nie jest to również uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu (na walnych zgromadzeniach reprezentowane jest zwykle powyżej 90% akcjonariatu).

- w zakresie zasad szczegółowych z Części V Dobrych Praktyk (Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązаныmi):

15. V.Z.5. „Przed zawarciem przez spółkę istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w spółce lub podmiotem powiązany z zarząd zwraca się do rady nadzorczej o wyrażenie zgody na taką transakcję. Rada nadzorcza przed wyrażeniem zgody dokonuje oceny wpływu takiej transakcji na interes spółki. Powyższemu obowiązkowi nie podlegają transakcje typowe i zawierane na warunkach rynkowych w ramach prowadzonej działalności operacyjnej przez spółkę z podmiotami wchodzącymi w skład grupy kapitałowej spółki.

W przypadku, gdy decyzję w sprawie zawarcia przez spółkę istotnej umowy z podmiotem powiązany podejmuje walne zgromadzenie, przed podjęciem takiej decyzji spółka zapewnia wszystkim akcjonariuszom dostęp do informacji niezbędnych do dokonania oceny wpływu tej transakcji na interes spółki.”

Zasada ta jest stosowana przez Spółkę w ograniczonym zakresie. Zarząd zwraca się do Rady Nadzorczej o wyrażenie zgody na zawarcie określonych transakcji wskazanych w § 16 ust. 2 Statutu (5 kategorii umów) bez względu na to, czy drugą stroną transakcji jest akcjonariusz lub inny podmiot powiązany ze Spółką, zaś poza zakresem określonym w §16 ust. 2 Statutu, Zarząd Emitenta z reguły nie występuje o zgodę Rady Nadzorczej na zawarcie umowy. Ponadto, zgodnie z §10 Regulaminu Zarządu Spółki, wskazane w tym postanowieniu transakcje (9 kategorii umów) z podmiotami powiązanymi (akcjonariusz posiadający akcje stanowiące więcej niż 10% łącznej liczby akcji Spółki) są sprawami przekraczającymi zakres czynności Spółki i wymagają uchwały Zarządu.

16. V.Z.6. „Spółka określa w regulacjach wewnętrznych kryteria i okoliczności, w których może dojść w spółce do konfliktu interesów, a także zasady postępowania w obliczu konfliktu interesów lub możliwości jego zaistnienia. Regulacje wewnętrzne spółki uwzględniają między innymi sposoby zapobiegania, identyfikacji i rozwiązywania konfliktów interesów, a także zasady wyłączenia członka zarządu lub rady nadzorczej od udziału w rozpatrywaniu sprawy objętej lub zagrożonej konfliktem interesów.”

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej zasady. Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge. W Grupie Bunge wszyscy pracownicy, w tym również członkowie organów Spółki zobowiązani są stosować się do Kodeksu Etyki („Code of Ethics”), który reguluje kwestie związane z konfliktem interesów. Dotychczasowa praktyka wskazuje, iż nie ma konieczności przyjmowania dodatkowych regulacji w tym zakresie.

- w zakresie rekomendacji i zasad szczegółowych z Części VI Dobrych Praktyk (Wynagrodzenia):

17. VI.R.1. „Wynagrodzenie członków organów spółki i kluczowych menedżerów powinno wynikać z przyjętej polityki wynagrodzeń.”

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej, zgodnie z § 17 ust. 2 Statutu, ustala Walne Zgromadzenie. Wynagrodzenie członków Zarządu, zgodnie z art. § 12 Statutu, ustala natomiast przedstawiciel Rady Nadzorczej delegowany przez jej członków lub pełnomocnik powołany przez Walne Zgromadzenie. Należy jednak mieć na względzie, iż Spółka wchodzi w skład Grupy Bunge, a jej podmiot dominujący ma swoją siedzibę w Stanach Zjednoczonych. Spółka zobowiązana jest do przestrzegania wewnętrznych wytycznych określanych przez władze Grupy Bunge, które w sposób bezpośredni nawiązują do dobrych praktyk przyjętych przez spółki amerykańskie. W związku z tym, Spółka w ograniczonym zakresie stosuje się do zaleceń Komisji Europejskiej dotyczących polityki prowadzonej wobec członków Zarządu Spółki, w kwestiach takich jak struktura wynagrodzenia, programy motywacyjne i nagrody roczne, Spółka jest w tym zakresie związana wewnętrznymi regulacjami Grupy Bunge. Tym samym przestrzeganie przez nią w pełni tej rekomendacji jest ograniczone z powodu różnic pomiędzy systemami prawa, a także standardami obowiązującymi w Unii Europejskiej, a wewnętrznymi regulacjami przyjętymi przez Grupę Bunge.

18. VI.R.2. *„Polityka wynagrodzeń powinna być ściśle powiązana ze strategią spółki, jej celami krótko- i długoterminowymi, długoterminowymi interesami i wynikami, a także powinna uwzględniać rozwiązania służące unikaniu dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn.”*

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę, jako powiązana z VI.R.1.

19. VI.R.3. *„Jeżeli w radzie nadzorczej funkcjonuje komitet do spraw wynagrodzeń, w zakresie jego funkcjonowania ma zastosowanie zasada II.Z.7.”*

Rekomendacja nie jest stosowana przez Spółkę. W Radzie Nadzorczej nie funkcjonuje Komitet Wynagrodzeń.

20. VI.R.4. *„Poziom wynagrodzenia członków zarządu i rady nadzorczej oraz kluczowych menedżerów powinien być wystarczający dla pozyskania, utrzymania i motywacji osób o kompetencjach niezbędnych dla właściwego kierowania spółką i sprawowania nad nią nadzoru. Wynagrodzenie powinno być adekwatne do powierzonego poszczególnym osobom zakresu zadań i uwzględniać pełnienie dodatkowych funkcji, jak np. praca w komitetach rady nadzorczej.”*

Spółka deklaruje częściowe przestrzeganie tej rekomendacji - w odniesieniu do wynagrodzeń członków Zarządu. W obecnej kadencji, wynagrodzenie dla Rady Nadzorczej zostało – na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia nr 34/2013 z dnia 20 czerwca 2013 roku – przyznane jedynie niezależnym członkom Rady Nadzorczej. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej pełnili i pełnią te funkcje bez wynagrodzenia.

21. VI.Z.1. *„Programy motywacyjne powinny być tak skonstruowane, by między innymi uzależnić poziom wynagrodzenia członków zarządu spółki i jej kluczowych menedżerów od rzeczywistej, długoterminowej sytuacji finansowej spółki oraz długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.”*

Zasada jest częściowo stosowana przez Spółkę. Spółka stosuje roczny system premii uzależniony w znacznym stopniu od wyniku finansowego Spółki.

22. VI.Z.2. *„Aby powiązać wynagrodzenie członków zarządu i kluczowych menedżerów z długookresowymi celami biznesowymi i finansowymi spółki, okres pomiędzy przyznaniem w ramach programu motywacyjnego opcji lub innych instrumentów powiązanych z akcjami spółki, a możliwością ich realizacji powinien wynosić minimum 2 lata.”*

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Zasada nie dotyczy Spółki. W chwili obecnej w Spółce nie funkcjonują programy motywacyjne.

23. VI.Z.4. *„Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:*

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.”

Zasada nie jest stosowana przez Spółkę. Szczegółowe wyjaśnienia znajdują się w punkcie VI.R.1.

III. Opis głównych cech stosowanych w spółce systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za system kontroli wewnętrznej w Spółce i jego skuteczność w procesie sporządzania sprawozdań finansowych i raportów okresowych publikowanych zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Za przygotowywanie sprawozdań finansowych i raportów okresowych Spółki odpowiedzialny jest pion finansowy kierowany przez Dyrektora ds. Finansowych - Członka Zarządu. Na dzień sporządzania niniejszego raportu funkcję tę pełni Pan Jacek Michałak.

Dane finansowe będące podstawą sprawozdań finansowych i raportów okresowych pochodzą ze stosowanej przez Spółkę miesięcznej sprawozdawczości finansowej i zarządczej. Proces sporządzania miesięcznych sprawozdań finansowych podlega wewnętrznym regulacjom mającym na celu zapewnienie poprawności oraz kompletności informacji. Zastosowany w Spółce model kontroli wewnętrznej obejmuje przeglądy:

- wyników działalności (monitoring) w odniesieniu do planów, budżetów lub informacji operacyjnych poszczególnych działów;
- sposobów przetwarzania informacji, a w szczególności zastosowanych kontroli aplikacyjnych gwarantujących dokładność, kompletność i ważność przetwarzanych danych transakcyjnych;
- w zakresie bezpieczeństwa fizycznego posiadanych przez Spółkę aktywów;
- podziału obowiązków celem ograniczenia potencjalnych błędów lub działań niepożądanych.

Wszystkie istotne dane cząstkowe mające wpływ na poszczególne części składowe sprawozdań finansowych podlegają kilkietapowej weryfikacji. Czynności weryfikacyjne wykonywane są każdorazowo przez osoby niezależne od osób przygotowujących określone dane lub części sprawozdań finansowych. Wykonanie i efektywność wewnętrznych kontroli weryfikowana jest przez wyznaczonych pracowników i konsultantów zewnętrznych na zlecenie Zarządu Spółki.

Przygotowane sprawozdania analizowane są przez kierownictwo średniego i wyższego szczebla działu finansowego pod przewodnictwem Dyrektora ds. Finansowych - Członka Zarządu, po zamknięciu księgowym każdego okresu sprawozdawczego (miesiąc kalendarzowy). Zidentyfikowane błędy korygowane są na bieżąco w księgach Spółki, zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości.

Półroczne sprawozdania finansowe poddawane są przeglądowi przez audytora Spółki. Przeglądowi podlega w szczególności adekwatność danych finansowych oraz zakres koniecznych ujawnień. Wyniki przeglądu półrocznego oraz badania rocznego prezentowane są przez audytora kierownictwu działu finansowego Spółki na spotkaniach podsumowujących. Audytorzy przedkładają Zarządowi Spółki informacje o niedociągnięciach mechanizmów kontroli, stwierdzonych w trakcie badania sprawozdań finansowych. Wszelkie uzasadnione zalecenia wynikające z przeglądu procedur zarządzania ryzykiem i mechanizmów kontroli wewnętrznej są stopniowo wdrażane.

Istnienie w ZT Kruszwica systemów kontroli wewnętrznej jest między innymi podyktowane faktem przynależności Spółki do Grupy Bunge, na czele której stoi spółka Bunge Ltd. notowana na giełdzie papierów wartościowych w Nowym Yorku. Podmioty publiczne notowane na rynku amerykańskim zobligowane są bowiem do stworzenia systemów kontroli wewnętrznej celem zapewnienia zgodności z wymaganiami Sarbanes-Oxley Act.

IV. Wskazanie akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu

Na dzień 31 grudnia 2016 r. następujące podmioty posiadały co najmniej 5 % w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ZT Kruszwica:

Nazwa podmiotu	Liczba posiadanych akcji	% w kapitale zakładowym Spółki	Liczba głosów na WZ	% głosów na WZ
Koninklijke Bunge B.V. z siedzibą w Rotterdamie (dalej „KBBV”)	14.763.313	64,23	14.763.313	64,22
Windstorm Trading & Investments Limited z siedzibą w Thasou	5.805.485	25,26	5.805.485	25,26
Altus TFI S.A.	1.151.325	5,01	1.151.325	5,01

Podmiotem dominującym w stosunku do KBBV, posiadającym 100 % akcji i głosów na jego walnym zgromadzeniu jest Bunge Europe S.A. z siedzibą w Luksemburgu. Podmiotem dominującym wobec Bunge Europe S.A., posiadającym bezpośrednio i pośrednio 100 % akcji i głosów na jego walnym zgromadzeniu jest Bunge Ltd., z siedzibą na Bermudach i głównym biurem w White Plains, w stanie Nowy Jork, w Stanach Zjednoczonych.

Powyższe opracowanie oparte jest na zawiadomieniach o stanie posiadania akcji Spółki oraz na informacjach pozyskanych z Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w ramach procedury rejestracji akcjonariuszy przed Walnymi Zgromadzeniami.

V. Wskazanie posiadaczy wszelkich papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, wraz z opisem tych uprawnień

W Spółce nie występują papiery wartościowe, które dają specjalne uprawnienia kontrolne, w tym w szczególności akcje Spółki nie są uprzywilejowane, a jej Statut nie przyznaje akcjonariuszom żadnych uprawnień osobistych w rozumieniu art. 354 KSH. Statut przyznaje natomiast akcjonariuszom uprawnienia związane z posiadaniem przez nich określonego udziału w ogólnej liczbie głosów w Spółce. W szczególności, zgodnie z § 13 ust. 2 Statutu Spółki akcjonariuszom przysługuje prawo powołania członków Rady Nadzorczej na Walnym Zgromadzeniu, jak następuje:

- a) każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 60% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 8 członków Rady Nadzorczej;
- b) każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 17,5% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 2 członków Rady Nadzorczej;
- c) każdy akcjonariusz uczestniczący w Walnym Zgromadzeniu, któremu przysługuje nie mniej niż 10% ogółu głosów w Spółce, ma prawo powołania 1 członka Rady Nadzorczej;
- d) w przypadku, w którym nie ma akcjonariuszy uprawnionych do powołania członków Rady Nadzorczej zgodnie z postanowieniami § 13 ust. 2 lit. (a) – (c) Statutu lub z jakiegokolwiek innego powodu pełen skład Rady Nadzorczej, który powinien zostać wybrany przez Walne Zgromadzenie zgodnie z postanowieniami § 13 Statutu, nie został wybrany, to Walne Zgromadzenie powołuje odpowiednią liczbę członków Rady Nadzorczej na podstawie uchwały podjętej zwykłą większością głosów.

VI. Wskazanie wszelkich ograniczeń odnośnie do wykonywania prawa głosu, takich jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadaczy określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące wykonywania prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy Spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

Statut Spółki nie przewiduje tego typu ograniczeń. Zakaz wykonywania prawa głosu przez akcjonariusza może natomiast wynikać z art. 89 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach

publicznych (dalej „**Ustawa o Ofercie**”), w razie gdy akcjonariusz ten naruszy określone przepisy zawarte w Rozdziale 4 Ustawy o Ofercie. Z kolei zgodnie z art. 6 § 1 KSH, jeżeli spółka dominująca nie zawiadomi spółki kapitałowej zależnej o powstaniu stosunku dominacji w terminie dwóch tygodni od dnia powstania tego stosunku, następuje zawieszenie wykonywania prawa głosu z akcji spółki dominującej reprezentujących więcej niż 33% kapitału zakładowego spółki zależnej.

VII. Wskazanie wszelkich ograniczeń dotyczących przenoszenia prawa własności papierów wartościowych Emitenta

Statut Spółki nie przewiduje tego typu ograniczeń. Wynikają one natomiast z przepisów prawa, w tym z przywołanego powyżej Rozdziału 4 Ustawy o Ofercie, art. 11 i 19 oraz Działu VI ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz Rozporządzenia Rady (WE) Nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw.

VIII. Opis zasad dotyczących powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

Zgodnie z § 9 ust. 1 i 2 Statutu Spółki, Zarząd składa się z 4 do 9 osób powoływanych przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję trwającą dwa lata. Liczbę osób ustala Rada Nadzorcza. Stosownie do postanowień § 9 ust. 3 Statutu, członków Zarządu lub cały Zarząd powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza z własnej inicjatywy bądź na wniosek Walnego Zgromadzenia, z zastrzeżeniem, że: (i) przynajmniej 1 członek Zarządu, w przypadku Zarządu składającego się z nie więcej niż 4 osób lub (ii) przynajmniej 2 członków Zarządu, w przypadku Zarządu składającego się z więcej niż 4 osób, powinno zostać powołanych spośród kandydatów zaproponowanych przez członków Rady Nadzorczej, którzy zostali powołani przez akcjonariuszy zgodnie z § 13 ust. 2 lit. (b) Statutu (o ile doszło do powołania członków Rady Nadzorczej na podstawie § 13 ust. 2 Statutu).

Do zakresu działania Zarządu należą wszelkie sprawy niezastrzeżone do kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej, Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją. Każdy członek Zarządu ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw Spółki i może bez uprzedniej uchwały Zarządu prowadzić sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności Spółki przy zachowaniu postanowień przepisów prawa, Statutu Spółki, uchwał i regulaminów organów Spółki oraz zasad ładu korporacyjnego, których Spółka zadeklarowała się przestrzegać. W przypadku sprawy przekraczającej zakres zwykłych czynności Spółki konieczna jest uchwała Zarządu (porównaj opis w sekcji XI. A poniżej). Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów oddanych przez członków Zarządu obecnych na posiedzeniu. Każdy członek Zarządu może żądać rozstrzygnięcia w drodze uchwały jakiegokolwiek sprawy dotyczącej Spółki, choćby sprawa ta nie przekraczała zakresu zwykłych czynności. Zarząd może uchwalić regulamin organizacyjny Spółki określający szczegółową strukturę organizacyjną Spółki oraz inne sprawy organizacyjne Spółki. Członkowie Zarządu mogą pełnić funkcje dyrektorów pionów organizacyjnych, komórek funkcyjnych lub zajmować inne stanowiska w Spółce, na podstawie uchwał

Zarządu. Prawo do podjęcia decyzji o umorzeniu akcji oraz podwyższeniu kapitału zakładowego wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów.

IX. Opis zasad zmiany Statutu Spółki

Zmiana następujących postanowień Statutu: § 9 ust. 3, § 13 oraz § 23 ust. 1 pkt 5, § 23 ust. 1 pkt 7 do pkt 10 (włącznie) wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów. Zmiana wszelkich postanowień Statutu Spółki (w tym wskazanych w zdaniu poprzedzającym) wymaga podjęcia przez Walne Zgromadzenie uchwały w obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki

X. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

A. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia wynikają wprost z przepisów prawa, które zostały częściowo inkorporowane do Statutu Spółki. Dokument ten jest dostępny na stronie internetowej Spółki (www.ztkruszwica.pl) w zakładce „Relacje inwestorskie”.

W Walnym Zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej, biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad mają być sprawy finansowe Spółki, eksperci zaproszeni przez organ zwołujący Walne Zgromadzenie, notariusz sporządzający protokół Walnego Zgromadzenia, przedstawiciele mediów oraz inne osoby, za zgodą osoby otwierającej Walne Zgromadzenie lub przewodniczącego Walnego Zgromadzenia.

Zgodnie ze Statutem Spółki, uchwały Walnego Zgromadzenia wymagają w szczególności :

- a) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu Spółki, sprawozdania finansowego Spółki oraz sprawozdania Rady Nadzorczej z działalności za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów Spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- b) podział zysków lub pokrycie strat;
- c) zmiana przedmiotu działalności Spółki;
- d) zmiana Statutu Spółki;
- e) podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego, z wyłączeniem sytuacji, o której mowa w art. 455 § 3 KSH;
- f) użycie kapitału zapasowego i rezerwowego;
- g) umorzenie akcji;
- h) połączenie Spółki (z wyłączeniem sytuacji, o której mowa w art. 516 KSH), podział i przekształcenie Spółki;

- i) rozwiązanie i likwidacja Spółki;
- j) emisja obligacji zamiennych na akcje i obligacji z prawem pierwszeństwa;
- k) zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- l) wszelkie postanowienia, dotyczące roszczeń o naprawienie szkody, wyrządzonej przy zawarciu umowy Spółki lub sprawowaniu zarządu lub nadzoru.

Walne Zgromadzenie może podejmować uchwały w obecności co najmniej połowy kapitału zakładowego Spółki. Walne Zgromadzenie podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, chyba że postanowienia Statutu lub przepisy prawa wymagają kwalifikowanej większości głosów. Zmiana następujących postanowień Statutu ZT Kruszwica: § 9 ust. 3, § 13 oraz § 23 ust. 1 pkt 5, § 23 ust. 1 pkt 7 do pkt 10 (włącznie) wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia podjętej większością 83% oddanych głosów.

B. Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania

Prawa akcjonariuszy i sposób ich wykonywania zasadniczo wynikają wprost z przepisów prawa, które zostały częściowo inkorporowane do Statutu Spółki. Należy zwrócić uwagę na uregulowane w § 13 ust. 2 Statutu uprawnienia do powoływania Członków Rady Nadzorczej przez akcjonariuszy posiadających określony udział w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu (por. sekcja V powyżej).

Zgodnie z § 18 ust. 3 i 4 Statutu, akcjonariuszom reprezentującym co najmniej połowę kapitału zakładowego lub co najmniej połowę ogółu głosów w Spółce przysługuje prawo do zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą żądać zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i umieszczenia określonych spraw w porządku obrad tego Zgromadzenia w drodze żądania, które powinno być zgłoszone Zarządowi, na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej ztkruszwica@ztkruszwica.pl, wraz z uzasadnieniem.

Stosownie do postanowień § 19 ust. 3 Statutu Spółki, akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej 1/20 kapitału zakładowego mogą:

- a) żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia w drodze żądania, które powinno być zgłoszone Zarządowi, na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej ztkruszwica@ztkruszwica.pl, nie później niż na dwadzieścia jeden dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego porządku obrad;
- b) przed terminem Walnego Zgromadzenia zgłaszać Spółce na piśmie lub w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej ztkruszwica@ztkruszwica.pl, projekty uchwał dotyczące spraw wprowadzonych do porządku obrad Walnego Zgromadzenia lub spraw, które mają zostać wprowadzone do porządku obrad.

XI. Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działań organów zarządzających i nadzorujących oraz ich komitetów

A. Zarząd

Zarząd prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje ją. Do składania oświadczeń woli i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków Zarządu albo jednego członka Zarządu łącznie z prokurentem. Pracami Zarządu kieruje prezes Zarządu w porozumieniu z wiceprezesem Zarządu, w szczególności opracowując projekt zadań planu pracy Zarządu oraz zwołując i przewodnicząc posiedzeniom Zarządu.

Tryb działania Zarządu określa Regulamin Zarządu uchwalany przez Zarząd i zatwierdzany przez Radę Nadzorczą. Treść aktualnego Regulaminu Zarządu dostępna jest na stronie www.ztkruszwica.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

Uchwały Zarządu wymagają sprawy przekraczające zwykły zarząd. Zgodnie z § 10 Regulaminu Zarządu, sprawami przekraczającymi zakres zwykłych czynności są w szczególności:

- a) przyjęcie wieloletniego planu działalności Spółki
- b) przyjęcie rocznego sprawozdania finansowego i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za ubiegły rok obrotowy;
- c) przyjmowanie rocznego budżetu Spółki;
- d) reorganizacja wewnętrznej struktury przedsiębiorstwa Spółki;
- e) tworzenie lub przystępowanie przez Spółkę do spółki lub konsorcjum;
- f) wyrażenie zgody na nabycie lub zbycie przez Spółkę akcji lub udziałów w spółkach albo na nabycie oddziałów spółek;
- g) ustanawianie prokurentów i pełnomocników Spółki; za wyjątkiem udzielania pełnomocnictw:
  - (i) do występowania przed sądami powszechnymi, Sądem Najwyższym oraz sądami administracyjnymi;
  - (ii) do występowania w innych sprawach określonych w uchwale Zarządu, zgodnie z którą Zarząd upoważnił 2 (dwóch) wskazanych członków Zarządu do udzielenia pełnomocnictw bez uzyskiwania dodatkowej, odrębnej uchwały Zarządu;
- h) zawieranie umów pożyczki i kredytowych jako pożyczkodawca/kredytodawca lub pożyczkobiorca/kredytobiorca (włączając zmiany do takich umów) oraz decyzje dotyczące rezygnacji z udzielonej pożyczki lub kredytu, przyspieszenia jej wymagalności lub spłaty;
- i) zgoda na nabycie lub zbycie nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania nieruchomości bądź udziału w nieruchomości bądź udziału w prawie wieczystego użytkowania nieruchomości;
- j) czynności związane z zakończeniem działalności oddziałów lub całej działalności Spółki,

- k) w uzgodnieniu z zakładowymi organizacjami związkowymi, przyjęcie układu zbiorowego pracy, regulaminu pracy i regulaminu wynagradzania;
- l) wyrażenie zgody na zawieranie przez Spółkę spółek patentowych i umów licencyjnych, bądź długoterminowych umów kooperacyjnych, o wartości przekraczającej równowartość w polskich złotych 1.000.000 (jeden milion) Euro;
- m) zbycie lub nabycie majątku trwałego o wartości przekraczającej równowartość w złotych 100.000 (sto tysięcy) Euro;
- n) obciążanie majątku Spółki o wartości przekraczającej równowartość w polskich złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub udzielanie gwarancji na kwotę przewyższającą powyższą wartość, trwającą dłużej niż 12 (dwanaście) kolejnych miesięcy;
- o) pozostałe transakcje lub zawieranie pozostałych umów z podmiotami niepowiązanymi o wartości w okresie 1 (jednego) roku od daty podpisania umowy przekraczającej równowartość 1.000.000 (jeden milion) Euro;
- p) realizacja przez Spółkę następujących transakcji lub zawarcie następujących umów, gdy drugą stroną transakcji jest akcjonariusz Spółki, podmioty należące do tej samej grupy kapitałowej (w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości) co akcjonariusz lub podmioty powiązane z akcjonariuszem (dalej „**Podmioty Powiązane**”):
  - (i) umów świadczenia usług;
  - (ii) transakcji mających za przedmiot nieruchomości;
  - (iii) umów sprzedaży i licencji znaku towarowego;
  - (iv) umów ramowych dostawy towarów i usług, które nie wskazują ceny;
  - (v) umów ramowych o łącznej rocznej wartości przekraczającej 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania;
  - (vi) transakcji dotyczących zbywania i nabywania majątku trwałego o wartości przekraczającej równowartość w złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro, a w przypadku gdy łączna wartość transakcji dotyczących aktywów trwałych z podmiotami z grupy jednego akcjonariusza przekroczy w danym roku kalendarzowym równowartość 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro – każdej transakcji z podmiotami z Grupy tego akcjonariusza dotyczącej aktywów trwałych, bez względu na jej wartość;
  - (vii) umów dotyczących produkcji o łącznej wartości produktów gotowych przekraczającej 1.500.000 (jeden milion pięćset tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania;
  - (viii) umów sprzedaży i licencji dotyczących know-how, technologii i innych praw własności intelektualnej (poza znakami towarowymi) o wartości przekraczającej równowartość w złotych 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) Euro w odniesieniu do umowy, a w przypadku gdy łączna wartość takich umów przekroczy 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro w danym roku kalendarzowym – każdej takiej umowy, bez względu na jej wartość;
  - (ix) umów dotyczących zbywania i nabywania usług, które nie były planowane i na których zapotrzebowanie pojawi się w trakcie roku finansowego, jeżeli łączna wartość takich

usług w roku kalendarzowym przekroczy ekwiwalent 250.000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) Euro lub z ponad 6-miesięcznym okresem obowiązywania

q) sprawy będące przedmiotem wniosku Zarządu do Walnego Zgromadzenia.

Do ważności uchwał Zarządu wymagane jest prawidłowe zawiadomienie o posiedzeniu wszystkich członków Zarządu oraz obecność na posiedzeniu co najmniej 2/3 jego członków. Uchwały Zarządu zapadają bezwzględną większością głosów oddanych przez członków Zarządu obecnych na posiedzeniu i są protokolowane. W przypadku równości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu, a w razie jego nieobecności wiceprezesa Zarządu.

W sprawach niecierpiących zwłoki Zarząd może podejmować uchwały drogą korespondencyjną bez odbycia posiedzenia, o ile wszyscy członkowie Zarządu zostali prawidłowo zawiadomieni o podejmowaniu i treści uchwały. Uchwały podejmowane w tym trybie są ważne, o ile w głosowaniu weźmie udział 2/3 członków Zarządu. Uchwały zapadają wówczas bezwzględną większością głosów oddanych.

Od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2016 r. w skład Zarządu wchodziły następujące osoby: pp. Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu, Marcin Brodowski, Piotr Piotrowski, Tomasz Wika, Wojciech Bauman, Dariusz Szymański, Jacek Michalak – Członkowie Zarządu. Wszystkie wyżej wymienione osoby zostały w dniu 8 czerwca 2016 r. powołane na kolejną kadencję na mocy uchwał Rady Nadzorczej nr 17-23/2016.

B. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza składa się z 9 do 11 członków. Członków Rady Nadzorczej powołuje Walne Zgromadzenie na wspólną kadencję trwającą pięć lat, zgodnie z postanowieniami § 13 ust. 2–4 Statutu Spółki. Liczbę członków Rady Nadzorczej określa uchwałą Walne Zgromadzenie w sposób zapewniający akcjonariuszom możliwość korzystania z praw przyznanych na mocy § 13 ust. 2–4 Statutu Spółki. Sposób wyboru członków Rady Nadzorczej, wskazany jest w § 13 ust. 2 Statutu Spółki, znajduje się w sekcji V powyżej

W myśl § 14 ust. 1 i 3 Statutu Spółki, Rada wybiera spośród swoich członków przewodniczącego Rady oraz jego zastępcę. Rada Nadzorcza może również odwołać z pełnionej funkcji przewodniczącego Rady i jego zastępcę.

Rada Nadzorcza wykonuje stały nadzór nad działalnością Spółki. Zgodnie z § 16 ust. 2 Statutu ZT Kruszwica, do kompetencji Rady Nadzorczej należą w szczególności:

- a) ocena sprawozdania finansowego Spółki;
- b) ocena sprawozdania Zarządu oraz wniosków Zarządu co do podziału czystego zysku i pokrycia strat;

- c) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników oceny sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu oraz wniosków Zarządu co do podziału czystego zysku i pokrycia strat;
- d) zatwierdzanie rocznego budżetu przygotowanego przez Zarząd;
- e) wyrażenie zgody na utworzenie lub przystąpienie do spółki lub konsorcjum;
- f) wyrażenie zgody na nabycie lub zbycie przez Spółkę akcji lub udziałów w spółkach albo na nabycie oddziałów spółek;
- g) wyrażanie zgody na nabycie lub zbycie nieruchomości bądź prawa wieczystego użytkowania nieruchomości bądź udziału w nieruchomości bądź udziału w prawie wieczystego użytkowania nieruchomości (w związku z czym w sprawach tych nie jest wymagana uchwała Walnego Zgromadzenia);
- h) wyrażenie zgody na zawieranie przez Spółkę spółek patentowych i umów licencyjnych, bądź długoterminowych umów kooperacyjnych, których wartość przenosi równowartość w złotych kwoty 1.000.000 EUR;
- i) wyrażenie zgody na obciążanie majątku Spółki o wartości przenoszącej równowartość w złotych kwotę 50.000 EUR lub na udzielanie gwarancji na kwotę przenoszącą powyższą wartość, trwającą dłużej niż dwanaście kolejnych miesięcy;
- j) ustalanie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej delegowanych do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu;
- k) zawieszanie w wykonywaniu czynności poszczególnych członków Zarządu lub całego Zarządu w przypadku zaistnienia ważnych przyczyn;
- l) delegowanie członka lub członków Rady Nadzorczej do tymczasowego pełnienia obowiązków członka Zarządu w przypadku, gdy poszczególny członek Zarządu lub cały Zarząd został zawieszony w pełnieniu czynności lub w przypadku zaistnienia innych przyczyn uniemożliwiających Zarządowi wykonywanie czynności;
- m) zatwierdzanie Regulaminu Zarządu;
- n) wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego Spółki.

Uchwały Rady Nadzorczej podejmowane są bezwzględną większością głosów członków obecnych. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje obowiązki osobiście, mogą jednak brać udział w podejmowaniu uchwał Rady Nadzorczej oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej. W razie równej liczby głosów oddanych „za” i „przeciw” uchwale rozstrzyga głos przewodniczącego Rady Nadzorczej, a pod jego nieobecność głos zastępcy przewodniczącego Rady Nadzorczej.

Rada Nadzorcza może podejmować uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała jest ważna, jeżeli wszyscy członkowie zostali powiadomieni o treści projektu uchwały, a za uchwałą opowiedziała się bezwzględna większość członków Rady.

Szczegółowy tryb działania Rady Nadzorczej określa Regulamin Rady Nadzorczej. Treść obowiązującego Regulaminu Rady Nadzorczej dostępna jest na stronie www.ztkruszwica.pl w zakładce „dla inwestorów”.

Od dnia 1 stycznia do dnia 23 maja 2016 r. w skład Rady Nadzorczej wchodził: pp. Tommy Jensen – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Vesselina Shaleva – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, George Allard, Markus Sieger, Roman Górny, Sławomir Ludwikowski, Jerzy Rajski, Gordon Hardie, Stefan Gierga, Mariusz Szeliga – Członkowie Rady Nadzorczej.

23 maja 2016 roku Emitent otrzymał rezygnację Pana Stefana Gierga, członka Rady Nadzorczej z pełnionych przez niego funkcji ze skutkiem na dzień odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki (raport bieżący nr 9/2016 z dnia 23 maja 2016 r.). Następnie w dniu 24 maja 2016 roku Emitent otrzymał rezygnację Pana Gordona Hardie, członka Rady Nadzorczej z pełnionych przez niego funkcji ze skutkiem na dzień odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki (raport bieżący nr 10/2016 z dnia 24 maja 2016 r.).

W związku z powyższym podczas Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki w dniu 8 czerwca 2016 roku uprawniony akcjonariusz Koninklijke Bunge B.V. powołał w skład Rady Nadzorczej panów Williama Dujardin i Andrzeja Różyckiego.

W związku z powyższym na dzień 31 grudnia 2016 r. w skład Rady Nadzorczej wchodził: pp. Tommy Jensen – Przewodniczący Rady Nadzorczej, Vesselina Shaleva – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej, George Allard, William Dujardin, Roman Górny, Sławomir Ludwikowski, Jerzy Rajski, Andrzej Różycki, Markus Sieger i Mariusz Szeliga – Członkowie Rady Nadzorczej.

Pan Sławomir Ludwikowski i prof. Jerzy Rajski spełniają kryteria niezależności przewidziane w Dobrych Praktykach.

C. Komitet Audytu

Zgodnie z § 14 ust. 2 Regulaminu Rady Nadzorczej, funkcjonujący w Spółce od 5 grudnia 2009 roku Komitet Audytu składa się z 3 (trzech) członków, powoływanych i odwoływanych uchwałą Rady Nadzorczej spośród jej członków. Rada Nadzorcza w drodze uchwały wybiera przewodniczącego Komitetu Audytu. W myśl § 14 ust.3 Regulaminu Rady Nadzorczej, przy ustalaniu składu Komitetu Audytu należy brać pod uwagę, że przynajmniej 1 (jeden) jego członek powinien spełniać warunki niezależności i posiadać kwalifikacje w dziedzinie rachunkowości lub rewizji finansowej.

Zgodnie z § 14 ust.4 Regulaminu Rady Nadzorczej, do zadań Komitetu Audytu należy:

- a) monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Spółki;
- b) monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem;
- c) monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej;

- d) monitorowanie niezależności podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych;
- e) rekomendowanie Radzie Nadzorczej podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych do przeprowadzenia czynności rewizji finansowej Spółki;
- f) analiza pisemnych informacji otrzymywanych od podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych o istotnych kwestiach dotyczących rewizji finansowej oraz przekazywanie Radzie Nadzorczej stanowiska w tej sprawie.

Od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2016 r. w skład Komitetu Audytu wchodził: pp. Sławomir Ludwikowski - Przewodniczący Komitetu Audytu oraz George Allard i Roman Górny – Członkowie Komitetu Audytu.

XII. Opis polityki różnorodności stosowanej do organów administrujących, zarządzających i nadzorujących emitenta w odniesieniu do aspektów takich jak na przykład wiek, płeć lub wykształcenie i doświadczenie zawodowe, celów tej polityki różnorodności, sposobu jej realizacji oraz skutków w danym okresie sprawozdawczym; jeżeli emitent nie stosuje takiej polityki, zawiera w oświadczeniu wyjaśnienie takiej decyzji

Emitent nie przyjął polityki różnorodności. Niezależnie jednak od tego, przy doborze osób piastujących funkcję członków Zarządu i Rady Nadzorczej Spółka niezmiennie kieruje się najwyższymi standardami i w tym zakresie nie dokonuje różnicowania kandydatów ze względu na ich płeć ani inne cechy pozamerytoryczne. Podstawowym kryterium wyłaniania władz w Spółce są wysokie kompetencje, umiejętności oraz profesjonalizm kandydatów.

Kruszwica, dnia 14 marca 2017 roku

Podpisy wszystkich członków Zarządu:

Wojciech Jachimczyk – Prezes Zarządu

Wojciech Bauman – Członek Zarządu

Marcin Brodowski – Członek Zarządu

Jacek Michalak – Członek Zarządu

Piotr Piotrowski – Członek Zarządu

Dariusz Szymański – Członek Zarządu

Tomasz Wika – Członek Zarządu

